

ПРОЛЕТАРЫ ВСІХ КРАЇН, ЗЛУЧАЙТЕСЬ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

№ 3

№ 3

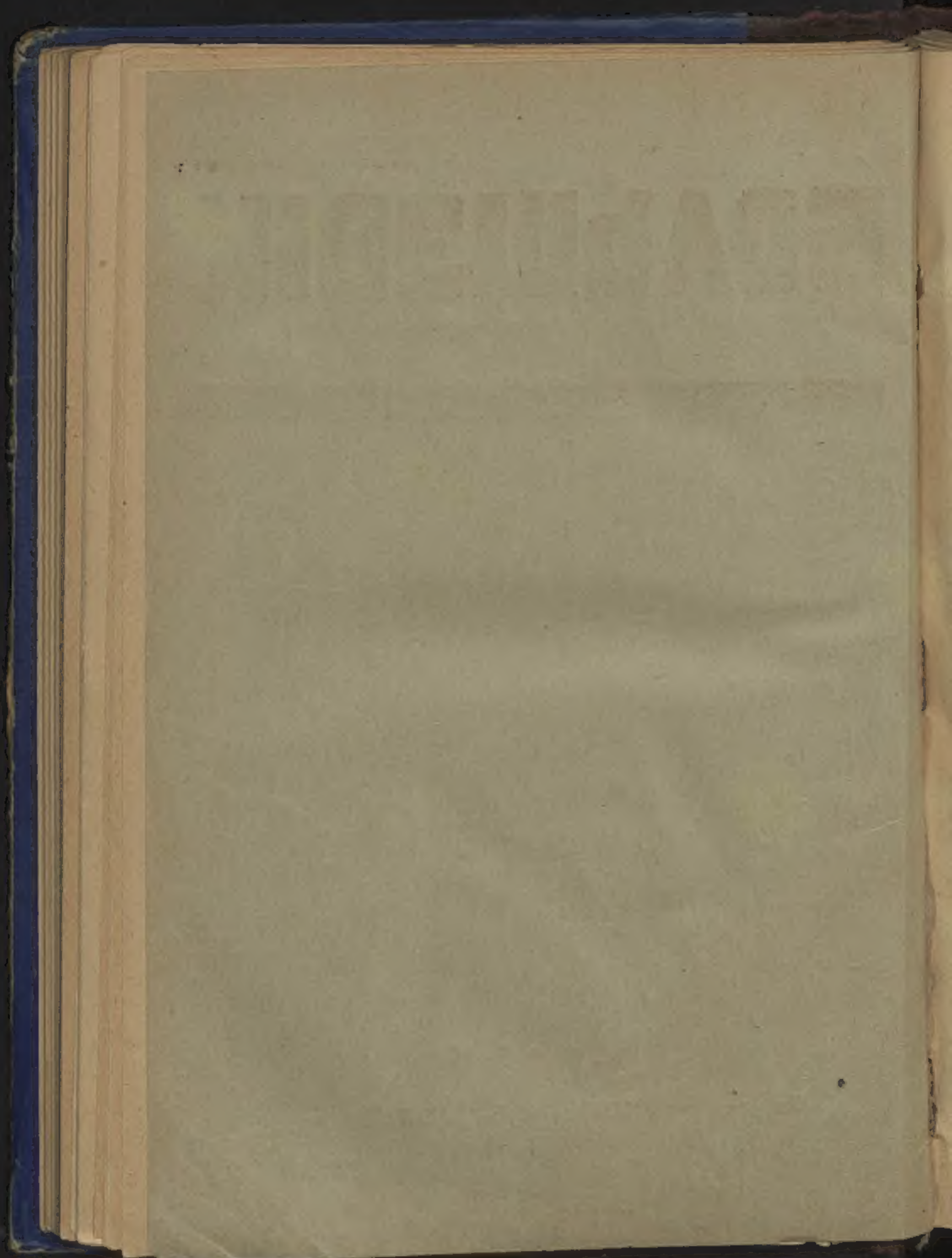
505
475

кв. 1953 г.

М Е Н С К

Выдавецтва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“
1938

ПРОЛЕТАРЫЎСІХ КРАЇН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАРТЫЙНЫ
ШТОМЕСЯЧНІМ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

ГОД ВЫДАНИЯ XII

№ 3

Сакавік 1938 г.

З М Е С Т

	Стар.
Перадавы—Шалёныя фашысцкія псы знішчаны	3 ✓
Прыгавор Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда СССР па справе „права-трацкісцкага блока“	9 —
Інфармацыйнае паведамленне аб чарговым Пленуме ЦК КП(б) Беларусі	17
А. А. Волнаў—Палітычныя задачы партыйных арганізацый КП(б)Б у сувязі з выбарамі ў Вярхоўны Совет БССР (даклад на Пленуме ЦК КП(б)Б 28 сакавіка 1938 г.)	18 ✓
А. М. Лявіцкі—Задачы партыйных арганізацый у правядзенні веснавой пасеўнай кампаніі (даклад на Пленуме ЦК КП(б)Б)	37
Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР	51 ✓
С. Новік—К выбарам Вярхоўнага Совета БССР	63 ✓
Пастанова Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) „Аб правядзенні выбараў кіруючых партыйных органаў“	70 ✓
Інструкцыя аб правядзенні выбараў кіруючых партыйных органаў	71 ✓
Прыём у Крэмлі гераічных зімоўшчыкаў станцыі „Паўночны полюс“	75
Указ Прэзідыума Вярхоўнага Совета СССР аб узнагародзе перса- нала дрэйфуючай станцыі „Паўночны полюс“	77
Аб узнагародзе экіпажаў і экспедыцыйнага састава суднаў „Тай- мыр“, „Мурман“, „Мурманец“ і „Ермак“	78

Я. Шарахоўскі—Вялікі пісьменнік пролетарыята (да сямідзесяці-
годдзя з дня нараджэння А. М. Горкага) 79

В. Зельцэр—Выконваем рашэнні студзеньскага Пленума ЦК
ВКП(б) 89

У дапамогу прапагандысту і агітатару

Прыкладны план работы гуртка па вывучэнню „Палажэння
аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР“ 95

Кансультацыя

Брэсцкі мір і барацьба партыі большэвікоў супроць трацкіска-
бухарынскіх правакатараў вайны 99

Адрас рэдакцыі:

Менск, Чырвонаяармейская вул.,
ЦК КП(б)Б, пач. 9.

Тэлефон рэдакцыі па камутатару
20.000, даб. 50.

Шалёныя фашысцкія псы знішчаны

13 сакавіка Ваенная Калегія Вярхоўнага Суда Саюза ССР вынесла прыгавор па справе антысавецкага «права-трацкісцкага блока». 11 дзён разглядаў Вярхоўны Суд гэту справу, нечуваную ў гісторыі па маштабу і размаху гнусных злодзеянняў. Суд да канца, нітка за ніткай, разблытаў брудны клубок жудасных правакацый, каварства і вераломства. Перад усім светам савецкі суд выкрыў страшэнныя злачынствы падлых трацкісцка-бухарынскіх забойцаў, дыверсантаў і шпіёнаў, праклятых лазутчыкаў і наймітаў фашызма, непрымірных ворагаў савецкага народа.

Як гаворыць прыгавор Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда СССР, падсудныя Бухарын, Рыкаў, Ягода, Крэсцінскі, Розенгольц, Грынько, Шаранговіч, Хаджаеў, Ікрамаў, Іваноў, Зубарэў, Зеленскі, Чэрноў па заданню разведак варожых да СССР замежных дзяржаў арганізавалі змоўніцкую групу пад назвай «права-трацкісцкі блок», якая аб'яднала падпольныя антысавецкія групы трацкістаў, правых, зіноўеўцаў, меншавікоў, эсэраў, буржуазных нацыяналістаў Украіны, Беларусі, Грузіі, Арменіі, Азербайджана, Сярэдне-Азіяцкіх рэспублік. Гэтыя праклятыя здраднікі ставілі сваёй мэтай звяржэнне савецкай улады, аднаўленне ў СССР капіталізма і ўлады буржуазіі. Уся іх шпіёнска-зdraдніцкая дзейнасць была накіравана на падрыў абароннай і эканамічнай магутнасці СССР, на дапамогу агрэсарам у разгроме краіны сацыялізма.

Яны—гэтыя крывавыя бандыты—шалёна ненавідзелі наш рабочы клас, наша калгаснае сялянства, увесь шчаслівы савецкі народ, які будзе сацыялістычнае грамадства. Яны марылі надзець ярмо капіталізма на шыю працоўных, патапіць у крыві іх вялікія заваяванні.

Права-трацкісцкія бандыты оптам і ў розніцу прадавалі радзіму, гандлявалі яе ваяннымі тайнамі. Яны ірваліся да ўлады, каб рэстаўраваць капіталізм у нашай краіне. Для гэтага яны гатовы былі аддаць цэлыя рэспублікі, вобласці ў кабалу імперыялістычным драпежнікам. Яны, гэтыя гнусныя мяззавы, рыхтавалі квітнеючым і шчаслівым Украіне, Беларусі, Узбекістану і іншым рэспублікам лёс калоній імперыялістычных дзяржаў, дзе насельніцтва пазбаўлена ўсіх праў, акрамя права на рабства, голад і смерць. Яны рыхтавалі Савецкай Беларусі няшчасны лёс Заходняй Беларусі, якая вось ужо 17 год стогне і пакутуе пад ботам польскіх акупантаў.

Кіруючыя ўдзельнікі гэтай банды на працягу многіх год былі служкамі замежных разведак. Злейшы вораг народа обер-бандыт Троцкі быў агентам германскай разведкі з 1921 г. і англійскай з 1926 г., Ракоўскі—шпіёнам англійскай разведкі з 1924 г. і японскай

з 1934 г., Чэрноў—наймітам Гестапо з 1928 г., Крэсцінскі—германскім шпіёнам з 1921 г., Шаранговіч—агентам польскай дэфензівы з 1921 г., Грынё—германскім і польскім шпіёнам з 1932 г. У фашысцкай зграі знайшлі сабе прытулак і мацёрыя агенты царскіх ахранак—Іваноў, Зеленскі, Зубарэў. Увесь так званы «права-трацкісцкі блок» складаўся са шпіёнаў і царскіх ахраннікаў. На працягу раду год старанна ўтойваючы свае злачынствы, права-трацкісцкія бандыты вераломна рыхтавалі замежную інтэрвенцыю. Шалёныя фашысцкія псы—Бухарын, Рыкаў, Ягода і інш. не толькі ведалі аб шпіёнскай дзейнасці сваіх супольнікаў, але непасрэдна кіравалі іх злачыннай работай. Пазбаўленыя усякай апоры ў масах, яны праз сваіх хаўруснікаў-шпіёнаў дагаварваліся з фашысцкімі варварамі: «Прыходзьце хутчэй. Дапамажыце нам... Мы адчынім вам вароты краіны. Мы аддзякуем вам, чым жадаеце...»

Кроў ледзянее ў жылах, калі чытаеш чорны спіс злодзеянняў раз'юшанай банды. Гэтыя вырадкі роду чалавечага, гэтыя двуногія звяры былі здольны на самыя жудасныя ўчынкі, на любыя подласці. Яны гатовы былі ўмярцвіць сотні і тысячы рабочых і сялян. Яны засыпалі тоўчанае шкло ў прадукты харчавання, атручвалі іх, знішчалі тавары, арганізоўвалі чыгуначныя катастрофы, падпалы заводаў і многія іншыя дыверсійныя акты. Бандыты Чэрноў, Шаранговіч і іншыя заражалі чумою калгасную жывёлу, знішчалі зерне, псавалі пасевы, імкнуліся кінуць сялянства на голад і жабрацтва, задушыць савецкі лад касцявай рукою голаду. Яны былі гатовы на ўсё, толькі-б падарваць магутнасць соцыялістычнай дзяржавы, толькі-б дабіцца звароту памешчыкаў і капіталістаў.

Пад непасрэдным верхаходствам Бухарына і Рыкава гнусныя бандыты стваралі ў розных мясцовасцях Савецкага Саюза паўстанчыя кулацкія кадры, каб арганізаваць узброеныя выступленні ў тылу Чырвонай Арміі к пачатку інтэрвенцыі супроць СССР.

Працэс антысавецкага «права-трацкісцкага блока» да канца выкрыў, як фашысцкую агентуру, не толькі трацкістаў, але і бухарынскую зграю. Бухарынцы на працягу доўгага часу майстэрскі маскаваліся, спрытна хавалі свой сапраўдны твар. Суд поўнасьцю выявіў працэс ператварэння іх у контррэвалюцыйную банду, якое намерцелася многа год таму назад. Яшчэ на XVI з'ездзе партыі таварыш Сталін ахарактарызаваў трацкістаў і правых, як сваякоў па прыродзе. Адны—капітулянты пад маскай істэрычных «рэвалюцыйных» фраз, другія—капітулянты без маскі. І тыя і другія на розных этапах іх барацьбы супроць партыі і савецкай дзяржавы цягалі адзін да аднаго, не раз шукалі блокаў, каб аб'яднанымі сіламі падарваць будаўніцтва соцыялізма.

Факты, устаноўленыя судом, гавораць аб тым, што выкрытыя здраднікі заўсёды былі ворагамі працоўных, ворагамі народа. Яшчэ да Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі Бухарын і Рыкаў разам з трацкістамі і зіноўеўцамі імкнуліся дэмаралізаваць, расстроіць рады наступаючага пролетарыята, яны прапаведвалі «тэорыю» аб немагчымасці соцыялістычнай рэвалюцыі ў нашай краіне. Тады яшчэ Ленін і Сталін выкрылі капітулянцкі, контррэвалюцыйны характар гэтых «тэорый».

Пасля Кастрычніка бухарынска-рыкаўская зграя прапавала ў саюзе з меншавікамі і эсэрамі дабіцца звяржэння ненавіснай ім савецкай улады. Разгром бухарынцаў у 1918 годзе прымусіў іх перайсці да скрытай барацьбы супроць большэвіцкай партыі, да выча-

кання зручнага моманту для новых атак. У 1921 годзе, калі краіна рабіла круты паварот да новай эканамічнай палітыкі, бухарынцы зноў подла напалі на партыю, імкнучыся раскалоць яе рады, падарваць яе адзінства. Партыя Леніна—Сталіна выкрыла здрадніцкія маневры бухарынцаў.

Барацьба партыі за соцыялістычную індустрыялізацыю і калектывізацыю сельскай гаспадаркі ў перыяд першай сталінскай пяцігодкі суправаджалася вялікімі цяжкасцямі. У гэты час бухарынска-рыкаўская эграя ў саюзе з трацкістамі павяла новыя атакі на генеральную лінію партыі, імкнучыся з усіх сіл накіраваць яе на шлях капітуляцыі перад буржуазнай стыхіяй, дэзарганізаваць большэвіцкія рады.

Кулацкая ідэалогія і палітыка бухарынцаў з вычарпальнай паўнатою была выкрыта таварышом Сталіным. Генеральная лінія партыі перамагла, соцыялізм зацвердзіўся на ўсіх фронтах. Страціўшы ўсякую глебу пад нагамі, правыя і трацкісты кінуліся ў абдымкі фашысцкіх разведак.

Трацкісты і бухарынцы даўно ўжо апынуліся ў лагеры контррэвалюцыі, даўно ператварыліся ў зброеносцаў буржуазіі. Працэс ясна паказаў немінучасць блоку правых з трацкістамі, няўхільнасць ператварэння іх у агентуру фашысцкіх разведак, у агалцелую банду подлых здраднікаў і дыверсантаў.

Логіка гісторыі, логіка барацьбы з партыяй немінуха павінна была прывесці правых ад наскокаў на палітыку індустрыялізацыі і калектывізацыі, ад «тэорыі» аб мірным урастанні кулака ў соцыялізм да падпольнай лютай барацьбы з партыяй і савецкім народам у саюзе з усімі чорнымі сіламі рэакцыі.

Суд канчаткова сарваў маску з твару разбойнічага атамана Бухарына. Гэты ад'яўлены бандыт рабіў на працэсе спробы адмежавацца ад сваіх супольнікаў, схваць за дымавою заслонай гучных фраз і філасофскіх разважанняў азвярэлы твар забойцы і здрадніка, паказаць сябе ў ролі нейкага «тэарэтыка», «ідэолага» з незапэчканым крывёй беласнежным адзеннем. Бухарын імкнуўся даказаць, што ў яго былі нейкія «праграмныя пункты», «ідэйная арыентацыя».

Суд цалкам выкрыў д'ябальскую работу гэтага патэнтаванага двурушніка і іезуіта, каварнага, вераломнага падлюгі, арганізатара замежнага шпіянажу супроць СССР. Год за годам, крок за крокам прасачыў суд палітычнае жыццё Бухарына.

На ўсім працягу прабывання ў партыі Бухарын трымаў сябе, як агідны здраднік. Сотні раз ён кляўся імем Леніна, каб лішні раз здрадзіць партыі, краіне, справе соцыялізма. Сотні раз заяўляў аб сваёй адданасці сталінскаму кіраўніцтву, аб адсутнасці рознагалоссяў з партыяй і адначасова трымаў камень за пазухай, веў тайныя перагаворы з заядлымі ворагамі савецкага народа.

Бухарын—гэта Іуда Іскарыот у масцы ідэолага, гэта, як выразіўся тав. Вышыньскі ў сваёй абвінаваўчай прамове,—праклятая помесь лісы і свінні.

Ланцуг яго подлых злачынстваў працягнуўся на дваццаць год.

Яшчэ ў 1918 годзе, на зары савецкай дзяржаўнасці, Бухарын, Троцкі і іх супольнікі заключылі саюз з эсэрамі і белавардзейцам Савінкавым для сумеснай падрыхтоўкі страшэннага злодзеяння: забойства Леніна, Сталіна і Свердлова. Яны паставілі мэтай сарваць Брэсцкі мір, звергнуць савецкі ўрад і стварыць свой—контррэвалюцыйны.

Гэта рука гнуснага святошы Бухарына накіравала стрэл эсэраўскай тэрарысткі Каплан у сэрца Леніна. Гэта ў агіднай трацкіска-бухарынскай клаацы нарадзілася думка аб замаху на правадыра сусветнай рэвалюцыі. Дваццаць год маўчаў аб гэтым Бухарын, думаючы ўтоіць гэты жудасны факт ад савецкага правасуддзя. Не вышла. Не ўшоў Бухарын ад адказнасці перад гісторыяй, перад рабочым класам за зробленае ў 1918 годзе злачынства супроць маладой савецкай рэспублікі.

Яшчэ 16 год назад Ленін ахарактарызаваў Бухарына, як дробнага буржуа-спекулянта, як абаронцу інтарэсаў кулацкай верхавінкі вёскі.

Ад абароны кулацтва да плана арышту XVII З'езда ВКП(б) і забойства кіраўнікоў партыі і ўрада, ад кулацкага лозунга «узбагачайцеся» да стаўкі на замежную інтэрвенцыю—такі законамерны шлях обер-бандыта Бухарына.

Вернымі саюзнікамі права-трацкісцкіх бандытаў з'яўляліся беларускія нацыянал-фашысты.

Як устаноўлена судом, пракляты шпіён Шаранговіч, з'яўляючыся разам з Галадзедам і Чарвяковым адным з кіраўнікоў беларускай нацыянал-фашысцкай арганізацыі, па заданню польскіх разведчых органаў і кіраўнікоў «права-трацкісцкага блока»—Бухарына і Рыкава—разгарнуў шырокую дыверсійна-шкодніцкую дзейнасць у галіне сельскай гаспадаркі, жывёлагадоўлі і прамысловасці БССР, каб палегчыць ажыццяўленне агрэсіўных замыслаў у выпадку ўзброенага нападу на БССР. Нацыянал-фашысцкая арганізацыя ў БССР ператварылася ў сапраўдную экспазітуру польскай разведкі, з якой папярэдне ўзгадніліся нават прызначэнні на кіруючыя пасты ў БССР. Большае падзенне, горшае вераломства цяжка сабе ўявіць.

Па заданню польскай разведкі і дырэктыве трацкіска-бухарынскага бандыцкага цэнтра Шаранговіч разводзіць анемію коней: гіне 30 тысяч галоў. Па дырэктыве сваіх гаспадароў шпіён Шаранговіч падрывае тарфяную прамысловасць—апалавую базу рэспублікі. Па заданню агрэсараў і бандыцкіх атаманаў здраднік Шаранговіч сее нацыянальную варожасць сярод народаў БССР.

Імкнучыся адарваць БССР ад вялікага Савецкага Саюза, ізаляваць беларускую моладзь ад рускай культуры, шпіёнская зграя зрывае выкладанне рускай мовы ў школах, выганяе са школ пад выглядам атэстацыі лепшых настаўнікаў, насаджвае ў сістэме народнай асветы свае нацыянал-фашысцкія кадры.

Заядлыя ворагі савецкага народа шкодзілі і ў галіне фінансавай палітыкі. У Лепельскай і Жлобінскай справах ярка выявіліся спробы фашысцкіх шпіёнаў выклікаць азлабленне сялянскага насельніцтва супроць савецкай улады, давесці яго да адчаю шляхам непасільных падаткаў, пабораў, канфіскацый маемасці. Падсудны Грынько ў сваіх паказаннях суду адзначыў, што лепельская справа з'яўлялася адным з падрыхтоўных мерапрыемстваў трацкіска-бухарынскай зграі.

Шаранговічы, галадзеды, чарвяковы, бенекі, чарнушэвічы, славінскія і іншыя подлыя здраднікі з усіх сіл імкнуліся ператварыць Беларусь у калонію польскага фашызма, агнём і мечам знішчыць квітнеючую рэспубліку, вярнуць на нашу зямлю паноў Чапскіх, Патоцкіх, Радзівілаў.

Але карта ворага біта. Наперакор усялякім падкопам расце, мацнее і квітнее адна з сузор'я адзінаццаці рэспублік—Беларуская ССР.

І нікому не адарваць яе ад вялікага, магутнага СССР, нікому не вярнуць на Беларусь уладу памешчыкаў і капіталістаў.

Найбольш змрочнай, агіднаю групай на працэсе была зграя атруціцеляў на чале з двуногім зверам, вырадкам Ягодай. Па рашэнню «права-трацкісцкага блока» яны ўмярцвілі лепшых сыноў на-рода, бязмежна адданных радзіме—В. Р. Менжынскага, В. В. Куйбышэва і А. М. Горкага.

Ад здрадніцкага ўдару ў хворае сэрца загінуў Алексей Максімавіч—выдатнейшы чалавек эпохі, вялікі друг працоўнага чалавецтва, прыцель таварыша Сталіна, гігант мыслі і слова, якім ганарылася ўсё працоўнае чалавецтва.

На злачынных руках подлых бандытаў—кроў палкага трыбуна рэвалюцыі С. М. Кірава. «Права-трацкісцкі блок» з'явіўся ініцыятарам і натхніцелем гэтага бяспрыкладнага па сваёй гнуснасці забойства.

Забойцы з «права-трацкісцкага блока» рыхтавалі атручанне слаўнага сталінскага наркома, главы мужнай савецкай разведкі—таварыша Н. І. Ежова. Яны рыхтавалі замах на кіраўнікоў партыі і ўрада—штаб соцыялістычнай рэвалюцыі. І якое вялікае шчасце, што крыварыя бандыты былі злоўлены да таго, як меркавалі ажыццявіць свае гнусныя намеры!

Змрочныя фігуры сярэдневяковых атруціцеляў—рымскіх пап Борджыя, Екацерыны Медычы і іншых выродкаў роду чалавечага—бляднеюць перад жудаснымі постацямі зладзея Ягоды і яго хаўруснікаў—«спецыялістаў» па «забойствах з гарантыяй», скарыстаўшых у злачынных мэтах давер'е сваіх афяр.

Караючая рука савецкага правасуддзя апусцілася на голавы подлых гадзюк. Двуногія звяры знішчаны. Разгромлена гняздо прадажных псоў фашысцкіх разведак.

Савецкі суд выканаў волю 170-мільённага савецкага народа, які ў дні працэса з велізарнаю сілай прадэманстраваў сваю бязмежную нянавісць да ворагаў соцыялізма, сваю непакісную рашучасць усімі сродкамі абараняць заваяванні соцыялістычнай рэвалюцыі, абараняць, як зрэнку свайго вока.

Вялікі савецкі народ паказаў усяму свету сваё несакрушальнае маральна-палітычнае адзінства, якое з'яўляецца непакіснай асновай магутнасці савецкага ладу.

У тысячах рэзалюцый, вынесеных на мітынгх рабочых, калгаснікаў, савецкай інтэлігенцыі, байцоў і камандзіраў у дні суда, гучэла цвёрдая ўпэўненасць у неперажыванасці краіны Саветаў.

Грозны шквал народнага гневу і нянавісці да прадажных фашысцкіх халопаў, які пракаціўся па ўсёй нашай радзіме ў памятных дні суда, з'явіўся рашучай перасцярогай усім тым, хто паспрабуе падняць сваю руку на заваяванні рэвалюцыі. Савецкі народ ад усёй душы ўдзячны слаўнай савецкай разведцы, кіруемай сталінскім нар-комам тав. Н. І. Ежовым, схопіўшай за горла трацкісцка-бухарынскіх бандытаў, нанёсшай сакрушальны ўдар фашысцкім разведкам і генеральным штабам, якія рыхтавалі вайну супроць СССР.

Савецкая разведка заўсёды карысталася і будзе карыстацца любоўю і падтрыманнем мільёнаў савецкіх людзей, бо яна абараняе іх кроўную справу, бо яна пільна стаіць на варце іх мірнай соцыялістычнай працы.

Вялікае міжнароднае гістарычнае значэнне працэса антысавецкага «права-трацкісцкага блока».

Працэс выкрыў бандыцкую прыроду правых, трацкістаў, менша-вікоў, эсэраў, буржуазных нацыяналістаў, усяго «права-трацкісцкага блока», як агентуры фашысцкіх разведак. Працэс даказаў, што «права-трацкісцкі блок»—гэта не палітычная групіроўка, не аб'яднанне партый, а банда разведчыкаў, шпіёнаў і дыверсантаў. «Права-трацкісцкі блок»—перадавы атрад міжнароднага фашызма, зграя катаў і падпольшых забойцаў, тая-ж пятая калона, тая-ж ПОУМ, тая-ж Зейс-Інкварты і Генлейны, якія дзейнічаюць на міжнароднай арэне. Бухарыны, рыкавы, ягоды, шаранговічы пад кіраўніцтвам обер-шпіёна Троцкага, пад кіраўніцтвам фашысцкіх разведак робяць сваю чорную справу не толькі ў СССР, але і ў Іспаніі, Кітаі—усюды, дзе ідзе барацьба за свабоду, дэмакратызм і культуру супроць фашысцкага варварства і рэакцыі. Гэта—адзін з атрадаў фашысцкіх правакатараў і падпальшчыкаў вайны. Разгром гэтага атрада—вялікая паслуга справе міру, справе дэмакратыі, справе барацьбы за культуру.

Вось чаму прыгавор Вярхоўнага Суда выклікаў аднадушнае адабрэнне і захапленне працоўных усіх краін, усяго перадавога і прагрэсіўнага чалавецтва.

Няма сумнення, што фашысцкія правакатары і авантурысты не пакінулі думкі аб нападзе на СССР, што яны будуць імкнуцца засылаць да нас усё новых і новых лазутчыкаў і дыверсантаў. Яны паспрабуюць яшчэ аднавіць сваю разгромленую агентуру. І таму—ніякага самасупакаення! Ні на мінуту не аслабляць рэвалюцыйнай пільнасці!

Ні адзін здраднік і прадажнік не павінны пазбегнуць свайго заслужанага, немінучага лёсу—караючага меча савецкага правасуддзя.

Нельга забываць, што капіталістычнае акружэнне прадаўжае існаваць, што «гэта не пустая фраза, гэта вельмі рэальная і непрыемная з'ява» (Сталін). Нельга забываць, што «чым больш моцнымі мы становімся, чым мы становімся больш багатымі, тым больш злобы мы выклікаем у агалцелай зграі фашыстскай буржуазіі, якая рыхтуецца да вайны з намі і якая пакуль што засылае да нас пачкамі шпіёнаў, дыверсантаў і шкоднікаў. Яна натхняе на барацьбу з працоўнымі народамі Савецкай краіны недабітыя астаткі капіталістычных класаў, мабілізуючы пад свае фашысцкія сцягі мізэрныя рэшткі кулакоў, крымінальнікаў і трацкісцка-бухарынскіх вырадкаў...» (Ежоў).

Мы павінны заўсёды памятаць словы таварыша Сталіна ў пісьме прапагандысту Іванову:

«Трэба ўвесць наш народ трымаць у стане мабілізацыйнай гатоўнасці перад тварам небяспекі ваеннага нападу, каб ніякая «выпадковасць» і ніякія фокусы нашых знешніх ворагаў не маглі засцігнуць нас знянацку».

Будзем і надалей мацаваць абаронную магутнасць нашай вялікай радзімы. Яшчэ цясней згуртуемся вакол партыі большэвікоў і вялікага Сталіна, акружым яе любоўю і падтрыманнем, грознай сцяною, аб якую разаб'юць свае ілбы фашысцкія падпальшчыкі вайны.

П Р Ы Г А В О Р

Імем Саюза Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік Ваенная
Калегія Вярхоўнага Суда Саюза ССР

у складзе:

Старшынствуючага—Старшыні Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда
Саюза ССР Армваенюрыста В. В. Ульрых

Членаў: Намесніка Старшыні Ваеннай Калегіі
Вярхоўнага Суда Саюза ССР Корваенюрыста
І. О. Матулевіча

і Члена Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда
Саюза ССР Дывваенюрыста Б. І. Іеўлева

Пры Сакратары—Ваенным юрысце 1 ранга А. А. Батнер

З удзелам дзяржаўнага абвінаваўцы—Пракурора Саюза ССР
тав. А. Я. Вышынскага і членаў Маскоўскай калегіі абаронцаў
т. т. І. Д. Браудэ і Н. В. Комадава—у адкрытым судовым пасяджэнні,
у горадзе Маскве 2—13 сакавіка 1938 года, разгледзела справу па
абвінавачванню:

1. Бухарына Нікалая Іванавіча, 1888 года нараджэння;
2. Рыкава Алексея Іванавіча, 1881 года нараджэння;
3. Ягоды Генрыха Грыгор'евіча, 1891 года нараджэння;
4. Крэсцінскага Нікалая Нікалаевіча, 1883 года нараджэння;
5. Ракоўскага Хрысціана-Георгіевіча, 1873 года нараджэння;
6. Розенгольца Аркадзія Паўлавіча, 1889 года нараджэння;
7. Іванова Владзіміра Іванавіча, 1893 года нараджэння;
8. Чэрнова Міхаіла Александравіча, 1891 года нараджэння;
9. Грынько Грыгорыя Фёдаравіча, 1890 года нараджэння;
10. Зеленскага Ісака Абрамавіча, 1890 года нараджэння;
11. Бессонава Сергея Алексеевіча, 1892 года нараджэння;
12. Ікрамава Акмаля, 1898 года нараджэння;
13. Хаджаева Файзулы, 1896 года нараджэння;
14. Шаранговіча Васілія Фаміча, 1897 года нараджэння;
15. Зубарэва Пракопія Тімафеевіча, 1886 года нараджэння;
16. Буланава Паўла Петровіча, 1895 года нараджэння;
17. Левіна Льва Грыгор'евіча, 1870 года нараджэння;
18. Плетнёва Дзмітрыя Дзмітрыевіча, 1872 года нараджэння;

19. Казакова Ігнація Нікалаевіча, 1891 года нараджэння;

20. Максімава-Дзікоўскага Веняміна Адамавіча (Абрамавіча), 1900 года нараджэння і

21. Кручкова Петра Петровіча, 1889 года нараджэння—

— усіх у злачынствах, прадугледжаных арт. арт. 58-1а, 58-2, 58-7, 58-8, 58-9 і 58-11 КК РСФСР, а Іванова, Зеленскага і Зубарэва, апрача таго, у злачынствах, прадугледжаных арт. 58-13 КК РСФСР.

Папярэднім і судовым следствам устаноўлена:

Падсудныя Бухарын, Рыкаў, Ягода, Крэсцінскі, Розенгольц, Грынё, Шаранговіч, Хаджаеў, Ікрамаў, Іваноў, Зубарэў, Зеленскі і Чэрноў, з'яўляючыся непрымірымі ворагамі савецкай улады, у 1932—1933 годзх па заданню разведак варожых да СССР замежных дзяржаў арганізавалі змоўніцкую групу пад назвай «права-трацкісцкі блок», які аб'яднаў падпольныя антысавецкія групы трацкістаў, правых, зноўеўцаў, меншавікоў, эсэраў, буржуазных нацыяналістаў Украіны, Беларусі, Грузіі, Арменіі, Азербайджана, Сярэдне-Азіяцкіх рэспублік.

«Права-трацкісцкі блок» паставіў сваёй мэтай зваржэнне існуючага ў СССР сацыялістычнага грамадскага і дзяржаўнага ладу, аднаўленне ў СССР капіталізма і ўлады буржуазіі шляхам дыверсійна-шкідніцкай, тэрарыстычнай, шпіёнска-зdraдніцкай дзейнасці, накіраванай на падрыў эканамічнай і абароннай магутнасці Савецкага Саюза і садзейнасць замежным агрэсарам у паражэнні і расчлянненні СССР.

Пазбаўленыя усякай апоры ўнутры СССР, кіраўнікі «права-трацкісцкага блока» з мэтай ажыццяўлення сваіх злачынных замыслаў заключылі праз ворага народа Л. Троцкага і асобных удзельнікаў антысавецкага «права-трацкісцкага блока» пагадненне з прадстаўніцтвамі некаторых замежных дзяржаў аб узброенай дапамозе ў зваржэнні савецкай улады ў СССР на ўмовах яго расчляннення і адтаржэння ад СССР Украіны, Беларусі, Прымор'я, Сярэдне-Азіяцкіх і Закаўказскіх рэспублік—на карысць памянёных замежных дзяржаў.

Гэты здрадніцкі зговар «права-трацкісцкага блока» з прадстаўнікамі замежных дзяржаў аблягчаўся тым, што кіруючыя ўдзельнікі антысавецкай змовы з'яўляліся прамымі агентамі замежных разведак і ажыццяўлялі на працягу многіх гадоў шпіёнскую дзейнасць на карысць тэтых разведак.

Крэсцінскі па прамому заданню ворага народа—агента германскай і англійскай разведак Л. Троцкага ўступіў у здрадніцкую сувязь з германскім рэйхсверам у 1921 годзе і быў германскім шпіёнам да дня свайго арышту ў 1937 годзе, атрымліваючы за сваю шпіёнскую работу і на злачынную дзейнасць трацкісцкай арганізацыі па 250.000 германскіх марак золатам штогод.

Розенгольц пачаў шпіёнскую работу для германскага генеральнага штаба ў 1923 годзе, для англійскай разведкі ў 1926 годзе.

Ракоўскі з'яўляўся агентам англійскай разведкі з 1924 года і японскім шпіёнам з 1934 года.

Чэрноў пачаў шпіёнскую работу на карысць Германіі ў 1928 годзе, звязаўшыся з германскай разведкай пры садзейнасці вядомага меншавіка—эмігранта Дана.

Шаранговіч быў завербаваны і перакінуты польскай разведкай для шпіёнскай работы ў СССР у 1921 годзе і быў польскім шпіёнам да дня свайго арышту.

Грынько з'яўляўся германскім і польскім шпіёнам з 1932 года.

Па заданню ворага народа Л. Троцкага і кіруючых удзельнікаў «права-трацкісцкага блока»—Бухарына, Рыкава і Ягоды—члены «права-трацкісцкага блока» Розенгольц, Крэсцінскі, Ракоўскі, Грынько і Бессонаў у яўна здрадніцкіх мэтах уступілі ў непасрэчныя зносіны з прадстаўнікамі варожых СССР замежных дзяржаў і вялі з імі перагаворы аб формах дапамогі замежным агрэсарам у выпадку іх нападў на Савецкі Саюз (арганізацыя тэрарыстычных і дыверсійна-шкодніцкіх актаў, шпіянаж).

Кіраўнікі «права-трацкісцкага блока», у тым ліку Рыкаў, Бухарын і Ягода, былі не толькі поўнасьцю асведомлены аб шпіёнскай дзейнасці сваіх саўдзельнікаў, але ўсяляк заахвочвалі расшырэнне шпіёнскіх сувязей і самі давалі ўказанні ўдзельнікам «права-трацкісцкага блока» пры іх здрадніцкіх перагаворах з прадстаўнікамі замежных дзяржаў, фарсіруючы падрыхтоўку замежнай інтэрвенцыі.

Па прамых дырэктывах замежных разведак удзельнікі «права-трацкісцкага блока» арганізавалі дыверсійна-шкодніцкія групы, ахапіўшы імі рад прадпрыемстваў прамысловасці, транспарту, сельскай гаспадаркі і сістэмы тавараабароту і вялі разбуральную дзейнасць, маючы сваёй задачай паралізаваць гаспадарчае жыццё краіны і аслабіць абароназдольнасць Савецкага Саюза.

Па ўказаннях японскай разведкі ўдзельнікі «права-трацкісцкага блока» арганізавалі у Далека-Усходнім краі крушэнне поезда з вайсковым грузам на станцыі Валачаеўка і поезда № 501 на перагоне Хор—Дармідонтаўка, а таксама зрабілі некалькі дыверсій на шахтах у Сучане. Усе гэтыя дыверсіі суправаджаліся чалавечымі афярамі.

Па дырэктыве ворага народа Л. Троцкага і на аснове зговару з прадстаўнікамі замежных дзяржаў Розенгольц праводзіў у сістэме Наркомзнешгандлю шкодніцкую работу, накіраваную на аказанне дапамогі Германіі і Японіі і суправаджаўшуюся нанясеннем эканамічных страт СССР. Апрача таго, Розенгольц шляхам розных валютных камбінацый сістэматычна фінансаваў Троцкага.

Чэрноў па заданню германскай разведкі і ўказаннях Рыкава выкарыстаў сваё адказнае службовае становішча ў зямельных органах СССР для арганізацыі праз сваіх саўдзельнікаў раду буйных ды-

версійна-шкодніцкіх актаў па зніжэнню ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур і псаванню сельскагаспадарчых мабілізацыйных запасаў, па скарачэнню пагалоўя конскага складу і буйнай рагатай жывелы, у прыватнасці шляхам штучнага распаўсюджання эпідэміі, прычым толькі ва Ўсходняй Сібіры ў 1936 годзе ў рэзультате гэтага загінула каля 25.000 коней.

Грынько па заданню кіраўнікоў «права-трацкісцкага блока» і германскай разведкі, з мэтай выклікаць незадаволенасць насельніцтва і тым самым аблягчыць вярбоўку сваіх староннікаў, праводзіў у сістэме Народнага Камісарыята Фінансаў шырокую шкодніцкую работу, якая выражалася ў затрыманні выплаты зароботнай платы, дрэнным абслугоўванні насельніцтва ашчаднымі касамі, незаконным спаганні некаторых падаткаў з сялян і іншых шкодніцкіх мера прыемствах.

Шаранговіч, з'яўляючыся адным з кіраўнікоў беларускай нацыянал-фашысцкай арганізацыі, па заданню польскіх разведчых органаў і кіраўнікоў «права-трацкісцкага блока» — Рыкава і іншых, разгарнуў шырокую дыверсійна-шкодніцкую дзейнасць у галіне сельскай гаспадаркі, жывелагадоўлі і прамысловасці Беларусі, аблягаючы тым самым ажыццяўленне задач аграрараў у выпадку іх узброенага нападу на БССР.

Ікрамаў і Хаджаеў па ўказанню Бухарына разгарнулі вялікую дыверсійна-шкодніцкую работу ў розных галінах народнай гаспадаркі Узбекістана з мэтай выклікаць незадаволенасць насельніцтва і тым самым стварыць спрыяючыя ўмовы для падрыхтоўкі ў перыяд замежнай інтэрвенцыі ўзброеных выступленняў супроць савецкай улады.

Зеленскі арганізаваў у Цэнтрасаюзе і ў сістэме спажывецкай кааперацыі шкодніцкія групы і пры іх дапамозе, з мэтай выклікаць незадаволенасць насельніцтва, заблытваў планіраванне тавараў, загрымліваў прасоўванне іх у веску, псаваў і гнаў прадукты харчавання, падкідваў у іх шкло і цвікі, наўмысла зрываў забяспечанне прадметамі першай неабходнасці нізавой гандлёвай сеткі кааперацыі.

Іваноў па заданню Бухарына праводзіў шкодніцка-дыверсійную дзейнасць у лясной гаспадарцы Паўночнага края.

Зубарэў, з'яўляючыся актыўным удзельнікам падпольнай арганізацыі правых, па заданню Рыкава займаўся шкодніцтвам у сельскай гаспадарцы ў радзе абласцей РСФСР.

Побач з актыўнай дыверсійна-шкодніцкай дзейнасцю, удзельнікі «права-трацкісцкага блока» па заданню германскай, японскай і польскай разведак, пад непасрэдным кіраўніцтвам Рыкава і Бухарына і пры актыўным удзеле Іванова, Хаджаева, Ікрамава, Зубарэва, Шаранговіча, Грынько і Зеленскага падрыхтоўвалі ў Сібіры, на

Паўночным Каўказе, на Украіне, Беларусі, Узбекістане і ў іншых мясцовасцях Савецкага Саюза бандыцка-паўстанцкія кулацкія кадры для арганізацыі ўзброеных выступленняў у тылу Чырвонай Арміі, к пачатку інтэрвенцыі супроць СССР.

У мэтах расшырэння бандыцка-паўстанцкай кулацкай базы, па рашэнню кіраўнікоў «права-трацкісцкага блока», Бухарын устанавіў арганізацыйныя сувязі з падпольным ЦК эсэраўскай арганізацыі, якая дзейнічала ў СССР, а таксама з закардонным ЦК эсэраў.

Па прамому зговару з замежнымі разведкамі і па заданню ворага народа Л. Троцкага «права-трацкісцкі блок» арганізаваў рад тэрарыстычных актаў супроць кіраўнікоў ВКП(б) і Савецкага Урада.

У 1934 годзе адзін з кіруючых удзельнікаў «права-трацкісцкага блока» Рыкаў асабіста стварыў тэрарыстычную групу для падрыхтоўкі і правядзення тэрарыстычных актаў у адносінах таварышоў Сталіна, Молатава, Кагановіча і Варашылава.

У жніўні 1937 года Розенгольц асабіста прабаваў зрабіць тэрарыстычны акт у адносінах таварыша Сталіна, для чаго не раз дабіваўся ў яго прыему.

Зладзейскае забойства С. М. Кірава, ажыццёленае 1-га снежня 1934 года Ленінградскім трацкісцка-зіноўеўскім тэрарыстычным цэнтрам, як гэта ўстаноўлена папярэднім і судовым следствам па данай справе, было арганізавана па рашэнню «права-трацкісцкага блока», прычым непасрэдным удзел у арганізацыі гэтага тэрарыстычнага акта прымаў падсудны Ягода, які даў спецыяльныя ўказанні сваім саўдзельнікам, працаваўшым у Ленінградскім упраўленні НКВД, не перашкаджаць правядзенню гэтага злачынства.

Па ўказанню ворага народа Л. Троцкага кіраўнікі «права-трацкісцкага блока» у 1934 годзе прынялі рашэнне забіць вялікага пролетарскага пісьменніка Максіма Горкага. Гэты страшэнны тэрарыстычны акт было даручана арганізаваць Ягодзе, які, азнаёміўшы з мэтамі змовы хатняга ўрача М. Горкага доктара Левіна, а затым урача Плетнёва даручыў ім шляхам шкодніцкіх метадаў лячэння дабіцца смерці М. Горкага, што і было выканана пры кіруючым удзеле ў гэтай злачыннай справе доктара Левіна. Актыўны ўдзел у гэтым злодзеянні прымалі ўдзельнікі «права-трацкісцкага блока» б. сакратар М. Горкага Кручкоў і б. сакратар НКВД—Буланаў.

Па рашэнню кіраўнікоў «права-трацкісцкага блока» Ягода арганізаваў метадамі шкодніцкага лячэння забойства старшыні АДПУ тав. В. Р. Менжынскага і намесніка старшыні Савета Народных Камісараў СССР тав. В. В. Куйбышэва, прычым у правядзенні тэрарыстычнага акта ў адносінах тав. Куйбышэва непасрэдным удзел прымалі Левін і б. сакратар Куйбышэва, ўдзельнік падпольнай арганізацыі правых з 1928 года, Максімаў-Дзікоўскі, а ў правядзенні тэрарыстычнага акта ў адносінах В. Р. Менжынскага непасрэдным

ўдзел прымалі Буланаў і завербаваны Ягодай і Левіным у змоўніцкую групу ўрач Казакоў.

Апрача таго устаноўлена, што Левін і Кручкоў, па прамому заданню Ягоды, шкодніцкімі метадамі лячэння ўмярцвілі сына А. М. Горкага—М. А. Пешкова.

У сувязі з назначэннем у верасні 1936 года таварыша Н. І. Ежова Народным Камісарам Унутраных Спраў СССР «права-трацкісцкі блок», апасаючыся поўнага выкрыцця і разгрому антысавецкіх кадраў, даручыў Ягодзе зрабіць тэарыстычны акт у адносінах і. Н. І. Ежова.

Выконваючы гэта зладзейскае даручэнне, Ягода пры непасрэдным удзеле Буланава рабіў замах восенню 1936 года на жыццё і. Н. І. Ежова шляхам паступовага атручвання яго арганізма спецыяльна прыгатаваным для гэтага ядам, з прычыны чаго была нанесена значная шкода здароўю Н. І. Ежова.

Апрача таго ўстаноўлена, што Бухарын па рашэнню цэнтра антысавецкай арганізацыі правых яшчэ ў 1930 годзе дагаварыўся з эсэрам-баявіком—арганізатарам забойства тав. Валадарскага і замаху на жыццё В. І. Леніна ў 1918 годзе—Семёнавым аб стварэнні ім раду тэарыстычных груп для падрыхтоўкі і правядзення тэарыстычных актаў супроць кіраўнікоў ВКП(б) і Савецкага ўрада.

Таксама ўстаноўлена, што ў 1918 годзе Бухарын і ўзначальваемая ім група «левых» камуністаў, разам з Троцкім і «левымі» эсэрамі, арганізавалі змову супроць Савецкага ўрада.

Бухарын і яго саўдзельнікі па змове мелі мэтай сарваць Брэсцкі дагавор, звергнуць Савецкі ўрад, арыштаваць і забіць В. І. Леніна, і. В. Сталіна і Я. М. Свердлова і сфармаваць новы ўрад з бухарынцаў, трацкістаў і «левых» эсэраў.

Выконваючы план змовы, «левых» эсэры ў ліпені 1918 года, з ведама і згоды Бухарына, паднялі ў Маскве мяцеж з мэтай звяржэння Савецкага ўрада, пры гэтым устаноўлена, што зроблены эсэрскай Каплан 30-га жніўня 1918 года замах на жыццё В. І. Леніна з'явіўся прамым вынікам значынных замыслаў «левых» камуністаў на чале з Бухарыным і іх саўдзельнікаў «левых» і правых эсэраў.

Папярэднім і судовым следствам устаноўлена, што падсудныя па данай справе Зеленскі, Іваноў і Зубарэў уступілі на шлях барацьбы з рэвалюцыйным рухам рабочага класа яшчэ ў годы царызма.

Зеленскі быў агентам-правакатарам Самарскага жандармскага ўпраўлення з 1911 года па 1913 год.

Іваноў быў агентам-правакатарам ахраннага аддзялення і жандармскага ўпраўлення ў Маскве і іншых гарадах з 1911 па 1916 год.

Зубарэў, будучы завярбован у л.к. агентаў-правакатараў у гор. Кацельнічы ў 1908 годзе, займаўся правакатарскай дзейнасцю да 1917 года.

Такім чынам Ваенная Калегія Вярхоўнага Суда Саюза ССР уста-
навіла віноўнасць 1. Бухарына Н. І., 2. Рыкава А. І., 3. Ягоды Г. Г.,
4. Крэсцінскага Н. Н., 5. Ракоўскага Х. Г., 6. Розенгольца А. П.,
7. Іванова В. І., 8. Чэрнова М. А., 9. Грынько Г. Ф., 10. Зеленскага І. А.,
11. Бессонава С. А., 12. Ікрамава А., 13. Хаджаева Ф., 14. Шаранго-
віча В. Ф., 15. Зубарэва П. Т., 16. Буланава П. П., 17. Левіна Л. Г.,
18. Плетнёва Д. Д., 19. Казакова І. Н., 20. Максімава-Дзікоўскага В. А.
і 21. Кручкова П. П.—у тым, што яны, з'яўляючыся актыўнымі
ўдзельнікамі змоўніцкай групы пад назвай «права-трацкісцкі блок»,
якая дзейнічала па прамых заданнях разведак замежных дзяржав,
праводзілі здрадніцка-шпіёнскую, дыверсійна-шкодніцкую, тэрары-
стычную дзейнасць, правакуючы ваенны напад на СССР гэтых дзяр-
жаў з мэтай паражэння і расчлянення Савецкага Саюза і адтаржэння
ад яго Украіны, Беларусі, Сярэдне-Азіяцкіх рэспублік, Грузіі, Арме-
ніі, Азербайджана, Прымор'я на Далёкім Усходзе—на карысць ва-
рожных да СССР замежных дзяржав, маючы сваёй канчатковай мэ-
тай звяржэнне існуючага ў СССР соцыялістычнага грамадскага і дзяр-
жаўнага ладу і аднаўленне ў СССР капіталізма і ўлады буржуазіі,
г. зн. ва ўчыненні найцяжэйшых дзяржаўных злачынстваў, прадугле-
джаных арт. арт. 58-1а, 58-2, 58-7, 58-8, 58-9 і 58-11 КК РСФСР, а
Іванова, Зеленскага і Зубарэва апрача таго, ва ўчыненні злачынстваў,
прадугледжаных арт. 58-13 КК РСФСР.

На падставе паданага і кіруючыся арт. арт. 319 і 320 КПК
РСФСР, Ваенная Калегія Вярхоўнага Суда Саюза ССР.

ПРЫГАВАРЫЛА:

1. Бухарына Нікалая Іванавіча,
2. Рыкава Алексея Іванавіча,
3. Ягodu Генрыха Грыгор'евіча,
4. Крэсцінскага Нікалая Нікалаевіча,
5. Розенгольца Аркадзія Паўлавіча,
6. Іванова Владзіміра Іванавіча,
7. Чэрнова Міхаіла Александравіча,
8. Грынько Грыгорыя Фёдаравіча,
9. Зеленскага Ісака Абрамавіча,
10. Ікрамава Акмаля,
11. Хаджаева Файзулу,
12. Шаранговіча Васілія Фаміча,
13. Зубарэва Пракопія Тімафеевіча,
14. Буланава Паўла Петровіча,
15. Левіна Льва Грыгор'евіча,
16. Казакова Ігнація Нікалаевіча,

17. **Максімава-Дзікоўскага** **Веніаміна** **Адамавіча** (**Абрамавіча**) і

18. **Кручкова** **Петра** **Петровіча**

— да вышэйшай меры крымінальнага пакарання—расстрэлу, з канфіскацыяй усёй асабіста ім належачай маемасці.

19. **Плетнёва** **Дзмітрыя** **Дзмітрыевіча**, як не прымаўшага непасрэднага актыўнага ўдзелу ва ўмярцвенні тт. **В. В. Куйбышэва** і **А. М. Горкага**, хоць і садзейнічаўшага гэтаму злачынству—да турэмнага зняволення на дваццаць пяць гадоў з паражэннем у палітычных правах на пяць гадоў пасля адбыцця турэмнага зняволення і з канфіскацыяй усёй асабіста яму належачай маемасці.

20. **Ракоўскага** **Хрысціана** **Георгіевіча** і

21. **Бессонава** **Сергея** **Алексеевіча**—як не прымаўшых прамого ўдзела ў арганізацыі тэрарыстычных і дыверсійна-шкодніцкіх дзеянняў—да турэмнага зняволення тэрмінам: **Ракоўскага** на дваццаць гадоў і **Бессонава** на пятнаццаць гадоў з паражэннем кожнага ў палітычных правах на пяць гадоў па адбыцці турэмнага зняволення і з канфіскацыяй усёй асабіста ім належачай маемасці.

Тэрмін турэмнага зняволення **Плетнёву**, **Ракоўскаму** і **Бессонаву** вылічаць з дня іх арышту.

Старшыняствуючы: **Старшыня** **Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда**
Саюза ССР Армваенюрыст В. Ульрых

Члены: **Намеснік** **Старшыні Ваеннай Калегіі Вярхоўнага**
Суда Саюза ССР Корваенюрыст І. Матулевіч
Член **Ваеннай Калегіі Вярхоўнага Суда**
Саюза ССР Дывваенюрыст Б. Іеўлеў.

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ НАВЕДЗМЛЕННЕ

Днём адбыўся чарговы Пленум ЦК КП(б) Беларусі.
Пленум абмеркаваў наступныя пытанні:

1. Доклад выконваючага абавязкі сакратара ЦК КП(б) Беларусі тав. А. А. Раманава—аб арганізацыі парт-арганізацыі КП(б) у сельскай вярхоўцы Беларускай Савецкай БССР.

2. Доклад выконваючага абавязкі сакратара ЦК КП(б) Беларусі тав. А. М. Лявіцкага—аб веснавой сяўбе.

3. Доклад выконваючага абавязкі сакратара ЦК КП(б) Беларусі тав. А. А. Волкава—аб ходзе мясапаставак па БССР.

4. Аб ходзе выканання рашэння студзеньскага Пленума ЦК ВКП(б) па разгляду апеляцый выключаных з партыі.

Па ўсіх пытаннях прыняты адпаведныя рашэнні.

ЦК КП(б) Беларусі.

Палітычныя задачы партыйных арганізацый КП(б)Б у сувязі з выбарамі ў Вярхоўны Совет БССР

Даклад выконваючага абавязкі сакратара ЦК КП(б)Б тав. А. А. ВОЛКАВА
на пленуме ЦК КП(б)Б 28 сакавіка 1938 г.*

Таварышы, у сувязі з надыходзячымі выбарамі ў Вярхоўны Совет БССР перад КП(б)Б, перад кожнай яе арганізацыяй стаяць велізарныя арганізацыйна-палітычныя задачы.

У мнулай рабоце па выбарах у Вярхоўны Совет СССР мы набылі ўжо велізарны вопыт. Мы вырасталі велізарную колькасць партыйных і непартыйных бальшэвікоў, лепшых агітатараў, прапагандыстаў і арганізатараў. Але ўсё тое, чаго мы дасягнулі ў час выбараў у Вярхоўны Совет СССР, сёння нас задаволіць не можа, бо з кожным днём, з кожнай гадзінай нам праяўляюцца ўсе большыя і большыя патрабаванні. Таму, у сувязі з падрыхтоўкай да выбараў у Вярхоўны Совет СССР, партарганізацыі павінны правесці вялікую арганізацыйную і агітацыйна-прапагандыскую работу, каб па-бальшэвіцку справіцца з гэтай важнейшай кампаніяй.

З велізарным патэнцыялам уздымаю, як усенароднае ўрачністае свята, спаткае наша радзіма 12 снежня—дзень выбараў у Вярхоўны Совет СССР. 12 снежня 1937 года магучыя многанациянальныя савецкія народы аднадушна прагаласавалі за партыю Леніна—Сталіна, за Сталінскую Кансультыю. На заклік партыі Леніна—Сталіна амаль усе пагадоўна выбаршчыкі прыйшлі да выбарчых урну і з радасцю аддалі свае галасы за кандыдатаў блока камуністаў і беспартыйных. На ўсёй неабсяжнай тэрыторыі вяткі і Савецкага Саюза—ад Мінска да Владзіастока, ад Мурманска да Тбілісі, ад Берагоў Лежавітага акіяна да зямных прастораў Сярэдняй Азіі—усюды савецкія грамадзяне незалежна ад расы, мовы і нацыянальнасці, ішоў з адзіным намішнем адданасці і любові да свайго сацыялістычнага радзimy, свайго бальшэвіцкай партыі і нашага вялікага Сталіна.

Выбары ў Вярхоўны Совет СССР паказалі ўсяму свету маральнае і палітычнае адзінства савецкага народа, яго згуртаванасць вакол партыі Леніна—Сталіна, яго беззаветную рашымасць і гатоўнасць цвёрда і няухільна следаваць па шляху будаўніцтва камунізма.

Той факт, што 98,6 проц. савецкіх выбаршчыкаў аддалі свае галасы кандыдатам сталінскага блока камуністаў і беспартыйных, прагаласавалі за ленінска-сталінскую плытку, за тую партыю ўнутраную і знешнюю, якую праводзіць Сталінскі Цэнтральны Камітэт камуні-

смычнай партыі большэвікоў і савецкі ўрад, гаворыць аб велізарным адзінстве і маналітнасці савецкага народа. Ні адна партыя ў свеце, апроча нашай камуністычнай партыі, ніколі і нідзе не карысталася такім давер'ем і любоўю народа.

Партыя, няухільна кіруючыся ўказаннямі таварыша Сталіна, ўзначаліла палітычны паварот, які адбываецца ў нашай краіне, у сувязі з уварудзеннем Сталінскай Канстытуцыі, і дабілася бліскучых перамог.

Крыніцай магутнага яднання народаў Савецкага Саюза з яўляецца перамога ў нашай краіне соцьялізм. Сіла савецкай улады, як таварыў Ленін, стала ўсеагульнай сілай народа.

Таварыш Сталін, выступаючы 11 снежня 1937 год: перад выбаршчыкамі Сталінскай выбарчай акругі горада Масквы, гаворачы аб роеквіце савецкай дэмакратыі, падкрэсліў, што:

«Такія свабодныя і сапраўды дэмакратычныя выбары могуць узнікнуць толькі на глебе таржаства соцьялістычных парадкаў, толькі на базе таго, што ў нас соцьялізм не проста будуюцца а ўжо ўвайшоў у быт, у штодзённы быт народа. Год 10 таму назад можна было-б дыскутыраваць аб тым, ці можна ў нас будаваць соцьялізм, ці не. Цяпер гэта ў нас не дыскутыраванне. Цяпер гэта пытанне факту, пытанне жывога жыцця, пытанне быту, які працягваецца ўсё жыве народа. На нашых фабрыках і заводах працуюць без капіталістаў. Круюць работні людзі з народа. Гэта і называецца ў нас соцьялізмам на спра. На нашых палях працуюць тружальнікі зямлі без памешчыкаў, без кулакоў. Круюць работай людзі з народа. Гэта і называецца ў нас соцьялізмам у быту, гэта і называецца ў нас сапраўдным соцьялістычным жыццём».

Вось чаму выбары ў Вярхоўны Совет ССР, праведзеныя на аснове самай дэмакратычнай у свеце Сталінскай Канстытуцыі, яшчэ і яшчэ раз паказалі, што толькі ў нашай краіне магчыма сапраўдная свабода працоўных, магчыма выказванне сапраўднай волі народа, цесная і неразрывная сувязь народа з яго выбарніцамі.

Ні ў адной краіне ні адна ўрадавая партыя ніколі не атрымала і ніколі не атрымае столькі галасоў, колькі атрымаў сталінскі блок камуністаў і беспартыйных на выбарах 12 снежня 1937 года. Аб гэтым сведчыць нягледзячы прыклад, калі на выбарах у Совет Саюза і Члены блоку камуністаў і беспартыйных атрымалі 89844271 галас і пры выбарах дэпутатаў у Совет Нацыянальнага 8166316 галасоў. Гэтыя факты гавораць аб тым, што наш савецкі ўрад атрымаў у свеце ўрад, які карыстаецца бязмужным давер'ем усяго народа.

Беларускі народ у дні выбараў ішоў адной шарэнгай разам з другімі народамі вялікага Савецкага Саюза. Беларускі народ, аднадушна галасуючы за кандыдатаў блоку камуністаў і беспартыйных, яшчэ раз паказаў сваю бязмужную адданасць справе партыі Леніна — Сталіна. Працоўныя і іншыя работні блікі выбаралі ў Вярхоўны Совет ССР сваіх лепшых сыноў і дачок, даказваючы на спраце сваю бязмужную адданасць соцьялістычнай справе, вялікай партыі Леніна — Сталіна.

97,4 проц. усіх выбаршчыкаў Савецкай Беларусі ўдзельнічала ў выбарах, а ў Менску, дзе выбіраўся лепшы сын большэвіцкай партыі, верны саратнік вялікага Сталіна Клімент Ефрэмавіч Барашылаў, у галасаванні ўдзельнічала 99,7 проц. выбаршчыкаў.

Поўная перамога блоку камуністаў і беспартыйных з явілася яркім сведчаннем адзінства ўсяго мільяна савецкага народа вакол

цейшых дзяржаўных і грамадскіх дзеячоў, новых арганізатара соцыялістычнай гаспадаркі, соцыялістычнага жыцця, соцыялістычнай дзяржавы.

Выбары ў Вярхоўны Совет СССР прадэманстравалі перамогу ленинска-сталінскай нацыянальнай палітыкі і напачатку брацкага саюза вялікай дружбы ўсіх народаў вялікага Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

Савецкая сапраўднасць бліскуча пацвердзіла словы таварыша Сталіна, што «змяніўся ў корані воблік народаў СССР. Знікла ў іх пачуццё ўзаемнага недавер'я, развілася ў іх узаемная дружба і наладзілася такім чынам брацкае супрацоўніцтва народаў у сістэме новай савецкай дзяржавы».

Бліскучыя перамогі ленинска-сталінскай нацыянальнай палітыкі можна паказаць на прыкладах велізарнейшых дзяржаўна-нацыянальных рэспублік Савецкай Савецкай Савецкай Рэспублікі.

Беларускі народ у мінулым не меў сваёй дзяржаўнасці, стагоддзямі быў прыгнечаны польскімі панами, рускімі генераламі, афіцэрамі і гнуў спіну на памешчыкаў і капіталістаў. Быў непісьменным, галодным і жабраком. На яго спявае стагоддзямі гэта і іншыя польскія і іншыя, нагайкі царскіх ураднікаў.

Толькі ў рэзультата перамогі Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі і дзякуючы няўхільнаму правядзенню ленинска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, Беларускі народ атрымаў права на свабоднае, шчаслівае жыццё. Беларускі народ ва ўпартай барацьбе, у працяглынай дапамозе вялікага рускага рабочага класа дасягнуў свабоднага, квітнеючага жыцця.

Пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна беларускі народ паспяховым і адважным расправіўся з польскімі панами, рускімі генераламі, капіталістамі і памешчыкамі. І ў рэзультата гэтай перамогі працоўныя Савецкай Беларусі жывуць у дружнай сям'і народаў вялікага Саюза Савецкіх Соцыялістычных рэспублік.

У прамове на нарадзе перадавых калгаснікаў і калгасніц Таджыкістана і Туркменістана, гаворачы аб дружбе народаў СССР, таварыш Сталін сказаў: «...дружба паміж народамі СССР—вялікае і сур'ёзнае заваяванне, бо пакуль гэта дружба існуе, народы нашай краіны будуць свабодны і непераможны. Ніхто не страшны нам, ні ўнутраныя, ні знешнія ворагі, пакуль гэта дружба жыве і працуе». Сталінская Канстытуцыя яшчэ больш умацавала гэту навічакную дружбу народаў і народнасцей вялікага Савецкага Саюза. Пад вялікім сцягам сталінскай Канстытуцыі брацкая сям'я народаў СССР ідзе да новых перамог кунізму.

Дружба народаў СССР непарушна.

Такі вывад з выбараў у Вярхоўны Совет СССР.

Выбары ў Вярхоўны Совет СССР яшчэ раз перад усім светам паказалі непарушную магутнасць Саюза рабочых і сялян—асновы новай соцыялістычнай дзяржавы. Выбары нанеслі знішчальны ўдар па ворагаў народа з трацкіска-бухарынскай нацыянал-фашысцкай барацьбой, падлым здраднікам, агентам фашызму, якія імкнуліся разбурыць Саюз рабочых і сялян, распрадаць нашу квітнеючую радзіму, аддаць яе ў рукі памешчыкаў і капіталістаў, заганяць у крывыя аслепствы савецкі народ. Не збылася і ніколі не збудзецца каварная задума ворагаў.

Саюз рабочых і сялян пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі атрымаў усенароднае прызнанне, склаўся і умацаваўся на аснове саюза і на аснове інтарэсаў рабочых і сялян у барацьбе з навічакным і капіталістычным рабствам, у барацьбе з навічакным

Саюз рабочых і сялян непераможны. Такі трэці вывад з выбараў у Вярхоўны Совет СССР

Выборы з'явіліся грознай перасцярогай усёму міжнародным разбойніцкім, фашысцкім падпальшчыцкім ванам. Савецкі народ напаміну сабе сваім авантурыстам, каб гэтыя канібалы не савалі свае свінныя рылы ў наш квітнеючы савецкі агарод. Савецкі народ напаміну аб гэтай грознай сіле, аб сваім азначэнні, аб сваім гарачым патрыятызме, рэспубліканісцкім, татунасцкім і здольнасцкім абараняць да канца сваю радзіму.

Увесь свет абачыў, што такое савецкі народ, якая яго арганізаванасць, свядомасць і актыўнасць.

Прымерна вялікае міжнароднае значэнне выбараў у Вярхоўны Совет СССР. Як Сталінская Канстытуцыя, адлюстраваная ў сабе на дзяржаўныя закліканні сацыялізма народам і нашай краіны, так і рэзультаты выбараў, праведзеныя на аснове самай дэмакратычнай выбарчай сістэмы, з'яўляюцца абавязковым актам супроць фашызму, супроць капіталістычнага ладу.

Неперамога б'юль камуністаў і беспартыйных на выбарах у Вярхоўны Совет СССР усяляе бадзерасць і упэўненасць міжнароднаму рабочаму класу і ўсяму прагрэсіўнаму чалавецтву ў іх барацьбе супроць фашызму, супроць капіталізму.

Такі чацверты вывад з выбараў у Вярхоўны Совет СССР.

Выбарчая кампанія з'явілася выдатнай школай палітычнага выхавання. У дні выбараў мы навучыліся пераканацца, якую магутную армію маюць татары, маюць і прапагандыстаў, носьбітаў жывога слова, большай правды і справы мае партыя Леніна—Сталіна. Выраслі і большыя рэспубліканцы, партыйныя і непартыйныя большэвікі, рабочыя, сяляне, інтэлігенцыя—залаты фонд нашай радзімы, адзін з самых каштоўных капіталаў сацыялізму.

Такі пяты вывад з выбараў у Вярхоўны Совет СССР.

Аб маральна-палітычным адзінстве савецкага народа, яго згуртаванасці і арганізаванасці ярка гаворыць работа першага Сесіі Вярхоўнага Совета СССР.

Усе рашэнні першага Сесіі былі прыняты аднадушна. Прадстаўнікі народа—дэпутаты Вярхоўнага Совета СССР—нашы дзяржаўныя дзеячы былі згуртаваны адным пачуццём, адзінай воляй у вырашэнні важнейшых дзяржаўных задач. Такія аднадушныя рашэнні магчымы толькі ў савецкім парламенце, парламенце сацыялістычнай дзяржавы рабочых і сялян.

Работа Сесіі праходзіла пад непасрэдным кіраўніцтвам нашай дзяржавы, правадыра і настаўніка—таварыша Сталіна. Бось чаму першага пачуццё любові і адданасці дэпутаты—лепшыя прадстаўнікі народа нашай краіны—выказвалі нашай ленінска-сталінскай партыі, нашаму вялікаму Сталіну.

У сваёй агітацыйна-прапагандысцкай рабоце неабходна раскажаць нашым выбаршчыкам аб рабоце першага Сесіі Вярхоўнага Совета СССР. На жывых прыкладах паказаць маральнае і палітычнае адзінства нашага многамільённага, многанацыянальнага савецкага народа.

Агітацыя і прапаганда ў перыяд выбарчай кампаніі

Безгэтуль знаходзіцца напярэдадні выбараў у Вярхоўны Совет СССР. Партарганізацыі КП(б)Б павінны замацаваць практычныя вынікі выбараў у Вярхоўны Совет СССР не толькі прадаўжаннем агітацыйнай работы ў масах, але і яшчэ большым расшырэннем агітацыі і прапаганды, уцягненнем новых катэгорыяў з партыйных і непартыйных.

тынных большэвікоў, выхоўваючы іх у духу бязмежнай любві да радзімы, да вялікай партыі Леніна-Сталіна.

Пленум ЦК ВКП(б) у сваім рашэнні аб арганізацыі выбараў у Вярхоўны Совет СССР у кастрычніку мінулага года ўказаў на тое, што партыйныя арганізацыі павінны мець на ўвазе, што рашаючае значэнне ў выбарчай кампаніі будзе мець арганізацыйная і агітацыйна-прапагандысцкая работа.

Гэта ўказанне ЦК ВКП(б) было цалкам і поўнацэнна падтрымана ўсім ходам выбарчай кампаніі на выбарах у Вярхоўны Совет СССР.

Прыступаючы да падрыхтоўкі выбараў у Вярхоўны Совет БССР, мы павінны ясна сабе ўявіць, што арганізацыйная і агітацыйна-прапагандысцкая работа ў канчатковым рахунку будзе рашаць поспех усёй выбарчай кампаніі.

У сваёй агітацыйна-прапагандысцкай рабоце партыйныя арганізацыі павінны накіраваць увагу на растлумачэнне працоўным найвялікшага палітычнага значэння нашых выбараў на аснове Сталінскай Канстытуцыі—Канстытуцыі перамогшага социализма. Неабходна растлумачваць сусветна-гістарычнае значэнне нашых сацыялістычных перамог, атрыманых пад кіраўніцтвам нашай сцяўнай большэвіцкай партыі, пад кіраўніцтвам вялікага Сталіна. Мы павінны расказаць шырокім масам аб найвялікшых перамогах ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі. Мы павінны паказаць, як наша партыя пад кіраўніцтвам Владзіміра Ільіча Леніна, пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна на працягу ўсёй сваёй гісторыі змагалася з усімі ворагамі за правільнае вырашэнне нацыянальнага пытання. Трэба паказаць, што ў рэзультатаце гэтай барацьбы з ворагамі народа наша партыя здолела правільна вырашыць нацыянальнае пытанне, арганізаваць народы нашага вялікага Савецкага Саюза, незалежна ад іх нацыянальнасці і расы, на паспяховае будаўніцтва социализма. Трэба расказаць, як ворагі партыі, ворагі народа, прыкрываючыся «левымі» фразамі ў вырашэнні нацыянальнага пытання, імкнуліся расчляніць вялікі Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік, прадаць нашы брацкія саюзныя рэспублікі фашыстам.

Трэба расказаць, як усе буржуазныя перараджэнцы, правакатары, дыверсанты, тэрарысты, шпіёны, трэцісты, бухарынцы, рыкаўцы, нятаконцы, тухачэўскія, зноўевы, каменевы, усе гэтыя шарангоўчы, чарвяковы, галадзеды і іншая нацыянал-фашысцкая сволач вялі падрыўную контррэвалюцыйную работу супроць партыі, супроць нашага ўрада, супроць народаў нашай краіны.

У сваёй растлумачальнай рабоце трэба паказаць, як наша партыя пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна разграміла ўсю гэту контррэвалюцыйную мразь.

Асобную увагу ў сваёй агітацыйна-прапагандысцкай рабоце мы павінны звярнуць на растлумачэнне пытанняў міжнароднага становішча; павінны расказаць найвыразнейшым масам працоўных аб падзеях у Іспаніі, Кітаі, Францыі і іншых краінах; расказаць аб планах фашысцкіх агрэсараў у еўрапейскіх і ўсходніх краінах; расказаць аб тым, што фашысты шалена рыхтуюць новую імперыялістычную бойню і, у першую чаргу, рыхтуюцца напасці на наш Савецкі Саюз.

Мы павінны памятаць указанні таварыша Сталіна аб капіталістычным акружэнні і выцякаючых з гэтага задачах.

У адказе на пісьмо тав. Іванова таварыш Сталін піша:

«На самой справе было-б смешна і глупа закрываць вочы на факт капіталістычнага акружэння і думаць, што нашы знешнія

ворагі, напрыклад, фашысты, не паспрабуюць пры выпадку зрабіць на СССР ваенны напад. Так могуць думаць толькі сляпыя бахвалы або скрытыя ворагі, якія жадаюць усыпіць народ. Не менш смешным было-б адмаўляць, што ў выпадку малейшага поспеху ваеннай інтэрвенцыі інтэрвенты паспрабуюць разбурыць у занятых імі раёнах савецкі лад і аднавіць буржуазны лад».

Гэтыя ўказанні таварыша Сталіна мы з вамі павінны асабліва памятаць таму, што мы жывем на граніцы з фашысцкімі дзяржавамі, якія ненавідзяць наш савецкі лад, нашу соцыялістычную радзіму, наш вялікі савецкі народ.

Яны ненавідзяць нас таму, што ў нашай краіне ўпершыню ў гісторыі рабочы клас і сялянства, звернуўшы капіталістам і памешчыкам, устанавілі дыктатуру пролетарыята і ў сваёй гераічнай барацьбе за соцыялізм паказваюць прыклады працоўным усяго свету, якімі шляхамі, якімі сродкамі можна пазбавіцца ад гнёту капіталістаў і памешчыкаў. Таму яны ў першую чаргу рыхтуюць вайну супроць нас.

Аб гэтым неабходна сказаць усім працоўным большэвіцкай, разумеючай мован. Сказаць, што адбываецца за рубяжом і мабілізаваць працоўных на яшчэ большае ўмацаванне абароннай магутнасці вялікага Савецкага Саюза на яго заходніх граніцах.

Мы павінны яшчэ больш клапаціцца аб нашай Чырвонай Арміі, аб нашым Ваенна-Марскім Флоте і нашых пагранічніках. Мы павінны мабілізаваць найшырэйшыя масы працоўных на абаронную работу, яшчэ больш развіваць патрыятычныя пачуцці кожнага працоўнага, раскажваючы аб міжнародным становішчы, аб жыцці рабочых і сялян за рубяжом. Трэба паказаць нашаму светлае і радаснае соцыялістычнае жыццё, паказаць, што толькі соцыялістычная сістэма гаспадаркі нясе поўную свабоду і роўнаправа народаў, нясе найвялікшы росквіт культуры, нябачанае развіццё вытворчых сіл і нябачаны ў гісторыі чалавечства матэрыяльны добрабыт працоўных. Лесам-жа капіталістычнай сістэмы з'яўляецца жабрацтва, голад, распач і пагібель.

Гаворачы аб міжнародным становішчы, аб умацаванні абароннай магутнасці нашай краіны, мы павінны сказаць аб тым, што наш Савецкі Саюз няўхільна праводзіць палітыку міру. Тав. Літвінаў у сваёй гутарцы з прадстаўнікамі замежнага друку 17 сакавіка гэтага года заявіў, што мы былі і будзем заўсёды з міралюбівымі краінамі, мы заўсёды за калектыўную абарону інтарэсаў міру.

У той-жа час трэба памятаць, што міжнародная абстаноўка, якая вае нас умацоўваць абаронную магутнасць нашай краіны, каб з меншымі стратамі сваіх сіл нанесці ўдар усім ворагам, фашыстам, якія папрабуюць напасці на наш Савецкі Саюз, на нашу цудоўную радзіму.

Трэба растлумачваць, што, праводзячы палітыку міру, мы нястомна умацоўваем абарону нашай краіны, каб ахоўваць мірную працу народаў СССР, і што іменна ў рэзультат гэтых палітыкі мы прайшлі цвёрдым поступам 20-гадовы шлях барацьбы і перамог, пабудавалі соцыялізм у нашай краіне.

Таварыш Сталін у дакладзе на Надзвычайным VIII З'ездзе Саветаў гаварыў:

«Прыемна і радасна ведаць, за што біліся нашы людзі і якія дабіліся сусветна-гістарычнай перамогі. Прыемна і радасна ведаць, што кроў, багата пралітая нашымі людзьмі, не прайшла дарэмна, што яна дала свае рэзультаты. Гэта ўзбройвае духоўна наш рабочы клас, наша сялянства, нашу працоўную інтэлігенцыю. Гэта рухае наперад і паднімае пачуццё законнай

пердася Гэта амадова веру у свае сілы да таго, што яна
барыцься для вызвалення нашых пераможаных краін ад...

У сваёй расстлумачальнай рабоце мы павінны адзначыць, што
мудры на вывучэнне матэрыялу і задачамі, якія ставіліся перад
грацкіскім блокам. Паказаць усю гнуснасць здрады буржуазных
перараджэнцаў, здрадніцкіх націў рэжым, паказаць, што Гэта банда
забойцаў была на службе ў фашысцкіх замежных рэжым, што ідэ-
яны іх імэйлі былі змернілі ў савецкую ўладу і што яны імэйлі
паказаць народы нашых савецкіх рэспублік фашыстам.

Трэба расказаць аб паказаннях нацыянал-фашысцкіх бандытаў,
арудаваўшых у нашай Савецкай Беларусі,—шаранговічаў, чарвяко-
вых, галадзедаў, якія імкнуліся да таго, каб адарваць нашу Белар-
скую Савецкую Соцыялістычную Рэспубліку ад вялікай сям'і
СССР, вярнуць сюды капіталістаў і памешчыкаў і аддаць народы
нашай Беларускай рэспублікі пад гэты польскіх фашыстаў.

Партарганізацыі павінны растлумачыць прамону дзяржаўнага ве-
наваўцы—пракурора СССР тав. Вышынскага, расказаць працоўным
простай, зразумелай мовай аб задачах, якія выцякаюць з матэрыялаў
апошняга працэса. Мы павінны мабілізаваць народы нашай Савецкай
Беларусі на яшчэ большае павышэнне боішчыцкай пільнасці, на ра-
шучую барацьбу з усімі ворагамі—трацкістамі, бухарыцкімі і нацыя-
нал-фашысцкімі пасляішчамі.

У сваёй растлумачальнай рабоце неабходна паказаць, як мы
клопатаў праявілі і праявіце нашы партыя і таварыш Сталін
нашым беларускім народзе.

Наша Беларуская Савецкая Рэспубліка створана нашай партыяй
пры непасрэдным асабістым удзеле таварыша Сталіна

На яркіх прыкладах і фактах трэба паказаць, якіх велізарных і
рамог дабіўся беларускі народ у галіне развіцця нашай соцыяліс-
най прамысловасці, сельскай гаспадаркі, культурнага будаўніцтва.
А такіх прыкладаў і фактаў у нас вельмі многа.

Узначаліць уздым палітычнай і вытворчай актыўнасці мас

Выбары ў Вярхоўны Совет БССР працоўныя Беларусі, несумне-
адзначаць нябачаным уздымам палітычнай і вытворчай актыўнасці
масы партыйных арганізацый заключаюцца ў тым, каб узначаліць
уздым мас, каб ні ў якім разе не адрыўаць партыйнае да выбараў
ад гаспадарча-палітычных задач. Уматэрыяльным і часавым
работы трэба забяспечыць паспяховае правядзенне і рашэнне
пастаўленых задач.

Трэба помніць указанне таварыша Сталіна аб тым, што самі гаспа-
дарчыя поспехі, іх трываласць і праяўнасць залежыць і поўнасцю
залежыць ад поспехаў партыйна-арганізацыйнай работы, і што без гэтых
спехаў гаспадарчыя поспехі могуць аказацца пабудаванымі на пыску.

Гэта абавязвае нас змяшчаць партыйна-арганізацыйную работу.
Аснова ўсіх задач—ліквідаваць да канца вынікі шкодніцтва ва ўсёх
галінах народнай гаспадаркі—у прамысловасці, сельскай гаспадарцы,
культуры і тавараабароце.

Выбары ў Вярхоўны Совет БССР павінны быць аформіраваныя но-
вым магутным вытворчым уздымам—разваротам сталінаўскага руху
у прамысловасці, на трактарна-чыгуначным і вадным, у сельскай
гаспадарцы.

За годы сталінскіх пяцігодак Беларусь стала непазнавальна, тым больш непазнавальна яна ў параўнанні з мінулым. Толькі ў 1937 годзе валавая прадукцыя прамысловасці складала 2 мільярды 100 мільёнаў рублёў, а ў 1943 годзе валавая прадукцыя складала ўжо толькі 80 мільёнаў рублёў. У трэціх пяцігодцы валавая прадукцыя прамысловасці наагул складала больш чым 5 мільярдаў рублёў.

Мы маем у Беларусі велізарны рост нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу культуры беларускага народа.

Дз. Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў Беларусі было знішчана 70 проц. неписьменнага насельніцтва. Зараз неписьменнасць у нас практычна ліквідавана. У 1914—15 гг. у Беларусі налічалася 200 тысяч неградуемых, а ў 1937—38 гг. адных школ ёсць 70 000, а ўжо ў 1943 годзе знішчана мільёна нашых саведкіх дзяцей. У дакастрычніцкай Беларусі не было ні адной ВНУ, а цяпер Беларусь мае 22 ВНУ, у якіх налічваецца каля 15 тысяч вышніх сярэдніх студэнтаў, 95 тысяч чалавек у вышэйшай школе. Мы маем тэатры, кінатэатры, клубы, бібліятэкі, сацыялістычныя, кнігі, газеты, музыкальныя вучылішчы, вярхоўныя школы для дарослых. Усе гэта сталі здабыткам шырокіх мас працоўных Беларусі толькі пры савецкай уладзе, толькі ў рэзультата перамогі ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі.

Але таварышчы, нам трэба пярэда помніць і выконваць указанні Сталіна, не заснавацца на дасягнутым, не зазіраць назад. Калі мы маем велізарныя дасягненні, то мы маем яшчэ большыя задачы, якія паставлены перад намі ў выкананні вытворчых паказальнікаў у 1948 годзе. Некаторыя кіраўнікі забылі гэта. У выніку прамысловасць рэспублікі выканала лютаўскі план толькі на 92 проц. Гэта вялікі прабел у рабоце. Трэцяя сталінская пяцігодка патрабуе ўдасканалення сталінскага руху не толькі за выкананне, але пераўтварэнне задачы. Па прамысловасці Наркаммясцпрома першы квартал 1948 года паказвае, што пералому ў рабоце мясцовыя прамысловыя аддзяленні няма: студзенскі план выканан на 95 проц., лютаўскі—на 95 проц.

Асабліва адстае ў нас тарфяная прамысловасць: план за студзень выканан на 75 проц., лютаўскі—на 84 проц.

На будматэрыялах выкананне плана недапушчальна зрываецца: студзенскі план выканан на 76 проц., лютаўскі—на 68,3 проц.

Дрэзна працуе горна-хімічная прамысловасць, выканавшая студзенскі план толькі на 53,9 проц., а лютаўскі—на 51 проц.

З 76 улічаных прадпрыемстваў Наркаммясцпрома выканалі свае планы ў студзені 41 прадпрыемства і ў лютым—38 прадпрыемстваў.

Намаганнямі гаспадарнікаў, партыйных і профсаюзных арганізацый пазнава быць у бліжэйшы час ліквідавана гэта недапушчальнае адставанне.

Па легкай прамысловасці. Я ўжо не кажу аб 1937 годзе, калі краіна пераходзіла на 5 з лішнім мільёнаў рублёў таварнай прадукцыі. І ў гэтым годзе не лепш: план у студзені выканан на 78,3 проц., а ў лютым—толькі на 60 проц. Шкляная прамысловасць выканала план на 84,4 проц.

Харчовая прамысловасць, якая мае, як і іншыя галіны, усе умовы для выканання плана, у лютым дала 65,4 проц. плана. Недопушчальнае становішча па мясной прамысловасці, дзе план выканан на 73,9 проц., па мелярабстве—на 49 проц., па садагародняй прамысловасці—53 проц., па крухмальнай—43 проц.

Побач з гэтым у нас ёсць выдатныя ўзоры работы прамісловасці. Дазвольце паказаць вам некалькі прыкладаў. Там, дзе кіравніцтва—гаспадарчае, партыйнае, прасіаюзнае і комсамольскае разумее задачы партыі, там справа паставлена не дрэнна.

Як узор добрага кіравніцтва, я бяру завод Гомсельмаш. На гэтым заводзе шырока разгорнута сацыялістычнае спаборніцтва паміж цэхамі, брыгадамі, асобнымі стаханаўцамі. Там выдзелена вельмі важная работа па падрыхтоўцы і правядзенні выбараў у Вярхоўны Совет БССР.

Гомсельмаш 8 снежня датэрмінова закончыў гадавую праграму па таварнай прадукцыі на 102 проц., а за 1937 год план выканан на 107 проц., што азначае павелічэнне супроць 1936 года на 22,3 проц.

У час правядзення выбараў у Вярхоўны Совет СССР Гомсельмаш выдзеліў 75 партыйных і непартыйных большэвікоў агітатарамі па выбарчых участках. У рэзультате добрай арганізацыі масавай работы на участках на выбары з'явіліся ўсе выбаршчыкі.

Выдатна і тое, што тэмпы, узятыя Гомсельмашам у перыяд выбараў у Вярхоўны Совет СССР, не зніжаюцца.

У 1938 годзе план па заводу на 60 проц. больш, чым у 1937 годзе завод за 12 месяцаў і 20 дзён 1938 года выканав праграму па таварнай прадукцыі на 103 проц. 23 сакавіка завод выканаў квартальны план па вытворчасці пасейных машын.

Завод асвоіў 6 новых сельскагаспадарчых машын. Колькасць стаханаўцаў вырасла з 720 да 750 чалавек. Гэта складае каля 40 проц. усіх работных завода. Завод зараз мае 90 чалавек, якія з дня ў дзень выконваюць норму на 200—300 проц. У сярэднім рабочы ў дзень выконвае план на 140 проц.

Стаханаўка Шулякова ў час выбараў была даверанай асобай на ўчастку; як адна з лепшых стаханавак і агітатараў, яна ўваходзіла ў склад беларускай дэлегацыі, вітаўшай першую Сесію Вярхоўнага Совета СССР. 3-га сакавіка тав. Шулякова прынята ў кандыдаты партыі і зараз працуе яшчэ лепш.

Стаханівец-фрэзероўшчык механічнага цэха тав. Пімен у сваёй рабоце пераняў метады работы тав. Гудава і адразу апрацоўвае 20 дэталей.

Токар тав. Курака вылучан зараз майстрам. У сакавіку месяцы ён прынят у кандыдаты партыі.

Лепшы агітатар—інжынер-канструктар тав. Тулякоў прыняты ў спачувальныя. Брыгада комсамольца тав. Давідовіча, якая працуе па выпуску сартыроўак «Клептон», выконвае норму на 185—190 проц. Большасць членаў яго брыгады—двухсотнікі. Лепшыя стаханаўцы тт. Суртын, Федасееў у 1938 годзе ўступілі ў комсамол.

Гэты прыклад паказвае, што людзі дабіліся ў гэтым калектыве добрых поспехаў і зараз па-большэвіцку замацоўваюць свае дасягненні, актыўна рыхтуючыся да выбараў у Вярхоўны Совет БССР.

На менскім заводзе імя Варашылава рабочыя, рыхтуючыся да выбараў у Вярхоўны Совет СССР, бяруць абавязацельствы па павышэнню прадукцыйнасці працы і па падрыхтоўцы варашылаўскіх стралкоў I і II ступені, і па ўдасканаленню сваёй кваліфікацыі.

Значыць, там, дзе ёсць сапраўднае актыўнае партыйнае жыццё на вытворчасці, там і ліквідуюцца вынікі шкодніцтва, там і падем вытворча-масавай і палітычнай работы.

Як абстаіць справа з падрыхтоўкай да большэвіцкай веснавой сяўбы? На гэтым пытанню мы заслушаем спецыяльны даклад тав. Лявонцава. Але я хацеў-бы спыніцца на некаторых момантах.

Ясна, што мы так і не працавалі з-за таго, змагацца за высокі ўраджай, у што-б там ні стаіла выканань доўна таварыша Сталіна з штогодняй вытворчасці 7—8 мільярдаў пудоў хлеба.

У звароце старшынь перадавых калгасаў нашы рэспублікі вычыталі, якія задачы пастаўлены. Мы абавязаны ў 1938 годзе дабіцца, як мінімум на працадзень: 5 кілограмаў хлеба і 2 рублі грашыма. У нас ёсць усе магчымасці для выканання сталінскага доўна—зрабіць усе калгасы большэвіцкімі і кожнага калгасніка заможным.

У рэспубліцы на 1 студзеня 1938 года 685.095 сялянскіх двароў інава ў калгасы, што складае 87,6 проц.

Мы маем магутную тэхнічную базу—200 МТС. На палях Савецкай Беларусі будуць працаваць 7.550 трактараў, 1.214 камбайнаў, 1.183 аўтамашыны, 2.680 трактарных сеялак, тысяча складаных і поўскладаных мататарань і іншых сельскагаспадарчых машын. Гэта велізарная справа. Гэта-ж яркі доказ клопатаў партыі і асабіста таварыша Сталіна аб нашай Беларусі, аб нашым беларускім народзе.

Мы зараз ужо ўшчыльную падышлі да пачатку сяўбы, але трэба сказаць, што не ўсё яшчэ зроблена па падрыхтоўцы да гэтай баявой кампаніі. У нас вельмі дрэнна ў некаторых месцах, а сям-там прама шкодніцка адносяцца да такой машыны, як трактар, да якасці яго рамонту. Яшчэ не ўсюды па ўстаноўленай кандыцыі падрыхтавана насенне.

Не ўсюды па-гаспадарску даглядаюць за канём, больш балбочуць, чым сапраўды захоўваюць яго, а ў некаторых месцах нават адносяцца па-варварску. Борці, зразумела, і тут прыклад сваю гучную фашыстскую лапу, нанеслі нам вялікую страту ў гэтай справе.

Нас тав. Молатаў моцна папярэджваў, калі была Усесаюзная нарада пры Наркамземе СССР. Ён у сваім выступленні звярнуўся да рэспублікаў Беларусі, указаўшы нам на агідныя адносіны да калгаснага доўна. З аказання гаворы савецкіх і нашых партыйных і саветскіх дзеячаў вывады нашымі партыйным, саветскім і прафсаюзным і зямельнымі органамі.

Таварышы, я вам хачу паказаць жыццё аднаго добрага калгаса. Гэта калгас імя Валадарскага, Магілёўскага раёна.

Калгас імя Валадарскага арганізаван у 1929 г. У ім аб'яднана 75 двароў, налічвае ён 110 калгаснікаў, у тым ліку 45 жанчын. Зямлі ў калгасе 667 гектараў, з якой ворыўнай 411 гектараў, сенажаці 60 гектараў, лесу 44 гектары. За апошнія тры годы калгас уноў асвоіў 17 гектараў зямлі, галоўным чынам за лік выкарчоўкі і падняцця цаліны.

Калгас у 1937 годзе поўнасю выканаў план сяўбы на плошчы 56 гектараў, пасеву зернавых 150 гектараў, ільну і канапель 14 гектараў, бульбы 34 гектары. У 1937 годзе калгас дабіўся высокага ўраджаю па зернавых і тэхнічных культурах.

Ураджай з аднаго гектара пасеву ў сярэднім па калгасу выражаўся ў наступным: жыта азімага 17,8 цнт., пшаніцы азімай 19,13 цнт., пшаніцы яравой 18,2 цнт., ячменю 20,4 цнт., аўса 14,6 цнт., канапель 6,4 цнт., ільнавалякна 6,8 цнт., бульбы 134 цнт. (тут мала вата), кораньплодаў 280 цнт.

Такога ўраджаю калгас дабіўся ў рэзультатае ўкаранення стаханавіцкіх метадаў работы. У калгасе налічваецца 75 стаханавіцаў. Прымяняецца навадзшая зрабэхніка. Увесі пасев яравых зернавых працягваецца па зябліву, па чыстых папарах засеяна 78 гектараў. Праведзены культываванне, перавозаванне, баранаванне. Увесь пасев п

а) сд, таким же м. н. б. у. в п. д. а, м. к. з. б. н. в. х. т. x. y.
б) культур. Выкарыстоўваюцца для д. р. о. з. н. ц. м. r. p. d. e.
в) зоістыя, фасфарытныя і калійныя ў камп'юсе п. д. а. c. x. t. i.
г) раторыя і к. u. b.

У результате такой работы калгас забяспечыў выдачу на прапавень 6,65 кілограма зернавых, бульбы 9 кілограмаў, гароднін 2 кілограмы, каранёплодаў 25 кілограмаў, грыбам 2 р. 25 к. п.

Вось некаторыя стаханавцы колгаса «Стахановка» Казлоў выпрацавалі 384 працэнты, з усёй сям'ёй — 1000 і больш. Яна атрымала сваю работу, 66,4 цэнт. зерна вх, 2260 руб. і 50 коп. грашыма. Калі ж Кардэжонк выпрацаваў 400 працэнты, атрымаў 10 дзённага хлба вх, 2230 руб. грашыма. Колькі Пятроўскі (1 год) выпрацаваў 1000 і больш, атрымаў 66,4 цэнт. зерна вх, 2250 руб. і 50 коп. грашыма.

[illegible]

А 1935—37 гг. в колхозе пабудавали канюшню на 30 галоу, гумно
уварник, цялятник на 40 галоу, льнясушыцк, на 2 галы

Калгас электрыфікаван. Электрыччасць ёсць амаць ва ўсіх дамах калгаснікаў, ва ўсіх гаспадарчых будоўлях. У гэтым годзе і ў наступным спрымаюць іх электрафікацыя і электрамістэрства. Стрыжоню гэтага клагаса працуе т. Каракін, беспартыйны, працаваўшы да гэтага брыгадзірам

ЗОВЪ ВЪЗЖЫЦЕ АДЫЛ КАПАСА.

Як зараз рыхтуюць наші калгаснікі да сячбы - Павічкі і Дзяды, што ў нас зараз велізарная колькасць калгаснікаў, якіх былі ў сацыялістычнае саборніцтва. 7.580 калгасаў з 1961 года складае 76 проц.—(цяпер, напэўна, больш) уступілі ў сацсаборніцтва. Саборнічаюць 13.852 брыгады, 16.923 звенні. Арганізавана 11.432 стаханаўскія брыгады, 20.687 стаханаўскіх звенняў.

Усе гэтыя людзі змагаюцца зараз за выкананне абавязацельстваў па павышэнню ўраджайнасці, за дастойную сустрэчу большэвіцкай імяны: больш 2 тысяч брыгад узялі на сябе абавязацельства даць па зярну ад 20 да 25 цэнтнераў з гектара, 976 брыгад узялі абавязацельства даць звыш 25 цэнтнераў з гектара. Па бульбе 1.799 брыгад узялі абавязацельства даць 250 цэнтнераў з гектара, 870 брыгад абавязаліся даць ад 250 да 300 цэнтнераў з гектара, 220 брыгад абавязаліся даць звыш 400 цэнтнераў з гектара.

Па ільнавалакну 245 брыгад абавязаліся дэць ад 10 да 12 цнт і звыш 12 цнт.—267 брыгад.

Зараз у калгасах працуюць 2492 агра-тэхнічныя турткі, а ў вучацца 36.274 калгаснікі.

Трэба папярэдзіць, каб не было парушэнняў рашэння ЦК ВКП(б) і Соўнаркома СССР ад 2 жніўня 1937 года ў частцы севазваротаў. Мы не ўсюды сур'ёзна займаемся ўвядзеннем плана севазваротаў. Ворагі, усякая гэта сволач—бенекі, усе гэтыя псы ашуквалі партыю і ўрад адносна плана і агульнай колькасці зямлі, заблытвалі севазвароты. Рашэннем партыі і ўрада мы абавязаны па-большэвіцку выпраўляць гэту справу, але, на жаль, гэтага не робяць кіраўнікі асобных раёнаў.

Вось, напрыклад, у Чавускім раёне калгасу імя Калініна нехапае 10 га пахаці для выканання плана сяўбы. Райза залічвае ім і рвы, і

зараслі, і лугі. Або ў калгасе імя Сталіна нехапае 62 га зямлі для ўвядзення правільных севазваротаў, калгасу «Рассвет»—32 га, калгасу «Шлях социализма»—20 га, калгасу «Барэц»—36 га, калгасу «Перабудова»—50 га.

Калгасы скардзяцца, даказваюць, што план няправільны, а райза і райвыканком назва не прыслухоўваюцца да іх голасу, не выправляюць памылак.

Паўстае пытанне, якое-ж гэта выпраўленне плана, якая гэта ліквідацыя вынікаў шкодніцтва?

Доўг партарганізацыі выправіць дапушчаныя памылкі, прыняць усе меры да таго, каб веснявую сяўбу правесці арганізавана, забяспечыць высокі ўраджай і багаты калгасны працадзень.

Пытанні арганізацыі выбарчай кампаніі

Вопыт складання спісаў выбаршчыкаў у выбарчую кампанію па гарадах у Вярхоўны Совет СССР паказвае, што несапраўдна партыйныя арганізацыі яна неацанілі значэння гэтай важнейшай справы. Многія кіраўнікі зразумелі складанне спісаў, як тэхнічнае мерапрыемства і перадаверылі гэту справу другародным работнікам, а ў радзе выпадкаў—дзецям, школьнікам і т. д. Яны не ўлічвалі, што складанне спісаў—не тэхнічная справа, а справа вельмі палітычнай важнасці.

Недадзена гэтай важнай справы зям-там скарыстаць ворагі. Мы мелі рад фактаў, калі сьвядома парушаліся выбарчыя правы грамадзян. Напрыклад, у Менску ворагі наўмысля забілі ўлік насельніцтва, што выклікала вялікую блытаніну пры складанні спісаў выбаршчыкаў. У цэлым радзе раёнаў былі перапераданы вуліцы, кварталы, пасёлкі, дамы і т. д.

Па Менску ў спісы выбаршчыкаў не былі ўнесены грамадзяне, пражываючыя ў пасёлку цагельнага завода № 1 у колькасці 705 чалавек. У Віцебску толькі на адным выбарчым участку не было ўнесена 27 выбаршчыкаў. У Пухавіцкім раёне сельсаведам былі даны весткі, што ў Мар'іна-Горцы 2.400 жыхароў, а пры буйным стараннем уліку аказалася, што там жыве 2.500.

Неахайныя, а часамі злачынныя адносіны да складання спісаў выбаршчыкаў мы мелі таксама ў гарадах: Гомелі, Бабруйску, Палтаве і ў раёнах: Петрыкаўскім, Дзясненскім, Асавецкім і іншых.

У радзе раёнаў былі спробы не ўключаць у спісы выбаршчыкаў грамадзян, маючых фізічныя недахопы—глухых, глуханаемых, а ў Быхавскім раёне пад выглядам стралялых роўм не было ўнесена ў спіс 90 чалавек выбаршчыкаў. У Смалявіцкім раёне па гэтай-жа прычыне не было ўнесена ў спіс 32 выбаршчыкаў.

Амаль ва ўсіх раёнах Беларусі ў перыяд складання выбарчых спісаў былі дапушчаны масавыя выпадкі скажэння прозвішчаў, імёнаў, імёнаў па бацьку, года нараджэння і т. д.

Усе такія факты імкнуліся скарыстаць ворагі народа з мэтай дыскрэдытацыі палітычнага значэння выбарчай кампаніі.

Значэнне складання спісаў выключна вялікае. Гэтаму пытанню мы павінны будзем у прадстаячай рабоце надаць асаблівае значэнне, каб не дапусціць парушэнняў «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР».

Другая задача—гэта работа на выбарчых участках і ў выбарчых акрутах.

Цяпер ужо нельга гаварыць, як раней гаварылі некаторыя кіраўнікі, што ў нас няма людзей, няма кадраў, няма агітатараў. Гэта няправільна. У нас вельмі многа людзей стала выдатнымі агітатарамі. Яны бяруць жыццёвыя факты і вядуць нашу большэвіцкую агітацыю на фактах і прыкладах з самога жыцця, так што сэрца радуецца.

Вось нядаўна—24 сакавіка ў «Правде» ў аддзеле «Партыйнае жыццё» быў апублікован артыкул аб гомельскім лесакамбінаце імя Ежова. Тав. Герман—сакратар партыйнага камітэта лесакамбіната—паказвае выдатныя факты з пункту погляду інтэрнацыянальнага выхавання рабочых, росту прапагандыстаў і агітатараў, росту гурткоў.

У нас такіх фактаў многа. Вось, напрыклад, на заводзе імя Кірава было 18 пастаянных агітатараў, а ў рэзультате праведзенай работы партыйная арганізацыя абагацілася і ўжо налічвае 53 агітатары з рабочых завода.

Вось выдатны прыклад работы аднаго агітатара з Віцебска гав. Купала. У сваім пісьме ён піша:

Мяне ўпершыню вылучылі агітатарам. Сваю работу я пачаў з таго, што перш за ўсё азнаёміўся з кожным выбаршчыкам у пасобку. Я сам асабіста пабываў у кожным доме, а мне далі абслугоўваць 20 дамоў, даведаўся ці знаходзяцца ўсе ў выбарчых спісах, ці ведаюць яны кандыдата, які балатыруецца па гэтаму участку. Пасля гэтага я разбіў гэтыя 20 дамоў на 2 часткі, арганізаваў 2 гурткі. Заняткі ў гуртках праводзіліся праз дзень. Мы вывучалі Канстытуцыю, Палажэнне аб выбарах і даклад таварыша Сталіна на VIII з'ездзе Саветаў. Я арганізаваў вывучэнне даклада таварыша Сталіна і тав. Молатава, запісаных на пласцінцы. Сістэматычна праводзіў гурткі па пытанню бягучай палітыкі. Усё гэта выклікала вялікі інтарэс з боку выбаршчыкаў.

Я прымаў усе меры, каб усе наведвалі заняткі і ў сярэднім кожныя заняткі наведвала 25—30 чалавек.

Працуючы агітатарам, я сам вырас палітычна.

Гэта радавы рабочы, які ўключыўся на час выбараў у выбарчую кампанію і за час гэтай кампаніі вырас, як выдатны агітатар.

Вось другі прыклад. Таварыш Міхайлава, хатняя гаспадыня, яна працавала на адным участку. У дзень выбараў яна забяспечыла 100-процантную явку выбаршчыкаў. Яна хадзіла з дома ў дом і простым большэвіцкім словам вяла агітацыйна-прапагандыскую работу.

У нас вельмі многа форм і метадаў агітацыйнай работы: мітынгі, сходы, злёты, палітдні, пасылка агітбрыгад, наглядныя дапаможнікі. Усе гэтыя рычагі пусціць у ход—і мы зробім вялікую справу ў падрыхтоўцы да выбараў у Вярхоўны Совет БССР.

Кожная партыйная арганізацыя, кожны райком партыі зараз павінны заняцца падборам лепшых агітатараў і прапагандыстаў, стварыць пры кожным райкоме групу палітычна правяраных, развітых, падрыхтаваных людзей, агітатараў, прапагандыстаў, добра ведаючых Канстытуцыю, выбарчы закон, даклады таварыша Сталіна, і аскласці на іх кіраўніцтва агіткалектывамі, падрыхтоўкі незавых агітатараў для велізарнай работы ў выбарчай кампаніі.

Велізарную ролю ў справе выбарчай кампаніі павінен адыграць друк. Мы павінны прад'явіць друку вялікія патрабаванні. Наша партыя, Ленін і Сталін заўсёды надавалі вялікае значэнне нашаму большэвіцкаму друку, друкаванаму слову. Трэба адзначыць, што наш друк за перыяд выбараў у Вярхоўны Совет СССР накапіў вялікі

зопыт і практыку па сувязі з масамі, прайшоў сур'езную большэвіцкую школу.

На старонках газет выступала многа новых людзей. Дзяліліся вопытам работы лепшых агітатары, давераныя асобы, хатнія гаспадыні, пенсіянеры, людзі рознага ўзросту і прафесій.

Як прыклад добрай работы можна адзначыць газету «Камуна». Клімавіцкага раёна, якая апэратыўна асвятляла ход падрыхтоўкі да выбараў.

Газета «Большэвік Барысаўшчыны» арганізавала ў калгасе імя АДПУ, Красна-Слабодскага сельсовета, масавы вечар калгаснікаў на тэму: «Як веска раней выбрала валаснога старшыню і як зараз калгасная веска рыхтуецца да выбараў». Газета прысвяціла гэтаму пытанню цэлую старонку. Вялікую работу правялі шматтыражкі завода імя Кірава (Менск), Гомсельмаша і іншыя.

Разам з тым трэба адзначыць рад газет, якія выключна дрэнна працавалі. Газета «Комунар», Рагачоўскага раёна, не была звязана з актывам і нерэгулярна асвятляла ход падрыхтоўкі да выбараў у Вярхоўны Совет, не змяшчала пісьмы выбаршчыкаў. У газеце «Калгаснік Капыльшчыны» у час выбарчай кампаніі было змешчана толькі 24 заметкі на выбарчыя тэмы.

Гэтыя недахопы трэба ўлічыць і выправіць, скарыстаўшы наш большэвіцкі друк, гэту мацнейшую зброю ў справе падрыхтоўкі да выбараў у Вярхоўны Совет БССР.

Аб тым, што яшчэ дрэнна працуюць нашы газеты, відаць з рашэння ЦК ВКП(б) ад 15 сакавіка 1938 года, у якім рэспубліканскія газеты «Звязда» і «Советская Белоруссия» падвергліся рэзкай і правільнай большэвіцкай крытыцы за недастатковае асвятленне пытанняў партыйнага жыцця. Указаныя недахопы ў газетах бюро ЦК КП(б)Б выпраўляе. Асабліва павінны быць ўлічаны ўказанні ЦК ВКП(б) у гэту выбарчую кампанію.

Важнейшай задачай у справе выбараў у Вярхоўны Совет БССР з'яўляецца вылучэнне кандыдатаў. Кастрычніцкі пленум ЦК ВКП(б) нам указаў: «Партыйная арганізацыя абавязана выступаць пры вылучэнні кандыдатаў у дэпутаты не асобна ад беспартыйных».

Зусім ясна, што гэта астаецца дырэктывай і сэння для правядзення выбарчай кампаніі. Яе парушаць ні ў якім выпадку нельга. Не замыкацца ад беспартыйных мас, а працаваць з імі. Гэту дырэктыву трэба ўзяць за аснову да няхлельнага выканання. Трэба памятаць, што мы зараз будзем вылучаць у Вярхоўны Совет БССР каля 300 кандыдатаў. Тут трэба папрацаваць. На нас ускладаецца выключна вялікая адказнасць. Трэба вылучыць лепшых, заслужаных людзей з ліку нашых стаханавцаў, прамысловасці і сельскай гаспадаркі, Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, лепшых летчыкаў, пагранічнікаў, лепшых людзей нашай савецкай інтэлігенцыі.

Вылучаючы кандыдатуру ў Вярхоўны Совет БССР, мы павінны памятаць указанне таварыша Сталіна аб тым, каб кожны дэпутат быў дзяржаўным дзеячам ленінска-сталінскага тыпу, заслужаны чалавек, апраўдаўшы сябе на рабоце, які сапраўды, будучы ў Вярхоўным Совеце БССР, змог-бы правільна вырашаць усе пытанні вялікай дзяржаўнай важнасці.

У перыяд выбараў у Вярхоўны Совет БССР вялікія задачы стаяць перад комсамольскімі, прафесіянальнымі і іншымі грамадскімі арганізацыямі.

Мы ў Беларусі налічваем больш 90 тысяч комсамольцаў, лепшых людзей з нашай савецкай моладзі. Гэта велізарная армія, велізарная актыўная сіла, вядучая ўсю моладзь Беларусі.

Комсамол у выбарчую кампанію па выбарах у Вярхоўны Совет СССР прарабіў велізарную работу. Ён вылучыў са свайго асяроддзя вялікую колькасць актыўных агітатараў і прапагандыстаў для работы ў выбарчых камісіях і на участках і т. д. Зараз комсамольскія арганізацыі павінны прарабіць яшчэ большую работу і дапамагчы нашым партынным арганізацыям у правядзенні агітацыйна-прапагандысцкай і арганізацыйнай работы на выбарчым участку, выбарчых камісіях і ў агітацыйнай рабоце сярод насельніцтва.

Гэту палітычную школу для нашай моладзі комсамольскія арганізацыі павінны скарыстаць.

Вялікую работу правялі ў перыяд выбарчай кампаніі нашы профсаюзныя арганізацыі. Яны стваралі гурткі, вылучылі лепшых людзей у якасці агітатараў і т. д. І зараз профсаюзныя арганізацыі абавязаны без зацяжкі разгарнуць масавую работу па падрыхтоўцы да выбараў у Вярхоўны Совет БССР. Кіраўнікам профарганізацый трэба ўлічыць, што гэта работа будзе праходзіць у вясенне-летні перыяд. Трэба скарыстаць усе масавыя мерапрыемствы для гэтай работы: спартыўныя гулянні, святы, эстафеты. Усе гэтыя важнейшыя рычагі знаходзяцца ў руках профсаюзаў і комсамола. Таму профсаюзы і комсамол павінны на-сапраўднаму ўключыцца ў выбарчую кампанію і зараз ужо пачаць праводзіць работу. Трэба ўключыць у актыўную работу ў выбарчай кампаніі грамадскія арганізацыі: Асаавіяхім, МОПР і інш.

Велізарнае значэнне ў разгортванні агітацыі і прапаганды маюць: радыё, кіно, тэатры і клубы. Усе гэтыя масавыя ўстановы неабходна скарыстаць для работы сярод выбаршчыкаў.

Асоба трэба адзначыць аб ролі горада, як культурнага, гаспадарчага і палітычнага цэнтру ў выбарчую кампанію. Наша партыя заўсёды ставіла і ставіць гарады з іх рабочым класам, як асноўнае звяно ў рабоце, як кіруючую палітычную і культурную сілу, дзе скацэнтраваны найбольш падрыхтаваныя кадры прапагандыстаў, агітатараў. Гарадскія партыінныя і грамадскія арганізацыі абавязаны дапамагаць нашым сельскім раёнам у справе арганізацыі агітацыйна-прапагандысцкай работы. Асабліва гэта адносіцца да такіх гарадоў, як Менск, Гомель, Віцебск, Магілёў, Мазыр, Бабруйск і т. д. Гэта трэба падкрэсліць зараз, пры стварэнні абласных цэнтраў. Абласныя арганізацыі павінны паставіць як асноўную задачу дапамогу сельскім раёнам у справе ўзняцця масава-палітычнай работы.

Партыінныя арганізацыі павінны поўнасьцю выконваць указанні Сталінскага ЦК ВКП(б) аб смелым вылучэнні правяраных кадраў. Нядаўна было апублікавана спецыяльнае рашэнне Цэнтральнага Камітэта нашай партыі па вылучэнню беспартыйных на кіруючую гаспадарчую і савецкую работу. Але я павінен сказаць, што выкананне гэтага рашэння ў нас ідзе надта марудна, калі можна так выразіцца, са скрыпам.

У рэзультате выбарчай кампаніі ў асобных раёнах ёсць станоўчыя прыклады. Так, у Бягомльскім раёне з агітатараў і прапагандыстаў вылучана больш 23 чалавек старшынямі калгасаў, старшынямі сельсоветаў, сельпо і на іншую кіруючую работу. На раённую работу вылучана 26 чалавек. Відаць, таварышы з Бягомльскага райкома

зразумелі гэту важнейшую задачу і правільна падышлі да яе вырашэння.

Але такіх прыкладаў, гаварышы, на жаль, вельмі мала. У большасці райкомы робяць падыходзяць да выканання указанняў нашай партыі па пытанню вылучэння кадраў.

У надыходзячую выбарчую кампанію мы павінны смялей вылучаць іры, вывучаць добрых арганізатараў, адданных нам людзей і даваць ім адказныя даручэнні.

Партарганізацыі павінны ўлічыць, што пытанне вылучэння на выбарчую савецкую гаспадарчую работу мае для нас велізарнае значэнне ў сувязі з арганізацыяй у рэспубліцы 5 абласцей. Для работы ў абласных органах нам трэба многа людзей. У неабходна вылучаць народных мас.

Таварышы! Арганізуючы ўсю работу па выбарах у Вярхоўны Совет БССР, мы павінны памятаць указанне таварыша Сталіна аб павышэнні рэвалюцыйнай пільнасці, трэба памятаць, што астаткі ворагаў народа—трацкісцка-бухарынскае атрэп'е, шпёны і дварэнтцы, нацыянал-фашысты, бундаўцы і іншая нечысца прабуюць і будаваць прававаць скарыстаць выбарчую кампанію ў сваіх контррэвалюцыйных мэтах. Вопыт мінулых выбараў, асабліва працэс над антысавецкім «права-трацкісцкім блокам» паказвае, што вода і туды на любую мерзасць, правакацыю, каб нашы дзеці сацыялістычнаму будаўніцтву. Гэтыя псы, шкоднікі, здраднікі, агалцелыя фашысты, несумненна, прабуюць сарваць нам падрыхтоўчую работу па выбарах, яны, несумненна, прабуюць і будуць прававаць пралезці ў любы шчыліну, туды, дзе ў нас слаба справа з большэвіцкай пільнасцю, партыйна-палітычнай работай.

Трэба памятаць напярэджанне таварыша Сталіна аб тым, што «тым безнадзейней становіцца ворагам, тым ахвотней яны будаваць хананца за крайнія сродкі як атрымліваюць асуджаных у іх барацьбе з савецкай уладай. Трэба памятаць гэта і быць пільнымі».

Вось да чаго заклікае нас таварыш Сталін.

Выбары ў Вярхоўны Совет БССР будуць праходзіць у напружанай міжнароднай абстаноўцы. Фашысты ў Германіі, Японіі, Італіі і Польшчы вядуць правакацыю, каб выклікаць новую вайну і ў першую чаргу супроць Савецкага Саюза. Наша рэспубліка знаходзіцца на граніцы. Таму нам трэба асабліва быць пільнымі і непрымірым да любых проіскаў ворагаў. Кожны партыйны і непартыйны член большэвік не павінен забываць словы вялікага Сталіна:

«Трэба ўвесь наш народ трымаць у стане мабільнага гатоўнасці перад тварам небяспекі ваеннага нападу, каб ніякая «выпадковасць» і ніякія фокусы нашых знешніх ворагаў не маглі засцігнуць нас знянацку...»

Мы павінны зараз паказаць беларускаму народу, што гэтыя трончы праклятыя, прэзэрненыя шаранговічы, чарвяковы, гагадзеды, жуляліся наймітамі польскай фашысцкай разведкі. Гэта яны для ажыццяўлення сваіх каварных замыслаў супроць народа знішчалі калгасных коней, распаўсюджвалі чуму і іншыя хваробы. Гэта яны—фашысцкія найміты—заблытвалі севазвароты і паніжалі ўраджайнасць нашых калгасных палев. Гэта яны—гэтыя фашысцкія псы—ставілі стаўку на адарванне Савецкай Беларусі ад Вялікага Савецкага Саюза. Гэта яны—назімты фашызма—сёння нацыянальную рознь і скажалі ленінска-сталінскую нацыянальную палітыку, імкнуліся азлабіць

спроць савецкай улады і большэвіцкай партыі беларускае сялянства і рабочых.

Цяпер гэта даказана. Для ўсіх зразумела, што лепельская справа гэта адно са звенняў падрыхтоўкі, здрадніцкай работы гэтых прадажнікаў, выконваўшых заданні сваіх фашысцкіх гаспадароў—пілсудчыкаў.

Ворагі пралічыліся. Наша слаўная савецкая разведка на чале са сталінскім наркомам тав. Нікалаем Іванавічам Ежовым выкрыла гэту шапку гнусных бандытаў, гэтых здраднікаў. Наш савецкі суд ваздаў ім належнае, знішчыў, як шаленых псоў, выканаўшы тым самым аднадушную волю нашага савецкага народа.

Задача партарганізацый заключаецца ў тым, каб па-большэвіцку ўзяцца за поўную пазідацкую ўсіх выпівак шкодніцтва, усамерта развіваць актыўнасць мас, павышаць рэвалюцыйную пільнасць, своечасова прысякаць малейшыя спробы ворагаў народа.

Наш абавязак—мацаваць сувязь з масамі, ні на мінуту не адрывацца ад мас, усюды несці большэвіцкае слова ў народныя масы. Беларускі народ, як заўсёды адданы справе Леніна—Сталіна, не раз яшчэ прадэманструе сваю любоў да партыі большэвікоў і роднага вялікага Сталіна.

Няхай памятаюць ворагі, што ў СССР зліліся ў адно дзве несакрушальныя сілы—народ і камунізм.

Мы павінны, таварышы, у надыходзячую выбарчую кампанію, у час выбараў у Вярхоўны Совет нашай рэспублікі нястомна працаваць, працаваць і працаваць.

Таварышы, я заклікаю вас да таго, каб зразумець, адчуць большэвіцкім нутром, якія адказныя задачы стаяць перад намі ў гэты сур'ёзнейшы момант, перажываемы намі, калі міжнародная абстаноўка ўсе больш і больш абвастраецца. Нам трэба пабудаваць партыйную работу так, каб яна адпавядала патрабаванням нашай партыі, указанням таварыша Сталіна.

Давайце, таварышы, пабудзем сваю работу так, каб найшырэйшыя масы яшчэ больш, яшчэ мацней згуртаваліся вакол нашай партыі, нашага Савецкага ўрада, вакол нашага любімага правадыра таварыша Сталіна.

Няхай жыве наш вятык Сталін! (Усе ўстаюць, працяжыя, доўга незмаўкаючыя апладысменты).

Задачи партийных организаций у правядзенні веснавой пасеўнай кампаніі

*Даклад выконваючага абавязкі сакратара ЦК КП(б)Б
тав. А. М. ЛЯВІЦКАГА на пленуме ЦК КП(б)Б*)*

Таварышы! Штодзенныя клопаты і дапамога, якую аказваюць Совецкай Беларусі наш урад, Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай Комуністычнай партыі большэвікоў і асабіста таварыш Сталін,—настолькі велізарны, што цалкам і поўнасьцю забяспечваюць нам магчымасць карэнята паляпшэння нашай работы ў сельскай гаспадарцы. Гэа дапамога стварыла ўсе прадпасылкі для таго, каб мы працавалі непараўнальна лепш, чым мы з вамі працуем на сёнешні дзень.

У гістарычнай пастанове СНК СССР і ЦК ВКП(б) ад 2 жніўня 1937 года беларускі народ атрымаў велізарную дапамогу ў справе ліквідацыі вынікаў шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы. У гэтым рашэнні прадугледжаны мерапрыемствы, накіраваныя на ўздым сацыялістычнай сельскай гаспадаркі Беларусі. Гэтымі мерапрыемствамі былі ліквідаваны шкодніцка арганізаваныя на сялянскіх землях соўгасы і пераданы навечна калгасам, было знята з калгасаў нашай Беларускай ССР 300 тысяч гектараў няправільна налічаных пасеўных плошчаў. Гэтым рашэннем была аказана выключная дапамога: арганізавана 60 новых МТС, прадастаўлен рад ільгот для калгаснікаў і аднаасобнікаў па пастаўках мяса, малака і бульбы. Апрача таго, пастановай СНК СССР і ЦК ВКП(б) ад 2 жніўня вернуты калгаснікам незаконна адрэзаныя ў іх шкоднікамі прысядзібныя землі, пераданы калгасам лясы і выпасы на вечнае карыстанне.

Апрача гэтага гістарычнага рашэння СНК СССР і ЦК ВКП(б) Беларусі аказаны дадатковыя ільготы па зернапаставках. Дадаткова намечана к арганізацыі новых 15 МТС, Рэспубліка атрымала вялікую насенную дапамогу.

Усе гэтыя мерапрыемствы Саюзнага ўрада і Цэнтральнага Камітэта нашай партыі, дапамога, аказаная імі спецыяльна для Беларускай ССР, стварылі поўную магчымасць да таго, каб мы ў селетнюю веснавую сяўбу—у першую вясну трэцяй сталінскай пяцігодкі—маглі паказаць узоры работы на фронце сельскай гаспадаркі. Яны стварылі ўсе прадпасылкі для быстрага і рэзкага ўздыму ўраджайнасці нашых калгасных палёў.

Апошніяе рашэнне ўрада і партыі аб плане кантрактацыі ільну і каняпель у 1938 годзе дае нам дадатковыя вялікія магчымасці для ўздыму ўсёй нашай сельскай гаспадаркі ў Беларусі. З 9.654 калгасаў Беларусі лен сеюць шэсць з лішнім тысяч калгасаў. Значыць, калі прыняць пад увагу і пасеў каняпель, то прыкладна на 80 з лішнім процантаў усях калгасаў БССР распаўсюджваецца закон аб ільготы і заахвочванні іх пры пасеве ільну і каняпель.

Усе мерапрыемствы партыі і ўрада ствараюць выключна спрыяючыя ўмовы і ўзнікаюць палітычную актыўнасць калгаснікаў на барацьбу за павышэнне ўраджайнасці, за выкананне сталінскага таварыства аб 7-8 мільярдах пудоў штогодня вытворчасці хлеба, за ўздым палітычнага, матэрыяльнага і культурнага ўзроўню калгасных мас.

Калгаснае сялянства Савецкай Беларусі неаднаразова дэманстравала сваю палітычную зрэласць. Выбары ў Вярхоўны Совет СССР і зямельны дзень 12 снежня 1937 года паказалі згуртаванасць усяго нашага працоўнага народа вакол камуністычнай партыі і савецкага ўрада, вакол любмага правадыра і друга таварыша Сталіна.

Палітычная актыўнасць і вытворчы ўздым калгасных мас наглядны на разгортванні сацыялістычнага спаборніцтва і стаханаўскага руху ў калгасах і саўгасах Беларусі.

Яшчэ сем з паловай год назад таварыш Сталін, выступаючы на XVI з'ездзе нашай партыі, гаварыў:

«Самае выдатнае ў спаборніцтве заключаецца ў тым, што яно робіць карэнны пераварот у поглядах людзей на працу, бо яно ператварае працу з зазорнага і цяжкага ярма, якім яна лічылася раней, у справу чэсці, у справу славы, у справу доблесці і геройства».

Далей таварыш Сталін гаварыў:

«Не менш выдатным у спаборніцтве трэба лічыць той факт, што яно пачынае пашырацца і ў вёсцы, захапіўшы ўжо нашы саўгасы і калгасы».

Тады, сем з паловай год назад, сацыялістычнае спаборніцтва толькі пачынала пранікаць у калгасы і саўгасы. Зараз у нашай велізарнай краіне няма такога калгаса і саўгаса, дзе не было-б сваіх ударнікаў, сваіх стаханаўцаў.

У Беларусі мы маем 9.654 калгасы, з іх 7.580 калгасаў, або 76,5 проц., ўступілі ў сацыялістычнае спаборніцтва за большэвіцкае правядзенне веснавой сяўбы і ўздым ураджайнасці калгасных палеў. У гэтых калгасах ўступілі паміж сабой у сацыялістычнае спаборніцтва за сталінскі ўраджай 13.852 брыгады і 16.923 звяны. На рэспубліцы арганізавана 11.432 стаханаўскія брыгады і 20.687 стаханаўскіх звенняў. Многія з іх, мяркуючы па абавязальніцтвах, якія яны ўзялі на сябе, паставілі перад сабой вельмі вялікія і сур'ёзныя задачы.

Напрыклад, па зернавых культурах: 2.265 брыгад абавязаліся атрымаць ураджай зернавых ад 20 да 25 цэнтнераў. На бульбе: 877 брыгад абавязаліся атрымаць ураджайнасць ад 250 да 300 цэнтнераў з гектара, 455 брыгад ад 300 да 400 цэнтнераў з гектара. На ільна-валакнах 294 брыгады абавязаліся атрымаць ураджайнасць ад 10 да 12 цэнтнераў.

Стаханаўскія звенні ў сваіх абавязальніцтвах ідуць значна далей брыгад. Атрымаць ураджайнасць па зернавых 30 цэнтнераў з гектара абавязаліся 376 звенняў. На бульбе 499 звенняў абавязаліся

атрымаць звыш 400 цэнтнераў з гектара. Па ільнавалакнун абавязаліся атрымаць ураджан 442 звяны—звыш 12 цэнтнераў з гектара.

Для таго, каб паўней было ўключенне аб становішчы разгортвання сацыялістычнага спаборніцтва ў калгасах рэспублікі, я прывяду яшчэ некалькі фактаў па асобных раёнах.

Вось, напрыклад, па Лельчыцкаму раёну, у рэзультате праведзенай масавай работы ўступіла ў сацыялістычнае спаборніцтва 115 брыгад, 286 звенняў, у тым ліку 125 стаханаўскіх. У раёне спаборнічаюць паміж сабой усе 54 калгасы. У Барысаўскім раёне 85 калгасаў, 120 брыгад, 90 звенняў ўступілі ў сацыялістычнае спаборніцтва, узяўшы на сябе абавязацельства атрымаць ураджай па зернавых—звыш 20 цэнтнераў, па бульбе—звыш 300 цэнтнераў і па ільнавалакнун—звыш 10 цэнтнераў з гектара. 25 калгасаў раёна абавязаліся дабіцца ўраджаю не ніжэй умоў для ўдзельнікаў Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі.

Гэтыя даныя гавораць аб каласальным палітычным уздыме шырокіх калгасных мас. Але гэты палітычны уздым не заўсёды замацоўваецца арганізацыйна-масавай работай з боку партыйных арганізацый. У Лельчыцкім раёне, дзе так вяліка актыўнасць калгаснікаў у справе барацьбы за высокі ўраджай, вельмі дрэнна арганізавана агра-тэхнічная вучоба стаханаўцаў,—у гэтым раёне працуюць усяго толькі 4 агра-тэхгурткі.

Па раду раёнаў сацыялістычнае спаборніцтва і стаханаўскі рух разгортваецца нездавальняюча. Прывяду факты, якія пацвярджаюць гэта становішча. Вось, напрыклад, па Дрысенскаму раёну са 124 калгасаў ўступілі ў спаборніцтва ўсяго толькі 66. У Магілёўскім раёне са 194 калгасаў спаборнічае толькі 121, у Сіроцінскім раёне не спаборнічаюць 45 калгасаў, у Жлобінскім—40, у Рагачоўскім—38, у Чырвонапольскім—52, у Брагінскім—45, у Глускім—64. Такое-ж становішча і ў Шклоўскім, Бабруйскім, Заслаўскім, Лоеўскім і Нараўлянскім раёнах. У гэтых раёнах у выніку адсутнасці належнай увагі да гэтай справы з боку партыйных арганізацый сацыялістычнае спаборніцтва арганізавана з рук вон дрэнна.

Па-большэвіцку правядзем першую вясну трэцяй сталінскай пяцігодкі

Таварышы! Не гледзячы на велізарную дапамогу, аказаную нам ЦК ВКП(б) і Саюзным урадам, не гледзячы на наяўнасць культурнага, палітычнага і вытворчага ўздыму калгасных мас, справа падрыхтоўкі да сяўбы знаходзіцца ў нас далёка не ў здавальняючым стане. Гэта з'яўляецца рэзультатам таго, што партыйныя арганізацыі, замест канкрэтнага кіраўніцтва справай падрыхтоўкі да сяўбы, да гэтага часу прадаўжаюць кіраваць «наогул» і, у рэзультате гэтага, яны дрэнна ведаюць становішча спраў на месцах.

Можна, таварышы, на жывых прыкладах паказаць некалькі партыйных арганізацый і у першую чаргу сакратароў раённых камітэтаў партыі і кіраўнікоў савецкіх і зямельных органаў, якія дрэнна ведаюць становішча спраў у калгасах і саўгасах. У Рэчыцкім раёне сакратар райкома партыі не ведае становішча спраў у калгасах раёна, дзе захаваліся такія назвы калгасаў, як напрыклад «Мудрэц» і т. д.

У Нараўлянскім раёне першы і другі сакратары райкома не ведаюць становішча спраў у калгасах, не ведаюць іх матэрыяльнай базы, іх магчымасцей, не ведаюць людзей у калгасах. У калгасе «Міхалкі» зябіва не культывуюць, а пераворваюць. Калі спыталі стар-

шыню, чаму ён так робіць, то калгаснікі, не чакаючы яго адказу, заявілі, што робіць ён гэта няправільна, супроць іх жадання. Старшыня калгаса, не гледзячы на гэта, прадаўжаў настойваць на сваім. Не гледзячы на прэрэчанне калгаснікаў, ён не праводзіць культывацыі зяблыва, падмянушы яе пераворваннем. Гэты-ж старшыня калгаса праводзіць работу супроць радковай сяўбы. У калгасе ёсць 2 сеялкі, з якіх адна нават не адрамантавана. Сяўба ў гэтым калгасе з першых-жа дзён праводзіцца выключна ўручную.

Адной з асноўных прычын, якія тармозяць падрыхтоўку і правядзенне веснавой сяўбы, з'яўляецца з рук вон дрэнная работа Наркамзема Беларусі. Гэты Наркамат дрэнна спраўляецца з задачай ліквідацыі вынікаў шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы Беларусі.

Можна прывесці рад здзіўляючых прыкладаў, калі затрачваецца выключна многа часу ў Наркамземе БССР на вырашэнне пытанняў, пастаўленых перад ім з боку мясцовых партыйных і савецкіх арганізацый, з боку Цэнтральнага Камітэта партыі, што, безумоўна, не спрыяе ўмацаванню работы зямельных органаў на месцах. Вось, напрыклад, указанне ЦК КП(б)Б аб раздзяленні МТМ і МТС у Гомелі не выконвалася Наркамземам БССР 2 месяцы.

Возьмем другі прыклад—аб лубіне. Вы ведаеце, што ў газеце «Правда» быў надрукован спецыяльны артыкул па гэтым пытанні. Цэнтральны Камітэт прыняў спецыяльнае рашэнне па гэтым артыкулу. Гэтым рашэннем Наркамзем абавязваўся правесці цэлы рад мерапрыемстваў па пытанню расшырэння пасеваў лубіна ў калгасах і ўздыму ўраджайнасці гэтай найкаштоўнейшай культуры. Аднак, да самага апошняга часу Наркамзем нічога не зрабіў і толькі 2 чынычму назад ён даў свае прапановы па гэтым пытанні.

Возьмем такое пытанне, як культывацыя глебы. Зусім ясна і зразумела для ўсіх, што культывацыя з'яўляецца найбольш культурным спосабам апрацоўкі глебы. А вось у Наркамземе, у прыватнасці яго агратэхнічнае кіраўніцтва, прымае ўсе меры для таго, каб выцесніць культывацыю з нашых палеў. У калгасах культыватары ёсць, але не скарыстоўваюцца. Прычым у радзе калгасаў.—ЦК мае весткі, аграномы даюць прамую устаноўку не скарыстоўваць культыватара, на апрацоўку глебы.

Такое-ж становішча і з пасевам канюшыны. Быў час, калі ў Наркамземе склалі спецыяльную зводку, па якой лічылася, што ў БССР 44 проц. зямлі непрыгоднай пад пасеву канюшыны. Побач з гэтым праводзіцца і іншая работа: змешваюцца сарты канюшыны. Больш таго, прымаюцца меры да таго, каб усякія размежаванні паміж двухукоснай і аднаўкоснай канюшынай былі не скаротамі сярты. Калі перад работнікамі Наркамзема было пастаўлена пытанне аб аднаўкоснай і двухукоснай канюшыне, то яны (Беркоўскі і некаторыя іншыя) прапавалі замазаць гэта пытанне, заяўляючы, што для нас у БССР ўсёроўна, што аднаўкосная і што двухукосная канюшына, ўся справа, бачыце.—У плошчы, калі плошча добрая, то любая канюшына, моў, родзіцца, а калі плошча дрэнная, то ніякая канюшына не родзіцца. Гэта сівярджэнне няправільнае. Мы павінны праводзіць работу па размежаванню раёнаў пасеву аднаўкоснай і двухукоснай канюшыны: першай для паўночнай, а другой для паўднёвай часткі БССР.

У гэтым годзе з таго насення, якое мы атрымалі, мы ўжо стараемся правесці некаторае размежаванне, і ўсю аднаўкосную канюшыну накіроўваем на поўнач, а двухукосную—на поўдзень. Але я вам

павінен сказаць, што Наркамзем усё-такі правёў няправільнае размеркаванне насення. Па яго разнарадках частка насення аднаўкоснай канюшыны трапіла на поўдзень, а частка двухукоснай—на поўнач.

Калі да гэтага дадаць тое становішча, якое мы маем адносінамі сяляк і радковай сяўбы, то стануць зусім яснымі няправільныя адносіны да радковай сяўбы, якія існуюць у рэспубліцы. Гэты няправільны падыход пачынаецца ў Наркамземе, і пачынаецца ён з ігнравання Наркамзема. Наркамзем, напрыклад, запланаваў лічоб радковай сяўбы яравых у 350 тысяч гектараў, у той час, калі мы маем (па дзяржаўнай норме) магчымасць засеяць аднымі толькі трактарнымі сеялкамі 380 тысяч гектараў. Трэба ўлічыць, што апрача трактарных сеялак мы маем яшчэ каля 8 тысяч конных сеялак, якія пры самым мінімальным падліку могуць зрабіць яшчэ 150 тысяч гектараў. Яскравая справа, што такія адносіны Наркамзема да радковай сяўбы вядуць да таго, што і ў сельгаспах ігнаруюць гэта важнейшае мерапрыемства па ўздымлі ўраджайнасці. Не выпадкова на складах Сельгасснаба стаяць нераспраданымі каля 500 штук сеялак розных тыпаў. Менскі раён мае на складзе Сельгасснаба 53 штукі розных сеялак. Віцебскі—47, Бабруйскі—20, Аршанскі—55, Лепельскі—67, Слуцкі—21 і т. д. Гэта пры тым становішчы рэччу, калі Беларусь з года ў год не выконвае план радковай сяўбы.

Я хацеў-бы прывесці яшчэ адзін здзіўляючы прыклад, які літаральна б'е ў вочы і які патрабуе неадкладнага вырашэння. Гэта—становішча з разорамі. Што такое разор? Можна разуміць дваяка: разор—гэта значыць глыбокая баразна, а па простаму гэта самы сапраўдны разор калгаснай гаспадаркі. Усюды, калі ставіш пытанне прамі: для чаго вы гэта робіце?—атрымліваеш адказ: для стоку вады. Я вам павінен сказаць, што для стоку вады сапраўды робяцца водаадводныя каналы. Аднак, гэты самы разор, які робіцца незалежна ад схілу глебы, а толькі ў адпаведнасці з той баразнай, па якой ідзе араты, нічога згубнага не мае з водаадводнай канавой. Я лічу, што гэты разор ёсць нішто іншае, як старая мяжа, якая залавалася ад аднаасобнай гаспадаркі. Такім чынам, старая прывычка аднаасобніка скарыстана цяпер шкоднікамі для таго, каб усю глебу, усё ворыва разбіць на вузкія палоскі. Прычым, у цэлым радзе месцаў разоры знаходзяцца адзін ад аднаго на адлегласці не больш 10 метраў.

Самая простая аграцэхніка патрабуе абавязковай роўнасці глебы. І толькі ў тых выпадках, калі ў асобных месцах атрымліваецца гэтая стой вады, які прыводзіць да вымачак, трэба, незалежна ад напрамку ворыва, рабіць водаадводную канаву.

Па гэтаму пытанню асобныя таварышы заявляюць, што ў нас, моў, глеба часта падвяргаецца вымачкам, і калі мы гэтыя самыя разоры робім, у нас на буграх, на асушаючайся глебе лепш вырастае расліна. Гэта можа быць, але я больш чым упэўнен, што такіх плошчаў, якія знаходзіліся-б увесь час цалкам і поўнасьцю пад уплывам сточнай вады, настолькі мала, што яны, вядома, не ўсталяюцца падставай для таго, каб на ўсіх палях захоўваць разоры.

Справа тут заключаецца ў тым, што людзі прадаўжаюць прымяняць зусім няправільную аграцэхніку. У сувязі з разорамі, я павінен сказаць, што мы павінны прымяняць больш шырокія загонныя ўчасткі і безумоўна, як правіла, скрозь і ўсюды праводзіць баранаванне не-

гасрэдна следам за ворывам, што ў большасці выпадкаў у калгасах рэспублікі не прымяняецца.

Усе гэтыя факты адносна ўкаранення ў калгасах аграцэхнічных мерапрыемстваў, пытанні лубіна, канюшыны, дапамогі і кіраўніцтва н.завымі зямельнымі органамі з боку Наркамзема—яўна сведчаць аб тым, што апарат Наркамзема яшчэ да гэтага часу па-сапраўднаму, а-большэзшчы не ўзяўся за быстравылікую ліквідацыю вынікаў шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы Беларусі.

Не гледзячы на тое, што мы знаходзімся у адносна добрым стане, сэнсе забяспечанасці насеннем і па некаторых іншых станоўчых зыходах, усе-ж агульны малюнак пацыхтоўкі да асноўнай сяўбы з'яўляецца незадавальняючым. Калгасы рэспублікі не забяспечаны насеннем лубіна. Прычым, я вам павінен сказаць, што гэта незабеспечанасць насеннем лубіна заключаецца ў тым, што гэтага насення няма. Яно ёсць, але ў большасці выпадкаў знаходзіцца ў неабмалочаным выглядзе. Вось, напрыклад, у калгасе «Міцкі», Нараўненскага раёна, лубін стаць неабмалочаным. Такое-ж з'явішча мае месца і па радзе калгасаў іншых раёнаў. У нас яшчэ не поўнасьцю засыпана і насенне гароху, канюшыны і вікі.

Надзвычай важным пытаннем, вырашэнне якога патрабуе прыняцця неадкладных рашучых мер, з'яўляецца перадпасеўная ачыстка насення. Другі аналіз, які мы правялі на усхожасць, паказвае, праўда, значнае зніжэнне засмечанасці, але ўсе-ж мы яшчэ маем вялікую колькасць насення, заражанага кляшчом і засмечанага рознай прымессю. Гэта патрабуе ад нас неадкладнага даявізнення якасці насення да адпаведных дзяржаўных стандартаў і абавязковай і такладнай праверкі насення перад тым, як выязджаць у поле.

Трэба неадкладна закончыць міжкалгасны абмен і, асабліва, дзяржаўны абмен насення. План абмену мы выканалі толькі на 74 проц., у той час, калі цэлы рад раёнаў не засыпалі яшчэ поўнасьцю сарпавога насення. А для кожнага-ж з нас зусім ясна, што пасев несапраўдным зярном будзе зніжаць нашу ўраджайнасць.

З угнаеннем у нас стварылася яўна нецярпімае становішча. Гною мы вывезлі толькі 30 процантаў—гэта значна ніжэй таго, што было вывезена на гэта-ж чысло ў мінулым годзе. Мінеральных угнаенняў вывезена 80 проц., торфу—60 проц., вапны ўсяго 2 проц., фекалія—4 проц., попелу—69 проц., птушынага памету—39 проц. Нам трэба раіцца і памяць, што, калі мы з вамі не забяспечым увесь пасеўны клін гноем і мінеральнымі ўгнаеннямі, мы, вядома, ураджай, які мы разлічваем атрымаць, не атрымаем. Вось чаму на гэта пытанне трэба звярнуць самую сур'езную ўвагу. Неабходна рашуча дабіцца безумоўнага выканання планаў унясення ўгнаенняў у глебу, звярнуўшы асаблівую ўвагу на максімальнае скарыстанне мясцовых відаў угнаення.

Наступнае пытанне, на якое трэба звярнуць сур'езную ўвагу,—з'яўляецца рамонт трактараў. Калі ў цэлым па рэспубліцы становішча з рамонтам трактараў не зусім пагражаючае, то па асобных раёнах мы маем зусім недапушчальнае з'явішча. На звольках на 20 сакавіка план капітальнага рамонту выканан на 89 проц. Зараз мы набліжаемся да завяршэння плана як капітальнага, так і сярэдняга рамонту трактараў. Аднак, цэлы рад раёнаў прадаўжае знаходзіцца ў цяжкім становішчы. Вось, напрыклад, Хадцэвіцкая МТС, Сенненскага раёна, выканала план рамонту на 35 проц., Свяцілавіцкая МТС—на 48 проц., Кірэўская МТС (Кірэўскага раёна) на 42 проц. і некато-

рыя іншыя. Зразумела, што ў гэтых МТС ёсць пагроза невыканання плана веснавых работ і адсюль не разумела чаму райкомы партыі так халоднакроўна церпяць такое становішча рэчаў. Неабходна неадкладна завяршыць поўнасю ремонт усіх трактараў у МТС і саўгасах і забяспечыць арганізацыю работ МТС такім чынам каб план МТС нашай рэспублікі выканалася свой вытворчы план у 1938 годзе.

Я хацеў-бы спыніцца яшчэ на пытанні аб кармавых базе для цягла. У нас у асобных месцах з прычыны адсутнасці належнай увагі з боку партыйных і савецкіх арганізацый і зямельных органаў стварылася напружанае становішча з канцэнтраванымі і грубымі кармамі. Для цягавой сілы ў часе пасеўнай. Дзяржава нам аказала дапамогу кармамі. Мы атрымалі цяпер каля 30 тысяч цэнтнераў грубых кармоў для дапамогі калгасам. Я лічу-бы, што партарганізацыі і асабліва зямельныя органы павінны звярнуць зараз галоўную увагу на мабілізацыю ўнутраных рэсурсаў калгасаў, асабліва на правільнае скарыстанне тых кармавых рэсурсаў, якія ёсць у калгасах.

Адным з сур'ёзных фактараў у справе арганізацыіна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў з'яўляецца правільнае размеркаванне даходнасці калгасаў, а таксама складанне і выкананне вытворчых планаў у калгасах. У гэтай справе мы маем прамое павучэнне сталінскага сцягута сельгасарцелі, якое трэба неадкладна ж выправіць. На самай справе, хіба можна лічыць нармальным, што і цяпер у рэспубліцы ў радзе калгасаў да гэтага часу не закончана размеркаванне даходаў па працаднях. А гэта вырашае пытанне працоўнай дысцыпліны і іншыя кіраўнікі раёнаў, дзе маюць месца факты атрымання выдаткаў з скарбёнікаў прадуктаў і грошай у мінулым годзе па працаднях, выдаючы, любячы многа гаварыць аб поспехах, забыўшыся, што яны не зрабілі самага элементарнага, што павінна забяспечыць поспех сяўбы,—не паклапаціліся, каб калгаснікі атрымалі тое, што ім чэсна зароблена ў калгасе.

Зусім недапушчальнае становішча мы маем са складаннем вытворчых планаў у калгасах. Яны складзены, прыкладна, толькі ў палове калгасаў, а астатнія калгасы ўступаюць у сяўбу без вытворчых планаў. Гэту справу трэба неадкладна выправіць. Астаўшыся дні да пачатку сяўбы трэба скарыстаць для таго, каб, па-першае, кожны калгас поўнасю разлучыўся з калгаснікамі па працаднях, і, па-другое, каб у нас не было ні аднаго калгаса, які-б уступаў у сяўбу, не маючы вытворчага плана на ўвесь 1938 год.

Становішча падрыхтоўкі да сяўбы ў разрэзе абласцей паказвае, што найбольш адстаючымі абласцямі з'яўляюцца Магілёўская і, асабліва, Гомельская вобласць. Прычым, адносна Гомельскай вобласці можна прывесці наступныя даныя: план засыпкі канюшыны ў гэтай вобласці выканан усяго на 19,9 проц., па засыпцы сартавых зернавых яна ідзе ніжэй сярэдняга процанта па рэспубліцы на 7 проц., на 10 проц. ніжэй сярэдняй рэспубліканскай лічбы яна ідзе і па вывазцы гною. Калі рэспубліка ў цэлым выканалася план вывазкі мінеральных угнаенняў на 50 проц., то Гомельская вобласць вывезла на палі мінеральных угнаенняў толькі 43,8 проц., а план вывазкі торфу выканан па вобласці на 45 проц.

Зусім незразумела становішча вывазкі гаручага па Гомельскай вобласці. Калі рэспубліка свой план па вывазцы гаручага выканалася, то Гомельская вобласць план вывазкі гаручага неавыканала на 18 проц.

У Гомельскай вобласці найбольш адстаючым раёнам з'яўляецца Жлобінскі. Загадчык райза гэтага раёна тав. Карунчык паведаміў у Наркамзем БССР, што насенне ачышчана на 100 проц. Праверкай-жа устаноўлена, што гэтыя даныя з'яўляюцца очкаўцрацельскімі. Вось, напрыклад, у калгасе «Зара» з 220 цэнтнераў насення не ачышчана 150. У калгасе «Правда» з 320 цэнтнераў насення не ачышчана 263. Значная частка насення ў гэтым калгасе з'яўляецца некандыцыйнай. Раённыя арганізацыі, супакойшыся на очкаўцрацельскіх вестках сельсоветаў, пытаннем ачысткі насення не займаюцца. У той-жа час у радзе калгасаў раёна дапушчана псаванне насення. У адным калгасе «Ударнік» сапсавана 120 цэнтнераў ячменю.

Вось другі адстаючы раён—Уваравіцкі, той-жа вобласці. План засыпкі насення ў гэтым раёне недавыканан на 10 проц., план між-калгаснага абмену выканан на 55 проц., план абмену сартавога насення з рэсурсаў Заготзярна і з Дзяржсортфонда выканан на 64 проц. Завезена літэратурных угнаенняў усяго 37 тон. Насенне зернавых ачышчана на 79 проц., трактары адрамантаваны на 40 проц. Іноў вывезена 16 проц. З правэранага насеннага фонда праз кантрольную насеннаводчую лабораторыю аказалася некандыцыйным са чыстаце: аўса—45 проц., пшаніцы—64 проц., ячменю—86 проц.

Да адстаючых раёнаў трэба аднесці і Клічавскі раён, Магілёўскую вобласці, які да гэтага часу не закончыў засыпкі насеннага фонда. Сартавога зярна засыпана тут 64 проц., не выканан план між-калгаснага абмену. Вытворчыя планы складзены толькі ў 12 проц. агульнай колькасці калгасаў.

Я лічу, што неабходна прыняць самыя энергічныя меры, каб на працягу бліжэйшых-жа дзён выправіць усе недахопы з падрыхтоўкай да сяўбы. Сродкі і матэрыялы для гэтага ёсць усюды. Ніякіяе рашэнне Совнаркома СССР аб парадку фінансавання МТС, аб рамонце трактараў і камбайнаў, аб млытах і мерапрыемствах па павышэнню ўраджайнасці глыну, каленіш, бульбы паказваюць, якую высокую ўвагу удзяляюць партыя і ўрад далейшаму развіццю сацыялістычнай сельскай гаспадаркі. Мы абавязаны патрабаваць ад кіраўнікоў партыйных і савецкіх арганізацый раёнаў і абласцей больша-віцкан работы, сапраўднай, а не паказной адказнасці за стэновішча падрыхтоўкі да сяўбы. Неабходна запомніць, што цяпер поспех справы будзе вырашаць апэратыўнае, канкрэтнае кіраванне партыйных, савецкіх арганізацый і зямельных органаў.

Барацьба за ўраджайнасць — ёсць барацьба за большзвіцкія калгасы і заможнасць калгаснікаў.

Палітычны лозым і вытворчая актыўнасць, як правіла, партыйнымі арганізацыямі ў калгасах не замацоўваюцца арганізацыйнай работай. Я хацеў-бы прывесці адзін вельмі паказальны прыклад аб стане партыйных арганізацый у нас на вёсцы.

Вось, напрыклад, такі факт. Партыйная арганізацыя на вёсцы складала на 1 студзеня 1937 года да агульнай колькасці камуністаў у рэспубліцы 22,3 проц. Вы разумееце, што гэты процант, вядома, вельмі нязначны. Але горш за ўсё, таварышы, гэта тое, што за 1937 год партыйная арганізацыя вескі зменшылася як колькасцю, так і па ўдзельнай вазе. Гэта ў той час, калі мы маем калгасныя іхныя рэзервы, за кошт якіх партыйныя арганізацыі вескі могуць і павялічыць.

расці. Дастаткова ўказаць хоць-бы на той факт, што 50 проц. спачуваючых у рэспубліцы знаходзяцца на вёсцы. Вядома, колькасны склад спачуваючых на вёсцы далёка недастатковы. Але гэта рэзерв, з якім трэба сур'ёзна працаваць, выхоўваць і лепшых з іх прымаць у партыю.

Я вам павінен прывесці яшчэ адзін факт у адносінах комсамольскіх арганізацый. У МТС і калгасах рэспублікі ёсць толькі 28 тысяч комсамольцаў. Я лічу, што гэта крайне недастаткова. Апрача таго, толькі ў 25 проц. калгасаў БССР ёсць комсамольскія арганізацыі. Мне думаецца, што з такім становішчам мірыцца, безумоўна, нельга. Я думаю, што нашы кіраўнікі партыйных арганізацый улічаць гэту заўвагу і прымуць усе меры да палепшання работы комсамола і яго росту.

Нашым партарганізацыям велькі ёсць за лік каго расці. Ёсць выдатныя людзі, выдатныя старшыні калгасаў, брыгадзіры, стаханавцы, выдатныя комсамольцы, апраўдашыя сябе на рабоце, паказавшыя сябе на выбарах у Вярхоўны Совет СССР. А мы часта не заўважаем гэтых людзей, не працуем з імі.

Наступнае пытанне, на якім трэба спыніць увагу партыйных арганізацый,—гэта адносіны да выканання планаў. Шкоднікі, якія арудавалі у некаторых рэспубліканскіх органах, пры планаванні дапускалі страхоўку і гэтым прывучылі раены і калгасы не выконваць поўнасьцю планаў. Гэта шкодніцкая работа ворагаў народа польскіх ішчэнаў і дыверсантаў—была накіравана на разлажэнне нашых калгасаў, калгаснікаў і аднаасобнікаў, была накіравана на падрыхтаванне каліснага ладу Савецкай дзяржавы. Беларусь ні ў адзін год па сутнасці не выканала свайх планаў. Нам вядома, што выкрытыя і знішчаныя ворагі народа, якія арудавалі ў Беларусі, ашуквалі вышэйстаячыя органы і прывучылі раены і калгасы не выконваць поўнасьцю і ў тэрмін дзяржаўных планаў. Нашы партыйныя арганізацыі не зрабілі належных вывадаў са шкодніцкай работы ворагаў народа ў гэтым пытанні і не здолелі увязаць велізарны рост палітычнай актыўнасці калгасных мас і праводзімую палітычную работу на вёсцы з задачай па выхаванню калгаснікаў і ўсіх працоўных вёскі на акуратнае выкананне свайго свяшчэннага абавязку перад дзяржавай.

Такое становішча далей не можа быць цярпіма. Мы павінны палітычна выхоўваць нашы партыйныя арганізацыі, калгаснікаў, аднаасобнікаў, усіх працоўных, каб яны акуратна выконвалі свае абавязальнасці перад дзяржавай. Усе прадпасылкі для выканання абавязкаў перад дзяржавай у нас ёсць. У нас у наяўнасці велізарны палітычны ўздзеянне і вытворчая актыўнасць насельніцтва. Гэта можна прадэманстраваць на выдатных узорах работы у нашай сельскай гаспадарцы.

Возьмем калгасы з сярэднімі паказальнікамі. Вось, напрыклад, калгас імя Варашылава, Мясіслаўскага раёна. Гэты калгас арганізаван у 1929 годзе. Зямлі (усіх угоддзяў) ён мае 488 гектараў, у тым ліку ворнай—266 гектараў, сенакосу—115, саду—20 гектараў. У калгасе ёсць тры фермы: малочна-таварная з агульным пагалоўем 70 штук, свінагадоўчая з агульнай колькасцю 30 галоў і аўцагадоўчая 70 галоў. Калгас мае 50 коней, з якіх большасць вышэй сярэдняй укаваленасці.

У 1937 годзе, у мэтах заваявання высокага ўраджаю, пад усе зернавыя культуры і лён уносіліся мінеральныя ўгнаенні. Так, на кожны

гектар унесена па 6 цэнтнераў фасфарытнай мукі, апрача таго, пад авес на плошчы 15 гектараў унесена дадаткова па 2 цэнтнеры суперфасфату. 38 гектараў пшэніцы пасеяна па гною з разліку 100 вазоў на 1 гектар. Пад тэхнічныя культуры — лен — уносілася 3 цэнтнеры суперфасфату і 1,5 цэнтнера калійнай солі. У якасці падкормкі прымянялася аміячная селітра.

У рэзультате прымянення стаханаўскіх метадаў працы калгас атрымаў сярэдні ўраджай: па зернавых — 15 цэнтнераў, льнасемя — 4,15 цэнтнера і бульбы — 147 цэнтнераў з гектара. Калгаснікі атрымалі на працадзень зернавых па 5,5 кіلوграма, бульбы — 8 кілограмаў, грубых кармоў для жывёлы — 7 кілограмаў.

За 1937 год у калгасе выпушчана 27 нумараў насценнай газеты; калгаснікі вынісваюць 40 экзэмпляраў газет. У сучасны момант у калгасе арганізавана 12 стаханаўскіх звенняў. Звеннявая Леонава дала абавязальства дабраўраджыць зернавых 40—50 цэнтнераў і да льнавалакну — 10 цэнтнераў.

Калгас «Ротэ фанэ», таго-ж Мясциславскага раёна, арганізаван у 1924 годзе. Зямлі ў калгасе (усіх угодзяў) 263 гектары. У рэзультате выканання агратэхнічных мерапрыемстваў і стаханаўскіх метадаў працы калгас у 1937 годзе атрымаў ураджай зернавых па 15,5 цэнт. з гектара. Калгаснікі атрымалі на працадзень: зернавых па 7,5 кгр., бульбы — 9 кгр., сена і саломы для жывёлы па 5 кгр. Усё калгаснікі гэтага калгаса вынісваюць газеты, сістэматычна праводзяць калектыўнае чытанне газет. У калгасе працуюць гурток па вывучэнню Канстытуцыі і «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР».

Можна прывесці яшчэ сотні добрых калгасаў, выдатна праводзяцьных работ, на спрабе выконваюць Сталінскі план сельскагаспадарчай арцелі, чэсна і акуратна выконваючых свой свяшчэнны абавязак перад дзяржавай.

Да веснавой сяўбы Беларусь мае 200 машына-трактарных станцый, дзе працуюць 7 500 трактараў. Да канца года трактарны парк складзе больш 8 тысяч трактараў або 155 тысяч конскіх сіл. Мы дадаткова забяспечаны трактарным інвентаром МТС маюць 2 640 трактарных сеялак супроць 935 у 1937 годзе, аўтамашын маем 1 183, гэта значыць у два з лішнім разы больш, чым у мінулым годзе. На калгасных палях у гэтым годзе будзе працаваць 601 павольны камбайн супроць 41 у мінулым годзе і 613 павольных камбайнаў — супроць 123 у мінулым годзе.

У нас ёсць падрыхтаваных 16 500 трактарыстаў, 770 камбайнераў, 20 брыгадзіраў трактарных брыгад, 800 аграномаў, большасць якіх скончылі савецкія вышэйшыя навучальныя установы. Зараз падрыхтаваецца 5,5 тысячы трактарыстаў і 400 камбайнераў. Толькі за гэтым вылучана з нізавых работ 58 загадчыкаў райза, 125 дырэктароў МТС і 116 намеснікаў дырэктароў МТС па палітычнай частцы. У нас ёсць яшчэ большыя магчымасці па вылучэнню лепшых провераных людзей на кіруючую работу як з партыйных, так і беспартыйных таварышоў.

Перад намі стаць вялікая задача, якую мы ў поўнай меры можам вырашыць — паставіць Беларусь у перадавыя шэрагі славных рэспублік Савецкага Саюза, паказаць нашы сілы, нашу магутнасць. Да гэтага часу мы не можам заявляць, што мы з'яўляемся перадавой рэспублікай, на якой можна было-б раўняцца. Наадварот, Беларусь з года

У год давала нізкія паказальнікі. Узяць хоць-бы праклад па ураджайнасці зернавых, якая за апошнія тры гады не перавышала 8 цэнтнераў з гектара.

Для таго, каб стаць у шарэнгі перадавых рэспублік нашага Саюза, трэба дабіцца ўраджаю па зярну 13 цэнтнераў, льнавалікна — 5 цнт і бульбы 170 цнт. з га ў сярэднім па рэспубліцы. Перадавыя-ж рэспублікі павінны арыентавацца на атрыманне большага ўраджаю.

Арганізацыйна-палітычна-масавая работа ў вёсцы

Для таго, каб забяспечыць рэзкае павышэнне ураджайнасці і выканання гэтых паказальнікаў, партыйная арганізацыя Беларусі павінна сабе чотка ўсвядоміць, што галоўнае ва ўсёй нашай рабоце гэта тое, што мы павінны рашуча і хутчэй ліквідаваць усе вынікі шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы рэспублікі, якое нарабілі брудныя сваёй рукой права-трацкіскія агенты фашызма, нацыянал-фашызму і шпіёны, дыверсanty і здраднікі беларускага народа. Наша задача давесці да ўсведамлення кожнага калгасніка, кожнага сельскага актывіста, кожнага камуніста свяшчэнны абавязак — выкананне ўсёх дзяржаўных абавязацельстваў. Тут мы павінны асабліва падкрэсліць, што вырашыць пытанне ўздыму ўраджайнасці і падняцця матэрыяльнага ўзроўню можна толькі ў правільным спалучэнні з выкананнем кожным калгасам, кожным калгаснікам, аднаасобнай гаспадаркай дзяржаўных абавязацельстваў.

Таварышы, гэта работа заключае ў сабе некалькі бакоў.

Першае. Галоўны бок работы партыйных арганізацый — гэта работа арганізацыйная, масавая. Тут мы павінны паставіць перад сабой цэлы рад канкрэтных, зусім пэўных і чоткіх задач. Першай задачай з'яўляецца рост партыйнай арганізацыі сяла за лік лепшых стаханаўцаў і перадавых людзей — актывістаў, людзей правяраных, адданных справе партыі Леніна Сталіна, з таксама палепшэнне работы комсамольскіх арганізацый і іх рост за лік лепшай часткі калгаснай моладзі. Палепшэнне работы хат-чытальняў, чырвоных куткоў, калгасных клубаў.

Асноўным участкам палітычнай работы ў нас павінна з'явіцца брыгада, ферма, стаханаўскае звяно, дзе лепшымі формамі работы павінны быць: гутарка, чытка газет, выпуск нацсценных газет з выказам лепшых узораў работы калгаснікаў-стаханаўцаў у барацьбе за павышэнне ўраджайнасці.

Партыйныя і савецкія арганізацыі, зямельныя органы абласцей і раёнаў абавязаны ўзначальваць актывнасць калгасных мас. З гэтай задачай яны справяцца ў тым выпадку, калі шырока разгорнуць у масах партыйна-палітычную работу, калі па-сапраўднаму возьмуцца за арганізацыю сацыялістычнага спаборніцтва. Трэба памятаць, указанне таварыша Сталіна аб тым, што

«...самі гаспадарчыя поспехі, іх трываласць і працягласць цалкам і поўнасьцю залежаць ад поспехаў партыйна-арганізацыйнай і партыйна-палітычнай работы, што без гэтай умовы гаспадарчыя поспехі могуць аказацца павуларнымі на пяску»

Другое. Палітычная і арганізацыйна-гаспадарчая работа ў калгасе, асабліва ў час веснавой сяўбы, будзе мець рашучае значэнне і адной з умоў поспеху нашай работы з'яўляецца строгае правя-

дзёненне здзельнага аплаты працы ў калгасах. Ніякай расхлябанасці ў гэтай справе мы не можам дапускаць.

Бажнейшай справай з'яўляецца правільная расстаноўка людзей у калгасах. Я тут маю на ўвазе арганізацыю брыгад. Трэба рашуча адмовіцца ад фармальнага, тэрытарыяльнага прынцыпу ў арганізацыі творчых брыгад. Па статуту калгаса мы павінны так падбіраць і камплектаваць брыгады, каб была забяспечана найбольш эфектыўная іх работа.

Трэцяе. Пры вырашэнні задачы ўраджайнасці патрэбна поўнасцю забяспечыць выкананне аграмінімуму і прымяняць усе навішныя дасягненні аграэхнікі. Для выканання гэтай задачы неабходна поўнасцю вырашыць наступныя пытанні:

Поўнасцю скарыстаць усе наяўныя культыватары як у калгасах, так і ў саўгасах і МТС. Пры ворыве неабходна рашуча змагацца з пакіданнем разору (глыбокай баразны), робячы ў выпадку патрэбы болаадводныя канавы. Поўнасцю скарыстаць з максімальнай нагрузкай усе трактарныя і конныя сеялкі. Поўнасцю скарыстаць наяўныя у калгасах культурныя плугі, выцясняячы некультурныя плугі «сухеніа», якія распыляюць глебу, наносзяць вялікія страты сельскай гаспадарцы. Апрача таго, неадкладна следам за ворывам пускаць бораны, разраўноўваючы барозны, якія астаюцца пасля ворыва, спыняючы ўсякія спробы дапускаць разрыў паміж ворывам, культывацыяй, баражаваннем і сяўбой, як прычыну, садзейнічаючую высушванню і разбазарванню вільгаці ў глебе. Апрача гэтага, неабходна практыкаваць прымяненне перакрывнай сяўбы, асабліва па ільну. Поўнасцю выканаць план ўнясення ў глебу мінеральных і іншых відаў ўгнаенняў.

Чацвёртае. Усюды прыступіць да абмеркавання на калгасных сходках, вытворчых нарадах пытання ўвядзення правільных севазваротаў, маючы на ўвазе пры абмеркаванні і прыняцці севазваротаў захаванне наступных прынцыпаў: а) прыняцце і ўвядзенне травапольных севазваротаў. Гэта сказана ў рашэнні Цэнтральнага Камітэта партыі і падказваецца нашай практыкай; б) максімальнае, наколькі магчыма, захаванне зернавых, асабліва азимых. Некаторыя таварышы ўдараюцца ў крайнасць і рашучым чынам выцясняячы ўсякія зернавыя культуры. Гэта ў корані няправільна; в) стварэнне луга-пасьбішчнага севазвароту, а ў вялікіх калгасах кармавога або прыфермнага севазвароту. Ва ўсіх калгасах, дзе мы маем лугі і пасьбішчы, трэба будзе спецыяльна выпрацаваць лугапасьбішчны севазварот, у які ўключаліся-б усе нашы лугавыя, пасьбішчныя і выганныя ўгоддзі. Яны давалі-б, з аднаго боку, карэннае паляпшэнне лугоў, з другога боку, падымалі-б нам выпасны баланс траў і, з трэцяга боку, мы-б атрымлівалі пэўную частку з гэтых плошчаў пад пасей зернавых культур, каб тым самым у некаторай ступені змякчыць, а, можа быць, нават поўнасцю ліквідаваць тое зніжэнне плошчы зернавых культур, на якое мы павінны пайсці ў сувязі з увядзеннем травапольнага севазвароту.

Пятае. Цяпер, калі па рашэнню ўрада прыняты рашучыя меры па здараўленню конскага пагалоўя, нам трэба ў сваёй практычнай рабоце старання сачыць за калгасамі, дзе былі анемійныя коні, строга сачыць, каб усе патрабаванні ветэрынары як у карантынных калгасах, так і ў навакольных былі безумоўна выкананы.

Догляд каня павінен быць арганізаван узорна, і першае, за што трэба ўзяцца,—гэта ўтрыманне канюшні. На самай справе, ці-ж можна лічыць нармальным, што з нашых канюшань усю зіму не вы-

возяць гной? Гэта зусім няправільна. І ў гэтым грэба шукаць прычыну распаўсюджвання заразных захворанняў вяткага падзяжу і дрэннай укармленасці каня.

Ва ўсіх калгасах, або, ва ўсякім выпадку, у пераважнай большасці, ёсць людзі, якія служылі ў Чырвонай Арміі ў кавалерыйскіх часцях ці ў артылерыі. Усе яны ведаюць, як трэба даглядаць каня. І ўсюды гэта ігнаруецца. Чаму, як правіла, коней не чысцяць, не расчышчаюць капыт? Чаму коні паяц, нясвоечасова, так-сяк? І, нарэшце, чаму ў калгасах не практыкуюць падкорм каня ў баразне? Чаму не практыкуюць падвоз корму коням у поле, а наадварот гоняць коней за 3—5 кілометраў для падкормкі ў канюшню?

Не менш важнае пытанне—гэта ўзнаўленне коней. Тут трэба прама сказаць, што ў нас людзі не сочаць за станам вытворнікаў, скарыстоўваюць іх на розныя гаспадарчыя работы, а потым здзіўляюцца, што значная частка матак прахаласцела. За вырашэнне пытання аб вытворніках у калгасах павінен ўзяцца Паркамзём, усе партыйныя і савецкія арганізацыі. Трэба прыцягваць да судовай адказнасці асоб, вінаватых у неахайным утрыманні і доглядзе вытворніка.

Шостае Партыйнае арганізацыі прадаўжае і дрэнна працаваць аднаасобнікамі. Вось некалькі лічбаў. Мы маем 87,6 проц. калектывізацыі,—гэта на 5 проц. ніжэй агульнасаюзнага процанта. У мінулым годзе за адзін чварць квартала па рэспубліцы было выключана з калгасаў 965 гаспадарак. Гэта зусім вялікая лічба, і я лічу, што райкомы партыі павінны неадкладна праверыць, каго і за што выключылі з калгасаў. Трэба паглядзець, наколькі правільна яны выключаны і перагледзець няправільныя рашэнні.

У многіх раёнах партыйныя арганізацыі не вядуць пастаяннай, сістэматычнай масавай работы сярод аднаасобнікаў, не арганізуюць іх ўступленне ў калгасы. Вось у Расонскім, Жлобінскім, Рэчыцкім, Купаўскім, Лебачыцкім, Смалявіцкім і ў некаторых іншых раёнах мы маем значную колькасць аднаасобных гаспадарак, якія могуць і павінны быць у калгасах. Аднак у гэтых раёнах няма прыкметнага прыросту ў лічбы і гэта з'явілася вынікам гаспадарчых важнасці і тоўравага масавай работы сярод аднаасобнікаў.

Трэцім і чотвёртым пачынаюць і скарочаць Партыйнае ЦК партыі ў 1937 г. у таварыш Сталін таварыш:

«Калі нашы партыйныя таварышы, зыходзячы з гаспадарчымі поспехамі, адыходзілі ад палітыкі, гэта была краінасць, каштаваўшая нам вялікіх афяр. Калі цяпер некаторыя нашы таварышы, беручыся за ўзмацненне партыйна-палітычнай работы, уздумаюць адысці ад гаспадаркі, то гэта будзе другая краінасць, якая будзе нам каштаваць не меншых афяр. Нельга шарахнуцца ад адной краінасці да другой, нельга адзінаццаць птыку ад гаспадаркі».

У нас некаторыя таварышы прабавалі аддзяліць партыйна-палітычную работу ад гаспадарчай, атрымалася не палітыка і не гаспадарка.

У нас атрымалася і палітыка і гаспадарка, сур'ёзная палітычная наміна і ў гаспадарцы мы ў асобных месцах маем зямныя прарывы і поспехі.

Таку зусім праў таварыш Сталін, які з усёй яснасцю і чоткасцю паказвае, як трэба па-сапраўднаму правільна, па ідэалам правільна спалучаць палітычную работу з гаспадарчымі пытаннямі.

Таму цяпер, калі мы стаім перад вельмі сур'ёзнай задачай,—перад рашэннем вярнуцца ўдзячы, якая з'явілася для нас палітычным

экзаменам, гаспадарчым экзаменам, якая павінна вырашыць самае галоўнае, самае асноўнае ў падняцці ўраджайнасці, ад партыіных арганізацый патрабавецца асаблівая напружанасць і пільнасць у рабоце, асаблівая цвёрдасць і аператыўнасць у кіраўніцтве палітычнымі і гаспадарчымі работай.

З гэтымі задачамі наша партыйная арганізацыя, пад кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта партыі, пад вадзільствам геніяльнага і мудрага правадыра народаў таварыша Сталіна,—павінна і, безумоўна, справіцца. (Бурныя апладысменты).

Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет Беларускай ССР

РАЗДЗЕЛ I

Выбарчая сістэма

Артыкул 1. На падставе артыкула 109 Канстытуцыі Беларускай ССР выбары дэпутатаў у Вярхоўны Совет Беларускай ССР праводзяцца выбаршчыкамі на аснове ўсеагульнага, роўнага і прамога выбарчага права пры тайным галасаванні.

Артыкул 2. На падставе артыкула 110 Канстытуцыі Беларускай ССР выбары дэпутатаў з'яўляюцца агульнымі для ўсё грамадзяне Беларускай ССР, дасягнуўшыя 18 год, незалежна ад расы і нацыянальнай прыналежнасці, веравызнання, адукацыянага пэўна, асёлласці, сацыяльнага паходжання, матэрыяльнага становішча і мінулай дзейнасці, маюць права ўдзельнічаць у выбарах дэпутатаў і быць выбранымі Вярхоўны Совет Беларускай ССР, за выключэннем строністых і злучаных і асоб, асуджаных судом з пазбаўленнем выбарчых правоў.

Артыкул 3. На падставе артыкула 111 Канстытуцыі Беларускай ССР выбары дэпутатаў з'яўляюцца роўнымі для ўсіх грамадзян і мае адно галас; усе грамадзяне прамаюць удзел у выбарах на роўных паставах.

Артыкул 4. На падставе артыкула 112 Канстытуцыі Беларускай ССР жанчыны карыстаюцца прамым выбарам і быць выбранымі нароўні з мужчынамі.

Артыкул 5. На падставе артыкула 113 Канстытуцыі Беларускай ССР грамадзяне, якія знаходзяцца ў радах Чырвонай Арміі, карыстаюцца правам выбараў і быць выбранымі нароўні з усімі грамадзянамі.

Артыкул 6. На падставе артыкула 116 Канстытуцыі Беларускай ССР кандыдаты пры выбарах выстаўляюцца па выбарчых акругах.

РАЗДЗЕЛ II

Спісы выбаршчыкаў

Артыкул 7. Спісы выбаршчыкаў складаюцца ў гарадах гарадскімі Саветам дэпутатаў працоўных, а ў гарадах з раённым падзелам — раённым Саветам; у сельскіх мясцовасцях — сельскімі саветамі, вёскамі, мястэчкамі, пасёлкамі) Саветам дэпутатаў працоўных.

Артыкул 8. У спісы выбаршчыкаў уключаюцца ўсе грамадзяне, якія маюць выбарчае права і пражываюць (на дзень 1 студзеня) у момант

спісання спісаў на тэрыторыі данага Совета, дасягнуўшых к дню выбараў 18 год.

Артыкул 9. Не ўносяцца ў спісы выбаршчыкаў асобы, пазбаўленыя выбарчых правоў па судовых прыговорах на працягу ўсяго ўстаноўленага ў прыговорах тэрмínu пазбаўлення выбарчых правоў, а таксама асобы, прызнаныя ва ўстаноўленым законам парадку страціўшымі розум.

Артыкул 10. Спісы выбаршчыкаў складаюцца па кожнаму выбарчаму ўчастку ў алфавітным парадку з указаннем прозвішча, імя, імя па бацьку, узросту і месца жыхарства выбаршчыка і падпісваюцца старшынёю і сакратаром Совета дэпутатаў працоўных.

Артыкул 11. Ніхто з выбаршчыкаў не можа быць унесен больш, чым у адзін выбарчы спіс.

Артыкул 12. Спісы выбаршчыкаў, якія знаходзяцца ў вайсковых частках і вайсковых злучэннях, складаюцца камандаваннем за подпісамі камандзіра і ваеннага камісара. Усе іншыя ваеннаслужачыя ўносяцца ў спісы выбаршчыкаў па месцу жыхарства адпаведнымі Советамі дэпутатаў працоўных.

Артыкул 13. Спісы выбаршчыкаў выбарчых участкаў, ствараемых пры больніцах, радзільных дамах, санаторыях і іншых лячэбных установах, складаюцца як на хворых грамадзян, так і на медыцынскі персанал, які знаходзіцца на дзяжурстве ў дзень выбараў.

У выбарах не могуць прымаць удзелу хворыя, якія знаходзяцца ў скарлатынозных і дыфтэрыіных аддзяленнях.

Артыкул 14. За 30 дзён да выбараў Совет дэпутатаў працоўных абвешчае спісы выбаршчыкаў для ўсеагульнага агляду або забяспечвае выбаршчыкам магчымасць азнаямляцца з гэтымі спісамі ў памяшканні Совета.

Артыкул 15. Арыгінал спісаў выбаршчыкаў захоўваецца адпаведна ў Совете дэпутатаў працоўных і ў вайсковым часце і ў вайсковым злучэнні.

Артыкул 16. Пры перамене выбаршчыкам месца свайго прабывання ў тэрмін паміж апублікаваннем спіса выбаршчыкаў і днём выбараў адпаведны Совет дэпутатаў працоўных выдае яму па форме, устаноўленай Цэнтральным выбарчым камітэтам, пасведчанне на права галасавання і адзначае ў спісе выбаршчыкаў—«выбыў»; у пункце новага месцажыхарства—пастаяннага ці часовага—выбаршчык уносіцца ў спіс выбаршчыкаў пры прад'яўленні пасведчання асобы, а таксама «пасведчання на права галасавання».

Артыкул 17. Заява аб ісправленні ў спісе выбаршчыкаў (выключэнне ў спіс, выключэнне са спіса, скажэнне прозвішча, імя, імя па бацьку, узросту, месцажыхарства ў спісе асоб, пазбаўленых выбарчых правоў) падаецца ў Совет дэпутатаў працоўных, які апублікаваў спіс.

Артыкул 18. Выканаўчы камітэт Совета дэпутатаў працоўных абавязан разгледзець кожную заяву аб няправільнасці ў спісе выбаршчыкаў у трохдзённы тэрмін.

Артыкул 19. Пасля разгляду заявы аб няправільнасці ў спісе выбаршчыкаў выканаўчы камітэт Совета дэпутатаў працоўных абавязан або ўнесці неабходныя выправленні ў спіс выбаршчыкаў, або выдаць заявіцелю пісьмовую даведку аб матывах адхілення яго заявы; пры нягодзе з рашэннем Совета дэпутатаў працоўных заявіцель можа падаць скаргу ў народны суд.

Артыкул 20. Народны суд на працягу трох дзён абавязан адкрытым судовым пасяджэнні з выклікам заявіцеля і прадстаўніка Совета разгледзець скаргу на няправільнасць у спісе і сваё рашэнне неадкладна паведаміць як заявіцелю, так і Совету. Рашэнне народнага суда—канчатковае.

РАЗДЗЕЛ III

Выбарчыя акругі па выбарах у Вярхоўны Совет БССР

Артыкул 21. На падставе артыкула 21 Канстытуцыі БССР Вярхоўны Совет БССР выбіраецца грамадзянамі БССР па выбарчых акругах.

Артыкул 22. Выбарчая акруга па выбарах у Вярхоўны Совет БССР складаецца па прынцыпу: 20 000 насельніцтва на акругу. Кожная выбарчая акруга па выбарах у Вярхоўны Совет БССР пасылае аднаго дэпутата.

Артыкул 23. Утварэнне выбарчых акруг па выбарах у Вярхоўны Совет БССР праводзіцца Прэзідыумам Вярхоўнага Совета БССР.

Артыкул 24. Спіс выбарчых акруг па выбарах у Вярхоўны Совет БССР апублікоўваецца Прэзідыумам Вярхоўнага Совета БССР адначасова з назначэннем дня выбараў.

РАЗДЗЕЛ IV

Выбарчыя ўчасткі

Артыкул 25. Для прыёму выбарчых бюлетэняў і падліку галасоў тэрыторыя гарадоў і раёнаў, што ўваходзяць у выбарчыя акругі па выбарах у Вярхоўны Совет БССР, падзяляецца на выбарчыя ўчасткі.

Артыкул 26. Утварэнне выбарчых участкаў праводзіцца ў гарадах і гарадскіх Советах дэпутатаў працоўных, у гарадах з раённым падзелам—раённымі Советах дэпутатаў працоўных, у сельскіх мясцовасцях—раённымі Советах дэпутатаў працоўных.

Артыкул 27. Утварэнне выбарчых участкаў праводзіцца не пазней чым за 45 дзён да выбараў.

Артыкул 28. Тэрыторыя сельсовета, які налічвае не больш 10 000 насельніцтва, складае, як правіла, адзін выбарчы ўчастак; у кожнай

сяле, вёсцы, пасёлку, мястэчку, якое налічвае ад 500, але не больш 2 000 насельніцтва, арганізоўваецца асобны выбарчы ўчастак.

У паселішчах або групе паселішч з насельніцтвам менш 500 чалавек, але не ніжэй 300 чалавек, у тых выпадках, калі адлегласць такіх паселішч да цэнтра выбарчага ўчастка перавышае 10 кілометраў, могуць быць утвораны асобныя выбарчыя ўчасткі.

Артыкул 29. У асобных раёнах Палескай вобласці, дзе пераважаюць дробныя паселішчы, дапускаецца з дазволу Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР арганізацыя выбарчых участкаў з колькасцю не менш 100 чалавек насельніцтва.

Артыкул 30. Гарады, рабочыя пасёлкі, а таксама сёлы і тэрыторыі сельсавета, якія налічваюць больш 2 000 насельніцтва, падзяляюцца на выбарчыя ўчасткі з разліку адзін выбарчы ўчастак на 1 500—2 500 чалавек насельніцтва.

Артыкул 31. Ваенскія часці і ваенскія злучэнні складаюцца з асобных выбарчых участкаў з колькасцю не менш 50 і не больш 1 500 выбаршчыкаў, якія ўваходзяць у выбарчую акругу па месцу знаходжання часці або ваенскага злучэння.

Артыкул 32. Пры больніцах, радзільных дамах, санаторыях, дамах павячання з колькасцю выбаршчыкаў не менш 50 утвараюцца асобныя выбарчыя ўчасткі.

У больніцах з некалькімі карпусамі дапускаецца ўтварэнне выбарчых участкаў пры асобных карпусах пры наяўнасці ў кожным з іх не менш 50 выбаршчыкаў.

У больніцах і іншых лячэбных установах, дзе асобныя выбарчыя ўчасткі не арганізуюцца, дапускаецца прыём выбарчых бюлетэняў у самах больніцах і лячэбных установах вылучанымі членамі выбарчых участкаў. У тых выпадках больніцы снабжаюцца асобнымі выбарчымі скрыжкамі.

Артыкул 33. Судны з колькасцю выбаршчыкаў не менш 25, знаходзячыся ў плаванні ў дзень выбараў, могуць саставіць асобныя выбарчыя ўчасткі, уваходзячыя ў выбарчыя акругі па месцу прыпіскі судна.

РАЗДЗЕЛ V

Выбарчыя камісіі

Артыкул 34. Цэнтральная выбарчая камісія па выбарах у Вярхоўны Совет БССР складаецца з прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый і членаў вярэйстваў працоўных і запяваецца Прэзідыумам Вярхоўнага Савета БССР адначасова з апублікаваннем дня выбараў.

Артыкул 35. Цэнтральная выбарчая камісія ўтвараецца ў складзе старшыні, намесніка старшыні, сакратара і 10 членаў.

Артыкул 36. Цэнтральная выбарчая камісія:

а) наглядае на ўсёй тэрыторыі БССР за няўхільным выкананнем у ходзе выбараў «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР».

б) разглядае скаргі на няправільныя дзеянні выбарчых камісій і выносіць па скаргах канчатковыя рашэнні;

в) устанаўляе ўзоры пячатак, выбарчых скрынак, форму «пасведчання на права галасавання», форму і колер выбарчых бюлетэняў і канвертаў для іх, форму спіса выбаршчыкаў, форму пратаколаў па падліку галасоў, форму пасведчання аб выбранні;

г) рэгіструе выбраных дэпутатаў у Вярхоўны Совет БССР;

д) здае мандатнай камісіі Вярхоўнага Совета БССР справаводства па выбарах.

Артыкул 37. У кожнай выбарчай акрузе па выбарах у Вярхоўны Совет БССР утвараецца Акруговая па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчая камісія.

Артыкул 38. Акруговая па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчая камісія складаецца з прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных і зацвярджаецца абласнымі Советамі дэпутатаў працоўных не пазней, чым за 55 дзён да выбараў.

Артыкул 39. Акруговая па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчая камісія утвараецца ў складзе старшыні, намесніка старшыні, сакратара і 6 членаў.

Артыкул 40. Акруговая па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчая камісія:

а) наглядае за своечасовай арганізацыяй выбарчых участкаў ад паведнымі выканаўчымі камітэтамі Советаў дэпутатаў працоўных;

б) устанаўляе парадкавыя нумары выбарчых участкаў;

в) наглядае за своечасовым складаннем і дакладзеннем да ўсеагульнага ведама спісаў выбаршчыкаў;

г) рэгіструе выстаўленых з захаваннем патрабаванняў Канстытуцыі БССР і «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР» кандыдатаў у Дэпутаты Вярхоўнага Совета БССР;

д) снабжае ўчастковыя выбарчыя камісіі выбарчымі бюлетэнямі і канвертамі па ўстаноўленай форме;

е) робіць падлік галасоў і ўстанаўляе рэзультаты выбараў па акрузе;

ж) прадстаўляе у Цэнтральную выбарчую камісію справаводства па выбарах;

з) выдае выбранаму дэпутату пасведчання аб выбранні.

Артыкул 41. Участковыя выбарчыя камісіі складаюцца з прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных і зацвярджаюцца ў гарадах гарадскімі Советамі дэпутатаў працоўных, а ў гарадах з раённым падзелам раённымі Советамі дэпутатаў працоўных; у сельскіх мясцовасцях—раённымі Советамі дэпутатаў працоўных—не пазней, чым за 40 дзён да выбараў.

Артыкул 42. Участковая выбарчая камісія ўтвараецца ў складзе старшыні, намесніка старшыні, сакратара і 2—6 членаў.

Артыкул 43. Участковая выбарчая камісія:

- а) робіць па выбарчаму ўчастку прыём выбарчых бюлетэняў;
- б) робіць падлік галасоў па кожнаму кандыдату ў дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР;
- в) перадае справаводства па выбарах у Акруговую выбарчую камісію.

Артыкул 44. Пасяджэнні Цэнтральнай выбарчай камісіі, Акруговых участковых выбарчых камісіі лічацца сапраўднымі, калі на іх прымяе ўдзел больш паловы агульнага складу камісій.

Артыкул 45. Усе пытанні ў выбарчых камісіях вырашаюцца простым большасцю галасоў; пры роўнасці галасоў голас старшыні дае перавагу.

Артыкул 46. Выдаткі, звязаныя з правядзеннем выбараў у Вярхоўны Совет БССР, робяцца за кошт дзяржавы.

Артыкул 47. Цэнтральная выбарчая камісія, Акруговыя і участковыя выбарчыя камісіі маюць сваю пятчатку па ўзору, устаноўленаму Цэнтральнай выбарчай камісіяй.

РАЗДЗЕЛ VI

Парадак выстаўлення кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР

Артыкул 48. Права выстаўлення кандыдатаў у Вярхоўны Совет БССР забяспечваецца за грамадскімі арганізацыямі і таварыствамі працоўных—на падставе артыкула 116 Канстытуцыі БССР: за камуністычнымі партыйнымі арганізацыямі, прафесіянальнымі саюзамі, кааператывамі, арганізацыямі моладзі, культурнымі таварыствамі і іншымі арганізацыямі, зарэгістраванымі ва ўстаноўленым законе парадку.

Артыкул 49. Права выстаўлення кандыдатаў ажыццяўляюць як рэспубліканскія органы грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных, так і іх абласныя і раённыя органы, таксама як агульныя сходы рабочых і служачых па прапрыетствах, чырвонаармейцаў па ваенных часцях, а таксама агульныя сходы сялян—па калгасах, рабочых і служачых саўгасаў—па саўгасах.

Артыкул 50. Кандыдаты ў дэпутаты не могуць быць членамі Акруговых па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчых камісій, а таксама Участковых выбарчых камісіі той акругі, дзе яны выстаўлены кандыдатамі ў дэпутаты.

Артыкул 51. Не пазней, чым за 30 дзён да выбараў, усе грамадскія арганізацыі або таварыствы працоўных, якія выстаўляюць кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР, абавязаны зарэгістраваць кан-

кандыдатаў у дэпутаты ў адпаведнай Акруговай па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчай камісіі.

Артыкул 52. Акруговыя па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчыя камісіі абавязаны зарэгістраваць усіх кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Совета БССР, выставленых грамадскімі арганізацыямі і таварыствамі працоўных з захаваннем патрабаванняў Канстытуцыі БССР і «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР».

Артыкул 53. Грамадская арганізацыя ці таварыства працоўных, якія вылучаюць кандыдата ў дэпутаты Вярхоўнага Совета БССР, абавязаны прадставіць у Акруговую выбарчую камісію наступныя дакументы:

а) пратакол сходу ці пасяджэння, вылучыўшага кандыдата ў дэпутаты, падпісаны членамі Прэзідыума, з указаннем іх узросту, месца жыхарства, назвы арганізацыі, вылучыўшай кандыдата, указання аб месцы, часе і колькасці ўдзельнікаў сходу ці пасяджэння, вылучыўшага кандыдата ў дэпутаты, прычым у пратаколе павінны быць указаны прозвішча, імя, імя па бацьку кандыдата ў дэпутаты, яго узрост, месцажыхарства, партыйнасць, заняткі;

б) заяву кандыдата ў дэпутаты аб яго з'ядзе балатыравацца на данай выбарчай акрузе ад выставіўшай яго арганізацыі.

Артыкул 54. Кандыдат у дэпутаты Вярхоўнага Совета БССР можа галасавацца толькі ў адной акрузе.

Артыкул 55. Адмаўленне Акруговай па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчай камісіі ў рэгістрацыі кандыдата ў дэпутаты можа быць абскарджана ў двухдзённы тэрмін у Цэнтральную выбарчую камісію, рашэнне якой з'яўляецца канчатковым.

Артыкул 56. Прозвішча, імя, імя па бацьку, узрост, заняткі, партыйнасць кожнага зарэгістраванага кандыдата ў дэпутаты Вярхоўнага Совета БССР і назва грамадскай арганізацыі, вылучыўшай кандыдата, публікуюцца Акруговай выбарчай камісіяй не пазней, чым 25 дзён да выбараў.

Артыкул 57. Усе зарэгістраваныя кандыдаты ў дэпутаты Вярхоўнага Совета БССР падлягаюць абавязковаму ўключэнню ў выбарчы бюлетэнь.

Артыкул 58. Акруговыя па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчыя камісіі абавязаны не пазней чым за 15 дзён да выбараў у Вярхоўны Совет БССР надрукаваць і разаслаць усім Участковым выбарчым камісіям выбарчыя бюлетэні.

Артыкул 59. Выбарчыя бюлетэні друкуюцца на мовах насельніцтва адпаведнай выбарчай акругі.

Артыкул 60. Выбарчыя бюлетэні друкуюцца па форме, устаноўленай Цэнтральнай выбарчай камісіяй, і ў колькасці, якая забяспечыць снабжэнне ўсіх выбаршчыкаў выбарчымі бюлетэнямі.

Артыкул 61. Кожная арганізацыя, выставіўшая кандыдата, зарэгістраванага ў Акрутовай выбарчай камісіі, таксама як кожнаму грамадзяніну БССР, забяспечваецца права бесперашкоднай агітацыі за гэтага кандыдата на сходах, у друку і іншымі спосабамі, згодна артыкула 100 Канстытуцыі БССР.

РАЗДЗЕЛ VII

Парадак галасавання

Артыкул 62. Выбары ў Вярхоўны Совет БССР праводзяцца на працягу аднаго дня—агульнага для БССР.

Артыкул 63. Дзень выбараў у Вярхоўны Совет БССР устанаўляецца Прэзідыумам Вярхоўнага Совета БССР не пазней, чым за 2 месяцы да дня выбараў. Выбары праводзяцца ў нерабочы дзень.

Артыкул 64. Штодзень на працягу апошніх 20 дзен перад выбарам Участковая выбарчая камісія апублікоўвае ці шырока паведамляе выбаршчыкам яким-небудзь іншым спосабам аб дні выбараў і месцы выбараў.

Артыкул 65. Палача галасоў выбаршчыкамі робіцца ў дзень выбараў ад 6 гадзін раніцы да 12 гадзін ночы па мясцоваму часу.

Артыкул 66. У 6 гадзін раніцы ў дзень выбараў старшыня Участковай выбарчай камісіі ў прысутнасці яе членаў правярае выбарчыя скрынкі і наяўнасць складзенага па ўстаноўленай форме спісу выбаршчыкаў, пасля чаго закрывае і аплячтвае скрынкі пячаткаю камісіі і запрашае выбаршчыкаў прыступіць да падачы галасоў.

Артыкул 67. Кожны выбаршчык галасуе асабіста, з'яўляючыся для гэтага ў памяшканне для галасавання, прычым падача галасоў выбаршчыкамі робіцца шляхам апускання ў выбарчую скрынку выбарчага бюлетэня, запячатанага ў канверт.

Артыкул 68. У памяшканні для выбараў выдзяляецца для запавення бюлетэняў асобны пакой, у якім у часе галасавання забараняецца прысутнасць каго-б там ні было, у тым ліку і членаў Участковай выбарчай камісіі, апрача галасуючых; пры допуску ў пакой для запавення бюлетэняў адначасова некалькіх выбаршчыкаў, ён павінен быць абсталеван перагародкамі ці шырмачамі на ліку дапускаемых адначасова выбаршчыкаў.

Артыкул 69. Выбаршчык, які з'явіўся ў выбарчае памяшканне, прад'яўляе сакратару ці члену Участковай выбарчай камісіі або нашпарт, або калгасную кніжку, або профсаюзны білет, або іншае пасведчанне асобы і пасля праверкі па спісу выбаршчыкаў і аднакі ў спісе выбаршчыкаў атрымлівае выбарчы бюлетэнь і канверт устаноўленага ўзору.

Артыкул 70. На асоб, якія з'явіліся ў памяшканне для выбараў з пасведчаннем на права галасавання, згодна артыкула 16 гэтага «Па-

тэжэння аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР». Участковая выбарчая камісія вядае асобны спіс, які прыкладасца да спісу выбаршчыкаў.

Артыкул 71. Выбаршчык у пакое, адведзеным для запаўнення выбарчых бюлетэняў, астаўляе ў выбарчым бюлетэні прозвішча таго кандыдата, за якога ён галасуе, выкрэслваючы астатніх уладжваючы бюлетэнь у канверт і заклеіўшы яго, выбаршчык пераходзіць у пакой, дзе змяшчаецца Участковая выбарчая камісія, і апускае канверт з выбарчым бюлетэнем у выбарчую скрынку.

Артыкул 72. Выбаршчыкі, якія не маюць магчымасці з прычыны неписьменнасці ці якога-небудзь фізічнага недахопу самастойна запісаць выбарчы бюлетэнь, маюць права запрасіць у пакой, дзе запаўняюцца выбарчыя бюлетэні, любога іншага выбаршчыка для запаўнення выбарчага бюлетэня.

Артыкул 73. Выбарчая апацыя ў выбарчым памяшканні, дзе падачы галасоў не дапускаецца.

Артыкул 74. Адказнасць за парадак у выбарчым памяшканні нясе старшыня камісіі, і яго распараджэнні для ўсіх прысутных абавязковы.

Артыкул 75. У 12 гадзін ночы дня выбараў старшыня Участковай выбарчай камісіі абвешчае падачу галасоў, закончанай, і камісія прыступае да ўскрыцця выбарчых скрынак.

РАЗДЗЕЛ VIII

Вызначэнне рэзультатаў выбараў

Артыкул 76. У памяшканні, дзе Участковая выбарчая камісія робіць пералік галасоў, пры падліку галасоў маюць права прысутнічаць спецыяльна на тое упавноважаныя прадстаўнікі грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных, а таксама прадстаўнікі друку.

Артыкул 77. Участковая выбарчая камісія, ўскрыўшы скрынкі, зважае колькасць паданых канвертаў з колькасцю асоб, якія прымлі ўдзел у галасаванні, і рэзультаты зверкі заносіць у пратакол.

Артыкул 78. Старшыня Участковай выбарчай камісіі ўскрывае канверты і абвешчае ў прысутнасці ўсіх членаў Участковай выбарчай камісіі рэзультаты галасавання па кожнаму бюлетэню.

Артыкул 79. На кожнага кандыдата у дэпутаты вядаецца падліковы ліст у 2-х экзэмплярах сакратаром камісіі і упавноважанымі на тое членамі Участковай выбарчай камісіі.

Артыкул 80. Прызнаюцца несапраўднымі бюлетэні:

- а) неўстаноўленага ўзору і колеру;
- б) паданыя без канверта ці ў канверце неўстаноўленага ўзору;
- в) з колькасцю кандыдатаў, перавышаючай лік выбіраемых дэпутатаў.

Артыкул 81. Пры ўзнікненні сумненняў у сапраўднасці выбарчага бюлетэня пытанне вырашаецца ў частковай выбарчай камісіі шляхам галасавання, што адзначаецца ў пратаколе.

Артыкул 82. Участковая выбарчая камісія складае па ўстаноўленай форме пратакол галасавання ў двух экзэмплярах, падпісваемых усімі членамі Участковай выбарчай камісіі, у тым ліку абавязкова старшынею і сакратаром.

Артыкул 83. У пратаколе галасавання Участковай выбарчай камісіі павінна быць указана:

- а) час пачатку і сканчэння падачы галасоў;
- б) лік выбаршчыкаў, падаўшых галасы па спісу выбаршчыкаў;
- в) лік выбаршчыкаў, падаўшых галасы па «пасведчаннях на права галасавання»;
- г) лік паданых канвертаў;
- д) кароткі выклад заяў і скарг, паданых ва Участковую выбарчую камісію, і прынятыя Участковай выбарчай камісіяй рашэнні;
- е) рэзультаты падліку галасоў па кожнаму кандыдату.

Артыкул 84. Пасля сканчэння падліку галасоў і складання пратакола, старшыня камісіі абвешчае рэзультаты галасавання ў прысутнасці ўсіх членаў камісіі.

Артыкул 85. Адзін экзэмпляр пратакола галасавання, складзенага Участковай выбарчай камісіяй, з абодвума экзэмплярамі падліковых лістоў на кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР накіроўваецца з нарачным на працягу 24 гадзін у Акруговую па выбарах Вярхоўны Совет БССР выбарчую камісію.

Артыкул 86. Усе выбарчыя бюлетэні (асобна сапраўдныя і асобна прызнаныя несапраўднымі) павінны быць апечатаны пятакцай Участковай выбарчай камісіі і разам з другім экзэмплярам пратакола галасавання, пятакцай званы старшынею Участковай выбарчай камісіі на хаванне ў гарадах — гарадскім Советам дэпутатаў працоўных, а ў гарадах з раённым падзелам — раённым Советам дэпутатаў працоўных, у сельскіх мясцовасцях — раённым Советам дэпутатаў працоўных.

Артыкул 87. На Саветы дэпутатаў працоўных ўскладаецца абавязак захоўваць выбарчыя бюлетэні аж да зацверджання мандата дэпутата ад адпаведнай акругі Вярхоўным Советам БССР.

Артыкул 88. Акруговая па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчая камісія робіць падлік галасоў на падставе пратаколаў, зробленых участковымі выбарчымі камісіямі.

Артыкул 89. У памяшканні, дзе Акруговая выбарчая камісія робіць падлік галасоў, маюць права прысутнічаць пры падліку галасоў спецыяльна на тое упаўнаважаныя прадстаўнікі грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных, а таксама прадстаўнікі друку.

Артыкул 90. На кожнага кандыдата Акруговай выбарчай камісіі выдаецца ў 2-х экзэмплярах падліковы ліст, у якім адзначаецца колькасць галасоў, атрыманых кожным кандыдатам у дэпутаты.

Артыкул 91. Акруговая выбарчая камісія складае пратакол галасавання ў двух экзэмплярах, падпісваемых членамі Акруговай выбарчай камісіі, а таксама абавязкова старшынёю і сакратаром.

Артыкул 92. У пратаколе Акруговай выбарчай камісіі павінна быць указана:

- а) агульны лік выбаршчыкаў па акрузе;
- б) агульны лік выбаршчыкаў, прынятых да ўдзелу ў выбарах;
- в) лік галасоў, паданых кожнага кандыдата і дэпутаты;
- г) фароткі выклад заяў і скарг, паданых у Акруговую выбарчую камісію, і адказы Акруговай выбарчай камісіяй рашэнні.

Артыкул 93. Не пазней 24 гадзін пасля сканчэння падліку галасоў старшыня Акруговай выбарчай камісіі БССР абавязана пераслаць першы экзэмпляр пратакола і прыкладзенымі падліковымі лістамі ў запячатаным выглядзе ў Цэнтральную выбарчую камісію.

Артыкул 94. Кандыдат у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР, які атрымаў абсалютную большасць галасоў, г. зн. больш паловы ўсіх галасоў, паданых па акрузе і прызнаных сапраўднымі, лічыцца выбраным.

Артыкул 95. Пасля падпісання пратакола старшыня Акруговай па выбарах у Вярхоўны Совет БССР абавязана аддаць у Цэнтральную выбарчую камісію і выдае выбаранам кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР пасведчанне аб выбранні.

Артыкул 96. Калі ні адзін з кандыдатаў не атрымаў абсалютнай большасці галасоў, адпаведная Акруговая выбарчая камісія аддае аб гэтым асоба ў пратаколе і паведамляе ў Цэнтральную выбарчую камісію і адначасова абвешчае перабалатыроўку двух кандыдатаў, атрымаўшых найбольшую колькасць галасоў, а таксама назначае дзень перабалатыроўкі не пазней, чым у двухтыднёвы тэрмін па сканчэнні першага туру выбараў.

Артыкул 97. Калі паданая колькасць галасоў па акрузе складае менш паловы выбаршчыкаў, маючых правоў выбарчых, па гэтай акрузе, Акруговая па выбарах у Вярхоўны Совет БССР выбарчая камісія аднае аб гэтым асобна ў пратаколе і паведамляе неадкладна ў Цэнтральную выбарчую камісію, прычым у гэтым выпадку Цэнтральная выбарчая камісія назначае новыя выбары не пазней, чым у двухтыднёвы тэрмін пасля першых выбараў.

Артыкул 98. Перабалатыроўка кандыдатаў у дэпутаты, таксама як новыя выбары ўзамен прызнаных несапраўднымі, праводзяцца па спісах выбаршчыкаў, складзеных для першых выбараў, і ў поўнай адпаведнасці з гэтым «Палажэннем аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР».

Артыкул 99. У выпадку выбыцця дэпутата са складу Вярхоўнага Савета БССР, Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР у двухтыднёвы тэрмін назначае адпаведнага кандыдата ў акрузе тэрміну выбараў і вата

дэпутата, але не пазней, чым у двухмесячны тэрмін пасля выбыцця дэпутата са складу Вярхоўнага Совета БССР.

Артыкул 100. Усякі, хто шляхам гвалту, ашуканства, пагроз ці подкупу будзе перашкаджаць грамадзяніну БССР у ажыццяўленні яго права выбіраць і быць выбраным у Вярхоўны Совет БССР, карэцца пазбаўленнем волі на тэрмін да 2-х год.

Артыкул 101. Службовая асоба Совета ці член выбарчай камііі зрабіўшы падрыхтку выбарчых дакументаў ці заведана няправільна падлік галасоў,—караюцца пазбаўленнем волі на тэрмін да 3-х год.

С. Новік

Пракурор БССР

К выбарам Вярхоўнага Савета БССР

VIII Сесія Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР XI склікання абмеркавала і зацвердзіла праект «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР», паклаўшы тым самым пачатак вялікай і важнай палітычнай рабоце—выбарчай кампаніі па выбарах у Вярхоўны Совет БССР.

«Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР», аснованае на Сталінскай Канстытуцыі СССР і БССР, ёсць поўнае і паслядоўнае выражэнне прынцыпаў сацыялістычнага дэмакратызма. Яно вызначае сабою ўмовы і «тэхніку» выбараў дэпутатаў у Вярхоўны Совет, а галоўнае дае ажыццяўленне асновага і рашаючага права грамадзян—права выбіраць і быць выбраным у дэпутаты сацыялістычнага парламента Беларускай Рэспублікі.

Сталінская Канстытуцыя не толькі правазглашае правы грамадзян, але і забяспечвае гэтыя правы ўсёй сілай Савецкага закона. Тым часам, як у буржуазных краінах, нават найбольш дэмакратычных, выбарчыя правы шырокіх працоўных мас буржуазіяй пры дапамозе выбарчых законаў сістэматычна ўшчымяюцца, урэзваюцца і зводзяцца на нішто.

Таварыш Сталін у сваім дакладзе аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР, характарызуючы буржуазныя канстытуцыі, падзяліў іх на тры групы:

.. адна група канстытуцый прама адмаўляе або зводзіць фактычна на нішто роўнасць правоў грамадзян і дэмакратычныя свабоды. Другая група канстытуцый ахвотна прыемле і нават афішыруе дэмакратычныя пачаткі, але робіць пры гэтым такія агаворкі і абмежаванні, што дэмакратычныя правы і свабоды аказваюцца зусім зуродаванымі. Яны гавораць аб роўных выбарчых правах для ўсіх грамадзян, але тут-жа абмяжоўваюць іх аседласцю і адукацыйным і нават маemasным цензам. Яны гавораць аб роўных правах грамадзян, але тут-жа агаварваюцца, што гэта не датычыць жанчын, або датычыць іх часткова. І т. д. і т. п.

Фактычнага ўсеагульнага выбарчага права няма ні ў адной з найбольш дэмакратычных буржуазных краін. Законы, напрыклад, такіх краін як Францыя, Англія, ЗША абвясцілі «ўсеагульнае» выбарчае права. Але што яно сабою прадстаўляе? Вялікабрытанія ў 1935 годзе па канстытуцыі, дараванай Індыі, выбарчае права прадставіла толькі 10 проц. яе насельніцтва. У Паўднёва-Афрыканскім

Самоє (узагалюючи) 5,5 млн. неграу пазбаўлены выбарчага права. У французскіх калоніях 60 млн. каланіяльнага насельніцтва зусім пазбаўлена выбарчага права. У ЗША велізарная маса негрыянскага насельніцтва пазбаўлена выбарчых правоў, хоць канстытуцыя запісана: «права грамадзян ЗША на ўдзел у выбарах будзе адмаўляцца аб абмяжоўвацца Злучанымі Штатамі або падобнымі штатамі над прапалам расы, колеру скуры або ранейшага рабскага становішча». У Польшчы для абмежавання правоў такіх нацыянальных меншасцей, як украінцы, беларусы, яўрэі і інш., буржуазія прыбягае да стварэння такіх выбарчых акруг, якія забяспечваюць прывілеяванае становішча паліткаў. Напрыклад, у чыста польскай акрузе Кракава выбіраюць дэпутатаў у сям'яд 48 тыс. чалавек, ва ўкраінскім Кішэмені — ад 96 тыс. чалавек. Аб асабліва сціплым усеагульным выбарчым правам ва Францыі, Швейцарыі, Бельгіі, Японіі, Германіі, Італіі і інш. капіталістычных краінах гаворыць і той факт, што дзяліны пазбаўлены выбарчага права Гэтага-ж права ва ўсіх капіталістычных краінах пазбаўлена моладзь, якая можа выбіраць з 21 года (Англія, Францыя, ЗША, Бельгія і інш.) а быць выбранай з 25 гадоў.

У ЗША права быць выбраным у сенат атрымліваюць асобы, дасягнушыя 30-гадовага ўзросту, а ва Францыі—40 гадоў. У такіх краінах як Японія, Польшча правам выбіраць карыстаюцца толькі з 24—25-гадовага ўзросту, а быць выбраным—з 30 год. Гэтым буржуазія павязвала адмыслова ўдзел у выбарах мільянаў працоўнай масы, рэвалюцыйна настроеных, незасяцаных капіталістычным рэжымам. А сапраўды хто гаворыў аб асабліва сціплым Супраць рабства, асабліва ў умовах капіталізма, та ўмовах беспрацоўя прымушаны мяняць месцажыхарства ў пошуках заробку, у пошуках прытулку і хлеба.

У 37 штатах ЗША цэнз аседласці ровен 1 году, у Венгрыі—2 гады. У Штатах Каліфорнія (ЗША) з-за цэнз аседласці пазбаўляюцца выбарчага права калі 200 тыс. сельскагаспадарчых рабочых. У Францыі з 42 млн. насельніцтва толькі 11 млн. маюць выбарчае права, а ў Венгрыі 60 проц. дарослага насельніцтва пазбаўлена выбарчых правоў. Уся гэта маса абмежаваных ілюс механіка выбарчых правоў немагчымым або істотным чынам абмяжоўвае выкарыстанне выбарчых правоў працоўнымі капіталістычных краін.

Так ажыццяўляюцца «селекцыйныя» выбары пры чым пазбаўляюцца дэмакратычных з капіталістычных краін, а ў фашысцкіх Германіі, Італіі, Японіі асабліва выбарчасць ліквідавана поўнасьцю. Там не існуе нічога «ўсеагульнага», там няма ніякіх выбарчых правоў дэпутатаў у парламентах прызначэння, а самі выбары ператвараюцца ў камедыю.

Сапраўднае ўсеагульнае выбарчае права без абмежаванняў вядзе толькі адна краіна—СССР.

Таварыш Сталін у сваім дакладзе на Надзвычайным VIII З'ездзе Саветаў сказаў:

«Асабліва сціп праекта новай Канстытуцыі СССР заключаецца ў тым, што ён вольны ад палітычных абмежаванняў».

Для яго не існуе асобных або пасіўных грамадзян, для яго не існуе грамадзян асобна, ён не прымае ролю ў асобах ні між мужчынамі і жанчынамі, «аседлымі» і «неаседлымі», маёмымі і немаёмнымі, адукаванымі і неадукаванымі. Для яго ўсе грамадзяне роўны ў сваіх правах».

Наш Выбарчы Закон не знаходзіцца ў супярэчнасці з Канстытуцыяй, а наадварот, — прама спасылкаецца на пасабныя яе артыкулы, падкрэсліваючы тым самым яе неразрыўную сувязь і кіруючае значэнне ў выбарчым праве.

Гэта відаць хоць-бы з таго, што першая глава Выбарчага Закона, прысвечаная выбарчай сістэме, прама робіць спасылкі на пасабныя артыкулы Канстытуцыі.

Канстытуцыя Беларускай ССР і зацверджанае «Палажэнне аб выбарах» забяспечваюць сапраўды ўсеагульнае выбарчае права, сапраўды прамое і роўнае права пры тайным галасаванні.

Прынцып усеагульнага, роўнага, прамоста выбарчага права пры ганым галасаванні выражаны ў першых шасці главах «Палажэння аб выбарах» без усякіх агаворак і абмежаванняў. Толькі асобы, страціўшыя розум або асуджаныя судом з пазбаўленнем выбарчых правоў, не прымаюць удзелу ў выбарах (арт. 9). Усім астатнім грамадзянам ССР, якія ка дню выбараў дасягнулі 18-гадовага ўзросту, незалежна ад іх расавай і нацыянальнай прыналежнасці, веравызнання, адукацыйнага цензу, аседласці, соцыяльнага паходжання, маемаснага становішча і мінулай дзейнасці, — закон прадастаўляе права ўдзельнічаць у выбарах дэпутатаў і быць выбранымі ў соцыялістычны парламент. Закон у той-жа час і ахоўвае гэтыя правы.

Старая выбарчая сістэма і ранейшая канстытуцыя ўстанаўлялі некаторыя абмежаванні, што выклікалася тагочаснай палітычнай абстаноўкай. Былыя белягвардзены, памешчыкі і фабрыканты, служкі рэлігійных культаў, кулакі і іншыя элементы «вялі адкрытую вайну супроць народа і процідейнічалі савецкім законам. Савецкі закон аб пазбаўленні іх выбарчага права быў адказам Савецкай улады на гэтае процідзеянне» (Сталін).

Гэтыя абмежаванні былі гістарычна неабходны, як неабходна было і прадастаўленне рабочым некаторых пераваг у нормах прадастаўнення Цяпер-жа ва ўмовах канчатковай перамогі соцыялізма ўнутры краіны адпала неабходнасць у гэтых абмежаваннях.

Толькі ва ўмовах Савецкай улады, у рэзультатэ ажыццяўлення ленинска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, ажыццёлена цеснае брацкае супрацоўніцтва усіх народаў Савецкага Саюза, якія паспяхова будуць сваю цудоўную будучыню.

БССР, у мінулым забітая і эксплуатаемая царызмам, дзякуючы перамозе Кастрычніцкай Соцыялістычнай рэвалюцыі, пад кіраўніцтвам ВКП(б) і пры брацкай дапамозе народаў Савецкага Саюза набыла сваю дзяржаўнасць і ператварылася ў перадавую квітнюючую рэспубліку.

Роўная сярод роўных брацкіх соцыялістычных рэспублік БССР разам з усімі народамі вялікага Савецкага Саюза пераможна будзе соцыялістычнае грамадства.

Даволі прывесці некалькі фактаў. У першай пятагодзе прырост прамысловасці па БССР раўняўся 49 проц. аб'ём ватаў і прадукцыі ў 1937 г. у 21 раз перавысіў аб'ём прадукцыі 1913 года. Яшчэ ў першай пятагодзе ў БССР створаны новыя галіны прамысловасці: апалавая, машына- і станкабудаўнічая, тарфяная, хімічная, лётна-шаўкова, швейная і інш. Рэканструяваны і тэхнічна пераўзброены старыя прадпрыемствы.

Змяніўся зусім твар і сельска-гаспадарскі сектар. Капала рэформа і 50 проц. саўгасна працавала на памешчыцкай, і ўжо ў 1937 г. 64 проц. сельскіх твароў знаходзіцца ў калгасе, 96 проц. пасеўнай плошчы пера-

жыць калгасам. Калі да рэвалюцыі беларускі селянін апрацоўваў зямлю сахон і дрыўлянай бараной, то ўжо ў 1937 годзе на калгасных палях працавала 8.672 трактары, 665 камбайнаў і розных маляцілак 29.343. Гіганцкія поспехі мы маем і ў галіне росквіту культуры, нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу. Беларуская рэспубліка з'яўляецца цяпер рэспублікай сцэльнай грамаднасці, тады як да рэвалюцыі было няграматным 75 проц. насельніцтва, сярод якіх 90 проц. жанчын.

У БССР—22 вышэйшыя навучальныя ўстановы, 95 тэхнікумаў, 7.032 школы, 338 гукавых кіно і т. д.

Як і ўсе рэспублікі вялікага Савецкага Саюза, БССР—краіна роўнага росквіту сацыялістычнага дэмакратызма. Аб гэтым ярка сведчыць «Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР».

Артыкул 22 (глава III) Палажэння аб выбарах гаворыць:

«Выбарчая акруга па выбарах у Вярхоўны Совет БССР складаецца па прынцыпу: 20.000 насельніцтва на акругу. Кожная выбарчая акруга па выбарах у Вярхоўны Совет БССР пасылае аднаго дэпутата».

Гэты артыкул Палажэння аб выбарах адпавядае 118 артыкулу Канстытуцыі БССР, які ўстанаўлівае адзіны прынцып арганізацыі акруг з роўнай колькасцю насельніцтва. Выстаўленне кандыдатаў па выбарчых акругах вядома і буржуазным краінам, але там прымаюцца ўсе меры, каб забяспечыць перавагу эксплуатаатарам.

Буржуазія не клапаціцца аб стварэнні роўнамерных акруг. Ва Францыі перавага аддаецца Поўдню таму, што на Поўначы пераважае рабочае насельніцтва. У выніку 10 аграрных акруг з насельніцтвам у 300 тысяч чалавек і 10 прамысловых з насельніцтвам у 1.100 тысяч чалавек выбіраюць аднолькавую колькасць дэпутатаў. Асабліва наглядна выбарчая «геаметрыя» буржуазіі ў Парыжы. VI акруга Парыжа, дзе жыве 7826 выбаршчыкаў з буржуазіі, і другі ўчастак акругі Карбей, які мае 49.659 выбаршчыкаў пераважна з пролетарскага насельніцтва, выбіраюць кожная па аднаму дэпутату. Так парушаецца прынцып роўнаты выбарчага права ў карысць буржуазіі. Пры такой махінацыі готас аднаго буржуа ў цэнтры Парыжа ровен 7 галасам рабочых з яго пролетарскіх прадмесцяў.

Артыкул 11 Палажэння аб выбарах у БССР устанаўлівае, што ўсе галасы ў нас роўназначны:

«Ніхто з выбаршчыкаў не можа быць унесен больш, чым у адзін выбарчы спіс».

Каб палегчыць грамадзянам нашай рэспублікі выкананне іх выбарчага права, для прыёму бюлетэняў і надліку галасоў ствараюцца выбарчыя ўчасткі.

Артыкул 28 Палажэння аб выбарах дае права ў тых выпадках, калі адлегласць паселішчаў (з насельніцтвам менш 500, але не ніжэй 300 чал.) да цэнтры выбарчага ўчастка перавышае 10 кілометраў, ствараць асобныя выбарчыя ўчасткі.

Аб велізарным клопаце да выбаршчыка сведчыць і артыкул 29, у якім сказана:

«У асобных раёнах Палескай вобласці, дзе пераважаюць дробныя паселішчы, дапускаецца з дазволу Прэзідыума Вяр-

хоўнага Савета БССР арганізацыя выбарчых участкаў з колькасцю не менш 100 чалавек насельніцтва».

У той час, калі буржуазныя канстытуцыі пазбаўляюць ваенна-служачых права выбіраць і быць выбранымі, у нашым Палажэнні аб выбарах ёсць спецыяльны артыкул 31, які гаворыць аб стварэнні выбарчых участкаў у вайсковых часцях і злучэннях.

Артыкулы 32 і 33 указваюць на стварэнне выбарчых участкаў пры больніцах, радзільных дамах, санаторыях, суднах, якія знаходзяцца ў плаванні.

Усе гэтыя артыкулы спрыяюць максімальнаму ахвату выбаршчыкаў галасаваннем. Ні ў адной буржуазнай краіне няма і не можа быць падобнай увагі да правоў чалавека.

Пры правядзенні выбараў вялікую ролю павінны адыграць выбарчыя камісіі. Ад іх складу, арганізацыі і умоў работы будзе ва многім залежаць поспех выбарчай кампаніі.

Спецыяльная глава Палажэння аб выбарах прысвячаецца парадку выстаўлення кандыдатаў у адпаведнасці з арт. 116 Канстытуцыі БССР. Вельмі важнай акалічнасцю з'яўляецца тое, што выбарчыя бюлетэні друкуюцца на мозах адпаведнай выбарчай акругі.

У арт. 48 Палажэння аб выбарах запісана:

«Права выстаўлення кандыдатаў у Вярхоўны Совет БССР забяспечваецца за грамадскімі арганізацыямі і таварыствамі працоўных—на падставе артыкула 116 Канстытуцыі БССР: за камуністычнымі партыйнымі арганізацыямі, прафесіянальнымі саюзамі, кааператывамі, арганізацыямі моладзі, культурнымі таварыствамі і іншымі арганізацыямі, зарэгістраванымі ва ўстаноўленым законам парадку».

Такім чынам выстаўленыя кандыдаты з'яўляюцца сапраўды народнымі, а адсюль і аднадушнасць пры галасаванні.

Рэзка адрозніваецца правядзенне выбараў у Польшчы. У польскай канстытуцыі 1935 года запісана: «сеім складаецца з дэпутатаў, выбіраемых усеагульным, тайным, прамым галасаваннем». Аднак фашысцкі закон Польшчы забараняе выбаршчыкам намячаць кандыдатаў у сейм. Гэта права належыць камісіям, якія складаюцца з прадстаўнікоў мясцовых органаў улады, працпрыемцаў, памешчыкаў, праўленняў жоўтых профсаюзаў і т. д. Ясна, што кандыдаты, намячаемыя гэтымі камісіямі, не з'яўляюцца прадстаўнікамі працоўных, а адсюль і масавая няяўка на выбары.

Усе выдаткі, звязаныя з правядзеннем выбараў у Вярхоўны Совет, робяцца за кошт дзяржавы, і кандыдату аб выдатках не прыходзіцца думаць.

Зусім іншы малюнак у капіталістычных краінах.

У Японіі, напрыклад, кожны кандыдат павінен унесці 2 тысячы іен залогу, у Англіі—150 фунтаў стэрлінгаў, прычым залог гэты зварочваецца толькі пры ўмове атрымання належнай колькасці галасоў (у Англіі—больш 1/3 паданых галасоў). Ва Францыі закон дазваляе кожнаму выстаўляць сваю кандыдатуру, і кандыдатура можа быць выстаўлена любой колькасцю выбаршчыкаў. Гэты-ж закон гласіць, што ўсе выдаткі па выбарах аплачвае сам выбіраемы.

Ясна, што такія законы капіталістычных краін праследуюць асноўную мэту: затрудніць выстаўленне кандыдатур рабочага класа і бяд-

нейшага сялянства, каб дабіцца такім шляхам пераважнай буржуазна памешчыцкай большасці ў парламентах.

Кожная буржуазная партыя ЗША (рэспубліканская і дэмакратычная) маюць свае арганізацыі на чале з босамі (гаспадарамі), якія падкупваюць сваіх выбаршчыкаў, рознымі спосабамі ловяць іх, агітуюць, тэрарызуюць. Буржуазія ўсялякімі «законнымі» (цэнзы) і незаконнымі спосабамі імкнецца націскаць на выбаршчыкаў, ашуканскім шляхам прыцягнуць іх на свой бок.

Само сабою зразумела, што наша выбарчая сістэма нічога падобнага не ведала і не ведае. Такія метады праследуюцца ў нас па закону

У артыкуле 100 Палажэння аб выбарах запісана:

«Усякі, хто шляхам гвалту, ашуканства, пагроз ці подкупу будзе перашкаджаць грамадзяніну БССР у ажыццяўленні яго права выбіраць і быць выбраным у Вярхоўны Совет БССР, карэцца пазбаўленнем волі на тэрмін да 2-х год».

У адпаведнасці з арт. 100 Канстытуцыі БССР, арт. 60 Палажэння аб выбарах зачысчанае права бесперашкоднай агітацыі на сходзе, у друку і іншымі законнымі спосабамі.

Подкупы, хабар, машэнніцтва, прамы фізічны гвалт—вось звычайныя метады, да якіх прыбягаюць пры выбарах розныя буржуазныя палітычныя партыі ў капіталістычных краінах.

Раздзелы VII і VIII Палажэння аб выбарах гавораць аб парадку галасавання і аб вызначэнні рэзультатаў выбараў. Самы парадак галасавання гарантуе таямніцтва выбараў. Кожны выбаршчык галасуе асабіста, укладваючы выбарчы бюлетэнь у канверт і запячатваючы яго. Палажэнне аб выбарах забараняе прысутнасць каго-б там ні было, у тым ліку і членаў участковай выбарчай камісіі, у асобным пакоі, для галасавання.

Артыкул 71 Палажэння спецыяльна прадугледжвае выпадкі, калі выбаршчык, у сіву няграматнасці або якога-небудзь фізічнага недахопу, не можа самастойна запаўніць выбарчы бюлетэнь. Такі выбаршчык можа і ўправе запрасіць у пакой, дзе запаўняюцца бюлетэні, любога іншага выбаршчыка для запаўнення выбарчага бюлетэня.

Апублікаванае і зацверджанае «Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР» нічым не адрозніваецца ад «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР», за выключэннем прынцыпу стварэння акруг. Выбарчая акруга па выбарах у Совет Саюза ахапляе 300.000 насельніцтва, па выбарах-жа ў Вярхоўны Совет БССР выбарчая акруга ахапляе 20.000 насельніцтва. Складанне спісаў, вылучэнне і рэгістрацыя кандыдатаў, арганізацыя і аб'ява складу выбарчых камісій, галасаванне і падлік рэзультатаў яго застаецца такім-жа, як і ў час выбараў Вярхоўнага Совета Саюза ССР.

Выбары ў Вярхоўны Совет БССР набліжаюцца. Да іх неабходна рыхтавацца ўжо зараз, рыхтавацца неадкладна. Да маішніх дробіц павінны быць прадуманы ўсе так званыя «тэхнічныя пытанні», ад якіх хронічна залежыць поспех справы. Павінны быць улічаны паспяхі і недахопы і парушэнні выбарчага закона, якія мелі месца пры выбарах у Вярхоўны Совет Саюза і выпраўляліся на хаду.

Не лішнім будзе ўспомніць некаторыя з іх.

У год Метэку, у Тараўскім і Пухавіцкім раёнах выбарчыя участкі былі арганізаваны з перавышэннем устаноўленай нормы колькасці

насельніцтва. У Дубровенскім, Ушацкім і Рэчыцкім раёнах былі факты неўключэння паасобных грамадзян у спісы выбаршчыкаў па матывах ранейшай судзімасці. Не ўключалі ў спісы таксама глуханаемых. Відавочна, іх палічылі «ненармальнымі». Па віне чыноўнікаў і бюракратаў у гор. Слуцку не ўнеслі ў спіс студэнтаў педагогічнага вучылішча. І наадварот—у спісы ўключаліся памёршыя, пазбаўленыя выбарчых правоў па прыговорах суда або ўжо асуджаныя па пазбаўлення волі. Спісы складалі неахайна, блыталі прозвішчы, імяны. А здарылася гэта таму, што складанне спісаў выбаршчыкаў кіраўнікі палічылі занадта простаю справай, якую можна перадаверыць тэхнічным работнікам.

Былі факты, калі ворагі народа вялі падрыўную работу, каб сарваць выбары.

Усе гэта трэба прыняць пад увагу і быць на чак. Нельга забываць, што трацкісцка-бухарынскія зраднікі і іншыя агенты замежных разведак, розныя антысавецкія элементы, папы, сектаны, прывіваючыся агалошанай Канстытуцыяй свабодай слова, друку і інш., усяляк двурэшнічаючы, будуць весці варожую агітацыю, каб ашукаць выбаршчыкаў і прабрацца ў наш законадаўчы орган.

Быць пільным, каб своєчасова разглядаць усякія варожыя прашукі, бязлітасна выкрываць і выкарчоўваць іх—абавязак кожнага чэснага грамадзяніна нашай радзімы.

Надыходзячыя выбары ў Вярхоўны Совет БССР на аснове Сталінскай Канстытуцыі і выбарчага закона забяспечаць новы ўздым палітычнай актыўнасці працоўных.

Выбары ў БССР павінны прэсці гэтак-жа ўпорна і бліскуча, на такой-жа палітычнай вышыні, як і выбары ў Вярхоўны Совет СССР.

Ад савецкіх і партыйных арганізацый патрэбецца дзечная падрыхтоўка, правядзенне вялікай арганізацыйна-масавай і прапагандысцкай работы.

Пры выбарах у Вярхоўны Совет Саюза партыйныя і савецкія арганізацыі накапілі агромны палітычны вопыт. Яго трэба скарыстаць цяпер у працэсе падрыхтоўкі да выбараў у БССР. У актыўную работу па арганізацыі выбараў неабходна ўцягнуць вырасшыя капры таленавітых прапагандыстаў і агітатараў, давераных асоб, старшын членаў выбарчых камісій, пры дапамозе якіх партыя ў перыяд выбарчай кампаніі далучыла да актыўнага палітычнага жыцця мільёны працоўных краіны Саветаў.

У сацыялістычны парламент нашай ортананоснай Рэспублікі Вярхоўны Совет БССР павінны быць і будуць выбраны самыя лепшыя, самыя дастойныя сыны і дачкі вялікай краіны сацыялізма.

Уступваючы разам з іншымі брацкімі саюзнымі рэспублікамі ў выбарчую кампанію, народы Беларускай ССР пакажуць высокія ўзоры выканання сванго грамадзянскага доўгу і пад кіраўніцтвам вялікага настаўніка і правадыра народаў таварыша Сталіна, нашага Савецкага ўрада на чале з тав. Молатавым і тав. Калініным прыйдуць да яшчэ больш радаснага, культурнага і шчаслівага жыцця, да поўнай перамогі камунізма.

Аб правядзенні выбараў кіруючых партыйных органаў

Пастанова Цэнтральнага Камітэта ВКП(б)

Прызнаць неабходным правесці ў перыяд красавік—першая палова чэрвеня 1938 года выбары кіруючых партыйных органаў ва ўсіх пярвічных, раённых, гарадскіх, акруговых, абласных, краявых і рэспубліканскіх партыйных арганізацыях.

Лічыць важнейшай задачай усіх партыйных арганізацый у надыходзячых выбарах забяспечыць выбранне ў кіруючыя партыйныя органы зусім правяраных большэвікоў, беззаветна адданых нашай партыі, выпрабаваных у барацьбе з ворагамі народа і здольных да канца абараняць справу камуністычнай партыі.

Выбары кіруючых партыйных органаў павінны быць праведзены пад знакам далейшага ўсямернага ўздыму партыйна-палітычнай работы, умацавання сувязі партарганізацый з масамі і паспяховага выканання палітычных і гаспадарчых задач, што стаяць, перад партарганізацыямі.

Выбары кіруючых партыйных органаў неабходна правесці на аснове строгага захавання ўнутрыпартыйнай дэмакратыі і смелага разгортвання большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі.

ЦК ВКП(б)

29 сакавіка 1938 г.

Інструкцыя аб правядзенні выбараў кіруючых партыйных органаў

1. Пры правядзенні выбараў кіруючых партыйных органаў неабходна строга кіравацца наступным рашэннем Пленума ЦК ВКП(б) ад 27 лютага 1937 года:

«Забараніць пры выбарах парторганаў галасаванне спісам. Галасаванне вытвараць по асобных кандыдатурах, забяспечыўшы пры гэтым за ўсімі членамі партыі неабмежаванае права адводу кандыдатаў і крытыкі апошніх. Устаноўці пры выбарах парторганаў закрытае (тайнае) галасаванне кандыдатаў».

2. Закрытым (тайным) галасаваннем выбіраюцца:

а) дэлегаты ад першых партыйных арганізацый на раённыя, гарадскія партыйныя канферэнцыі і дэлегаты ад раённых, гарадскіх, акруговых партыйных канферэнцый на абласныя, краявыя партыйныя канферэнцыі і з'езды нацкомпартый;

б) члены партыйных камітэтаў і партыйныя арганізатары (там, дзе няма парткомаў) першых партыйных арганізацый, члены пленуму райкомаў, гаркомаў, акругкомаў, абкомаў, краікомаў і ЦК нацкомпартый і члены рэвізійных камісій.

3. Сакратары парткомаў першых партарганізацый, сакратары і члены бюро райкомаў, гаркомаў, акругкомаў, абкомаў, крайкомаў, ЦК нацкомпартый выбіраюцца адкрытым галасаваннем на пленумах адпаведных камітэтаў.

4. Прэзідыум і іншыя кіруючыя органы партыйнай канферэнцыі (сходы) выбіраюцца адкрытым галасаваннем у колькасці, вызначаемай самой канферэнцыяй (сходам).

У кіруючыя органы канферэнцыі і ў склад ужо выбіраемага партыйнага камітэта могуць быць выбраны таксама дэлегаты партыйных канферэнцый з правам дарадчага голасу.

5. Выбары кіруючых партыйных органаў праводзяцца пасля паслухоўвання, абмеркавання і прыняцця канферэнцыяй (сходам) рашэння па справаздачнаму дакладу адпаведнага партыйнага камітэта і рэвізійнай камісіі.

Справаздачы партыйных органаў папярэдне абмяркоўваюцца на пленумах адпаведных камітэтаў партыі.

Папярэдняе абмеркаванне справаздачных дакладаў на пленумах камітэтаў партыі не пазбаўляе членаў пленумаў гэтых камітэтаў права выступаць на партыйных сходах і канферэнцыях з крытыкай кіраўніцтва партыйнай арганізацыі.

6. Перад правядзеннем выбараў партыйная канферэнцыя (сход) устанаўляе колькасць членаў і кандыдатаў выбіраемых партыйных органаў.

7. Кандыдатуры ў новы склад кіруючага партыйнага органа вылучаюцца дэлегатамі і абмяркоўваюцца персанальна непасрэдна на самой партыйнай канферэнцыі (паасобна ў члены і кандыдаты партыйнага органа).

Папярэдняе складанне спісаў і абмеркаванне іх паміж пасяджэння партыйнай канферэнцыі (сходу) не дапускаецца.

Кожнаму ўдзельніку сходу, дэлегату канферэнцыі, жадаючаму выставіць тую ці іншую кандыдатуру ў склад кіруючага партыйнага органа, прэзідыум канферэнцыі (сходу) прадастаўляе слова для ўнясення прапановы аб кандыдатуры і для абгрунтавання гэтай прапановы.

У выпадку паступлення прапановы аб спыненні выстаўлення кандыдатур, прэзідыум канферэнцыі (сходу) ставіць гэту прапанову на рашэнне канферэнцыі (сходу) і адкрытым галасаваннем вырашаецца пытанне прадаўжаць ці спыніць запіс новых кандыдатур.

8. Абмеркаванне ўсіх кандыдатур, вылучаных у склад кіруючага партыйнага органа, вядзецца ў тым парадку, як яны былі запісаны, па меры іх паступлення ў прэзідыум партыйнай канферэнцыі (сходу).

Пры персанальным абмеркаванні кандыдатур павінна быць забяспечана неабмежаванае права адводу вылучаных кандыдатур у склад кіруючага партыйнага органа, г. зн. кожны дэлегат можа адводзіць любую колькасць вылучаных кандыдатур і па кожнай вылучанай кандыдатуры можа высказацца неабмежаваная колькасць дэлегатаў, як «за», так і «супроць».

У выпадку паступлення прапановы аб спыненні абмеркавання той ці іншай кандыдатуры, канферэнцыя (сход) адкрытым галасаваннем вырашае пытанне аб спыненні або прадаўжэнні абмеркавання данай кандыдатуры.

Дэлегаты партыйнай канферэнцыі з правам дарадчага голасу і кандыдаты ў члены ВКП(б) на сходах першых партарганізацый і на расных партыйных сходах карыстаюцца правам дарадчага голасу пры абмеркаванні кандыдатур у кіруючыя партыйныя органы.

9. Пасля абмеркавання кандыдатур, супроць якіх паступілі адводы, неабходна, у кожным паасобным выпадку ў парадку адкрытага галасавання, вырашаць пытанне аб уключэнні або не ўключэнні

данаі кандыдатуры ў спіс, складаемы партыйнай канферэнцыяй (сходам) для правядзення выбараў у кіруючыя партыйныя органы закрытым (тайным) галасаваннем.

Пры гэтым неабходна падлічыць усе галасы як «за адвод», так і «супроць адводу».

Кандыдатуры, супроць якіх адводаў не паступіла, не ставяцца на адкрытае галасаванне і ўключаюцца ў спіс для правядзення выбараў закрытым (тайным) галасаваннем.

10. Перад правядзеннем выбараў кіруючых партыйных органаў для падліку рэзультатаў галасавання партыйнай канферэнцыяй (сход) выбірае адкрытым галасаваннем рахунковую камісію ў колькасці, устанаўляемай канферэнцыяй (сходам). Члены рахунковай камісіі выбіраюць старшыню рахунковай камісіі.

Перад галасаваннем старшыня рахунковай камісіі абавязан расказаць дэлегатам партыйнай канферэнцыі (сходу) парадак правядзення закрытага (тайнага) галасавання.

Рахунковая камісія перад закрытым галасаваннем абавязана падрыхтаваць выбарчыя скрынкі і асабіста іх апытаць.

11. Закрытае (тайнае) галасаванне пры выбарах кіруючых партыйных органаў павінна праводзіцца на закрытым пасяджэнні партыйнай канферэнцыі ў прысутнасці толькі дэлегатаў з правам рашаючага голасу.

12. Кожны дэлегат з правам рашаючага голасу атрымлівае адзін экзэмпляр спіса кандыдатур, намечаных канферэнцыяй (сходам) у кіруючы партыйны орган. На дэлегацкім мандаце члена партыі або ў спісах прысутных на канферэнцыі (сходзе) членаў партыі павінна быць зроблена адзнака аб тым, што член партыі прымае ўдзел у галасаванні.

13. Кожны дэлегат у спісе кандыдатур пры закрытым (тайным) галасаванні мае права закрэсліваць паасобныя кандыдатуры або дадаваць новыя кандыдатуры ў склад кіруючага партыйнага органа, незалежна ад таго, у якой колькасці ўстанавіла канферэнцыя (сход) выбіраць партыйны орган.

14. Пасля галасавання рахунковая камісія ўскрывае выбарчыя скрынкі і не выходзячы з будынка канферэнцыі (сходу) робіць падлік рэзультатаў галасавання паасобна членаў партыйных органаў і паасобна кандыдатаў у члены партыйных органаў.

Рахунковая камісія абавязана падлічыць усе галасы «за» і «супроць» кожнай кандыдатуры паасобку.

Пасля падліку галасоў рахунковая камісія складае пратакол, у які заносіць рэзультаты галасавання па кожнай кандыдатуры паасобку, і ўсе члены камісіі падпісваюць гэты пратакол.

У памяшканні, дзе праводзіцца падлік, ніхто не мае права знаходзіцца, акрамя членаў рахунковай камісіі.

15. Рахунковая камісія на пасяджэнні партыйнай канферэнцыі (сходу) дакладвае рэзультат галасавання па кожнай кандыдатуры паасобку.

Выбранымі ў склад кіруючага партыйнага органа лічацца кандыдатуры, атрымаўшыя большасць галасоў, але не менш паловы галасоў, прысутных на канферэнцыі дэлегатаў з правам рашаючага голасу.

16. Усе матар'ялы закрытага (тайнага) галасавання (спісы кандыдатур, пісьмовыя заявы, падлікі галасавання і т. п.) павінны хавацца ў партыйных органах на правах сакрэтных дакументаў.

ЦК ВКП(б)

29 сакавіка 1928 г

Прыём у Крэмли гераічных зімоўшчыкаў станцыі „Паўночны полюс“

Прама з вакзала гераічныя зімоўшчыкі станцыі „Паўночны полюс“ таварышы Папанін, Шыршов, Крэнкель і Федараў прыехалі ў Крэмль. У Вялікім Крэмлёўскім палацы Цэнтральны Камітэт ВКП(б) і Совет Народных Камісараў Саюза ССР наладзілі прыём у гонар адважных герояў—пераможцаў Паўночнага полюса.

К пяці гадзінам вечару ў Георгіевскую залу Вялікага Крэмлёўскага палаца сабраліся прадстаўнікі партыйных і савецкіх арганізацый сталіцы, савецкай грамадскасці, культуры і навукі. Сярод прысутных—Герой Савецкага Саюза, удзельнікі паветранай экспедыцыі на Паўночны полюс і экспедыцыі па зняццю папанінцаў з дрэйфуючай крыгі, камандзіры Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскога Флота, стаханаўцы заводаў і фабрык Масквы, дзеячы навукі і мастацтва, лётчыкі, канструктары.

Поўнымі захаплення воплескамі сустрэлі сабраўшыся з'яўленне ў зале адважных заваявальнікаў Паўночнага полюса. Яны увайшлі ў залу, пастроіўшыся ў чоткую шарэнгу, наперадзе ішоў легендарны станцыі Іван Дзмітрыевіч Папанін. Ён нес у руках сцяг з партрэтам таварыша Сталіна, сцяг, які ў маі мінулага года быў узняты над Паўночным полюсам і горда палыхав над лёдавым лагерам да апошніх дзён станцыі.

Следам за Папаніным ішлі яго верныя таварышы—Крэнкель, Шыршоў, Фёдораў, кіраўнікі экспедыцыі па зняццю зімоўшчыкаў на чале з О. Ю. Шмітам, родныя і блізкія палярнікаў.

З'яўленне ў зале таварышоў Сталіна, Молатава, Варашылава, Кагановіча, Мікаяна, Касіора, Жданова, Ежова, Эйхе, Дзмітравы і Шкіратава было сустрэнута поўнымі захапленням аўцыямі ў гонар таварыша Сталіна і кіраўнікоў партыі і ўрада.

Таварыш Сталін і яго саратнікі сардэчна вітаюць, абнімаюць і цалуюць пакарыцеляў полюса.

Адкрываючы прыём, таварыш Молатаў абвешчае тост за слаўных папанінцаў. Уся зала, стоячы, апладзіруе гераічнай чацвёрцы.

Таварыш Молатаў падымае бакал за капітана «Таймыра» тав. Барсукова, кіраўніка экспедыцыі на «Таймыры» тав. Остальцова, ка-

пітана «Мурмана» тав. Котцава, капітана «Мурманца» тав. Ульянава, капітана «Ермака» тав. Вароніна, кіраўніка экспедыцыі тав. О. Ю. Шміта і іншых удзельнікаў экспедыцыі. Наступны тост таварыш Молатаў абвешчае за здароўе сем'яў адважнай чацвёркі, іх родных і блізкіх і сем'яў маракоў.

Герой Савецкага Саюза тав. О. Ю. Шміт падымае бакал за здароўе таварыша Сталіна Тост сустракаецца бурнай, доўгай захаплення авацыяй, крыкамі «ура» і прывітальнымі воклічамі. Доўга цягнецца дэманстрацыя любові і адданасці таварышу Сталіну.

Бурнымі воплескамі сустракаецца тост, абвешчаны за гаву са-вецкага ўрада таварыша Молатава.

Тав. Молатаў паднімае бакал за гераічных саветскіх лётчыкаў, дэстаўшых папанінцаў на Паўночны полюс, за таварышоў Вадап'янава, Молакава, Алексеева, Мазурука, Галавіна і іншых удзельнікаў паветранай экспедыцыі. Вячаслав Міханавіч напамінае аб дырыжаблі «В-6», які павінен быў прыняць удзел у зняцці папанінцаў з крыгі, але загінуў з-за выпадковасці. Тав. Молатаў абвешчае тост за здароўе членаў сем'яў камандзіра дырыжабля тав. Гудаванцева і яго спадарожнікаў.

Затым тав. Шміт абвешчае тосты за Старшыню Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР тав. М. І. Калініна, за народнага камісара абароны маршала Савецкага Саюза тав. К. Е. Барашылава, народнага камісара Ваенна-Марскога Флота тав. П. А. Смірнова, за народнага камісара цяжкай прамысловасці тав. Л. М. Кагановіча, за народнага камісара ўнутраных спраў тав. Н. І. Ежова, за старшыню камісіі па арганізацыі зняцця папанінцаў з крыгі тав. А. І. Мікаяна, за кіраўніка ленінградскіх большэвікоў тав. А. А. Жданава.

З яркай, красачнай прамовай выступае Герой Савецкага Саюза начальнік станцыі «Паўночны полюс» тав. І. Д. Папанін. Ён дакладвае таварышу Сталіну, кіраўнікам партыі і ўрада, што заданне, даручанае зімоўшчыкам, выканана поўнасьцю.

Таварыш Сталін абвешчае тост за здароўе папанінцаў. Прысутныя ў зале сустракаюць тост шумнымі воплескамі.

Далей тав. Шміт падымае бакал за народнага камісара замежных спраў тав. М. М. Літвінза, народнага камісара абароннай прамысловасці тав. М. М. Кагановіча, за ленінскі комсамол і яго кіраўніка тав. Косарэва.

Пасля выступлення Героя Савецкага Саюза тав. Чкалава слова прадастаўляецца таварышу Сталіну.

У зале грывіць авацыя. Раздаюцца прывітальныя воклічы: «Няхай жыве таварыш Сталін!», «Ура—таварышу Сталіну!».

Таварыш Сталін гаворыць яркую прамову аб саветскім гераізме, аб мужнасці саветскіх палярнікаў і лётчыкаў. Прамова таварыша Сталіна была сустрагнута бурнай, доўгай авацыяй.

На прыёме таксама выступалі Героі Савецкага Саюза тав. М. В. Вадап'янаў, славуны радыст дрэйфуючай станцыі тав. Э. Т. Крэнкель.

Для прысутных на прыёме быў дан вялікі канцэрт, у якім прымаі ўзет Чырвонасцяжны ансамбль чырвонаарменскай песні і пляскі СССР, лепшыя артысты сталіцы, ансамбль чырвонаармейскай мастацкай самадзейнасці часцей пагранічных і унутраных войск НКВ, СССР.

(БЕЛТА).

У К А З

Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб узнгародзе персанала дрэйфуючай станцыі „Паўночны полюс“

1. За праяўлены гераізм у справе выканання ўрадавага задання прысвоіць званне Героя Савецкага Саюза, з уручэннем Ордэна Леніна:

Крэнкелю Эрнсту Тэодаравічу радысту дрэйфуючай станцыі «Паўночны полюс».

Шыршову Петру Петравічу—навіковаму работніку дрэйфуючай станцыі «Паўночны полюс».

Фёдараву Еўгенію Канстанцінавічу—навіковаму работніку дрэйфуючай станцыі «Паўночны полюс».

2. Узнгародзіць другім Ордэнам Леніна Героя Савецкага Саюза т. Папаніна Івана Дзмітрыевіча—радыстка дрэйфуючай станцыі «Паўночны полюс».

3. Выдаць тт. Папаніну І. Д., Крэнкелю Э. Т., Шыршову П. П. і Фёдараву Е. К. грашовую ўзнгароду ў размеры 30 тысяч руб. кожнаму.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР

М. КАЛІНІН.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР

А. ГОРКІН.

**УЗНАГАРОДЖАННЕ ЭКІПАЖАЎ
І ЭКСПЕДЫЦЫЙНАГА САСТАВА СУДНАЎ
„ТАЙМЫР“, „МУРМАН“, „МУРМАНЕЦ“ І „ЕРМАК“.**

За выдатнае выкананне ўратавага задання па зняццю персанала дрейфуючай станцыі «Паўночны полюс» указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 22 сакавіка 1938 года ўзнагароджан экіпаж і экспедыцыйны састаў суднаў «Таймыр», «Мурман», «Мурманец» і «Ермак».

Ордэнам Леніна ўзнагароджаны:

Барсукоў Б. Д.—капітан ледакольнага парахода «Таймыр», Котцаў І. Ф.—капітан ледакольнага парахода «Мурман», Ульянаў І. Н.—капітан зверабойнага судна «Мурманец», Остальцэў А. В.—начальнік экспедыцыі на ледакольным параходзе «Таймыр», Власаў Г. П.—пілот. Гэтыя таварышы таксама ўзнагароджаны па 10 тысяч рублёў кожны.

Ордэнам Чырвоная Звязда ўзнагароджана 15 чалавек.

Ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцягу ўзнагароджан 31 чалавек.

Ордэнам «Знак пачёта» ўзнагароджана 56 чалавек.

Суднавому і экспедыцыйнаму саставу ледакольнага парахода «Таймыр», «Мурман» і зверабойнага судна «Мурманец» выдаецца грашовая прэмія ў размеры трохмесячнага палярнага акладу.

Экіпажу і экспедыцыйнаму саставу ледакольнага «Ермак» выдаецца грашовая прэмія ў размеры месячнага палярнага акладу.

Я. Шарахоўскі

Вялікі пісьменнік пролетарыята

(Да сямідзесяцігоддзя з дня нараджэння А. М. Горкага)

З велізарнай сілай з самага пачатку свайго пісьменишчага шляху А. М. Горкі верылі ў чалавека працы і яго творчыя здольнасці. Скрозь прыгнечанасць і абяздоленасць, скрозь галечу і жабрацтва вялікі пісьменнік бачыў у недалёкім будучым шчаслівае жыццё народа, перамогу ў чалавеку сапраўды чалавечых якасцей і таму яшчэ ў цяжкую і змрочную пару царызма ён пісаў: «Чалавек гэта гучыць горда». Упэўненасць у тым, што ён прыдзе шчаслівы заўтрашні дзень, невыкараніма жыла ў Горкім, але ён ведаў, што шчасце народа прыдзе толькі тады, калі народ будзе змагацца, пераможа і сваімі рукамі створыць сваё шчасце. Вось чаму ён так любіў і быў так гарача прывязан да тых, хто веў масы да перамогі і шчасця — вялікіх правадыроў Леніна і Сталіна. А. М. Горкі пісаў пра Леніна:

«Вось ён не існуе фізічна, а голас яго ўсё гучней, пераможней гучыць для працоўных зямлі, і ўжо няма такога кутка на ёй, дзе гэты голас не узбуджаў-бы волю рабочага класа да рэвалюцыі, да новага жыцця, да будаўніцтва свету людзей роўных. Усё больш упэўнена, мацней, паспяховей робяць вялікую справу вучні Леніна, наступнікі яго сілы».

Ён ганарыўся тым, што жыўе «у краіне, асветленай геніем Вадзіміра Ільіча Леніна, дзе нястомна і цудоўна працуе жалезная воля Іосіфа Сталіна». Ён захапляўся ў Леніне «ярка-выражанай воляй да жыцця і актыўнай нянавісцю да мярзотнасці яго». І ў самым Горкім жыла гэта вялікая нянавісць да мярзотнасці жыцця. Усё сваё Горкім змагаўся супроць тупарылага мяшчанства, супроць бунных драпежнікаў буржуазіі і дробных попленькіх людзей, супроць правакатараў і гнусных здраднікаў. У 1935 г. пасля зладзейскага забойства С. М. Кірава, Горкі пісаў: «Чалавек — вянец прыроды» і «гучыць горда», гэта бяспрэчна, але таксама бяспрэчна, што ён бывае мярзотам, забойцам правадыроў пролетарыята, здраднікам радзімы, здзіўляючым ліцамерам, ворагам рабочага класа, шпіенам капіталістаў, — у такіх яго якасцях ён належыць бяспрэчнаму знішчэнню».

Выключна вялікае значэнне творчасці вялікага пісьменніка пролетарыята А. М. Горкага для народаў Савецкага Саюза і ўсяго працоўнага чалавецтва. Высока-мастацкія, рэалістычна-праўдзівыя творы свайго магутнага розуму і вялікага сэрца ён аддаў на служэнне чалавеку працы, звязаўшы свой шлях пісьменніка з вызваленчай барацьбою рабочага класа ў Расіі і з яго авангардам — партыяй большэвікоў. А. М. Горкі прышоў у літаратуру з нізоў народа, са свету пры-

гнечаных і абяздоленых, прыйшоў, як сын народа, і свой шлях у літаратуры прайшоў разам з народам.

Літаратурная дзейнасць А. М. Горкага пачалася са з'яўленнем у тыфліскай газеце «Кавказ» яго першага апавядання «Макар Чудра» (1892 г.), у якім ён адразу выявіў сябе пісьменнікам з яркім і шматабяцуючым дараваннем. К тэгаму часу ён, не гледзячы на маладыя гады, прайшоў ужо надзвычай суровую школу жыцця, працуючы над сабой, набываючы веды. Услед за «Макарам Чудрай» адно за адным з'яўляюцца яго маляўнічыя і страстна-прагэстуючыя апавяданні, якія ў 1898 г. выходзяць асобным выданнем у двух тамах і выклікаюць небывалы грамадска-палітычны рэзананс. Гэтыя рамантычна-натхнёныя апавяданні па сваёй ідэйна-палітычнай накіраванасці з'явіліся сутучнымі грамадскаму настрою лепшай часткі таго-часнай інтэлігенцыі і рабочага чытача, яны абуджалі рэволюцыйную думку, штурхалі на рэволюцыйную справу, і адсюль зразумелы іх выключны поспех.

У грамадска-палітычным жыцці Расіі васьмідзесятыя гады былі эпохай надзвычай цяжкай. Гэта была глухая пара, калі чалавечая асоба была асабліва прыгнечана і прыніжана, калі было немагчыма ніякае выяўленне вольнай думкі. Для людзей перадавых і прагэстуючых быў адзін шлях—Владзімірка. У грамадска-палітычным жыцці панавала панурая маўклівасць. Чэхаўскі шэры чалавек, без ідэй і ідэалаў, з нікчэмнымі думкамі і нікчэмнымі адчуваннямі—мешчанін высоўваецца на першы план са сваім ганебна-славутым: «Як-бы чаго не выйшла».

А. М. Горкі ў сваіх першых творах у процілегласць васьмідзесяцікам адраджае культ героя, самааданага барацьбіта. У сваіх рамантычна-прызнаных апавяданнях і легендах ён паказвае людзей вольных і нязломных, якія высока цэняць сваю чалавечую вартасць і не дазваляць здзекацца над сабою. У процілегласць рабскай прыніжанасці Горкі высоўвае лозунг: «Безумству храбрых поем мы песню». Горкі зноў унес у рускую літаратуру гераічную тэму і гэтым самым прадоўжыў гераічныя традыцыі рускай літаратуры, літаратуры Пушкіна і Белінскага, Некрасава і Чэрнышэўскага і ў гэтым адна з найвялікшых яго заслуг.

У апавяданні «Макар Чудра» А. М. Горкі расказвае пра гордых і прыгожых Лойко Зобара і Радлу. Моцна кахаюць яны адзін аднаго, але кожнаму з іх даражэй за ўсё у жыцці воля. Ніводзін з іх не хоча аддаць сваю волю, і абодва гінуць. Як не падобна гэта на нікчэмныя перажыванні васьмідзесяцікаў! Гэта—палкая пропаведзь нязломнасці ў адстойванні сваёй волі і сваёй чалавечай вартасці.

Вось апавядае старая Ізергіль пра юнага героя Данко.

— На стэпавых прасторах жылі вясёлыя, моцныя і смелыя людзі. Але борагі перамілі іх, прагналі з родных мясцін у гушчы старога лесу. У лесе было шмат гнілых балот і панаваў спрадвечны мрок. І гінулі людзі ў лесе адзін за адным. Доўга думалі людзі і ўжо хацелі ісці злацца ворагу ў рабства, аддаць яму сваю волю. Але з'явіўся малады Данко і ўзяўся вывесці іх з лесу. І вось ён гаворыць ім, сваім таварышам:

«— Не звярнуць каменя з дарогі думаю. Хто нічога не робіць, з тым нічога не зробіцца. Што мы трацім сілы на думу ды туту? Уставайце, пойдзем у лес і пройдзем яго скрозь, мае-ж ён канец—усё на свеце мае канец! Хадзем! Ну! Гэй!»

Доўга вёў іх Данко, і вось аднойчы разбушавалася навальніца, зашапталі дрэвы глуха і грозна. Людзі страцілі ўсю надзею і хацелі забіць Данко.

«— Ты,—сказалі яны,—нікчэмы і шкодны чалавек для нас! Ты павеў нас і стаміў і за гэта ты загінеш!»

Тады ад вялікай любові да людзей разарваў свае грудзі Данко, выняў свае патаючае сэрца і павеў людзей, святлом уласнага сэрца асвятляючы ім шлях. І расступіўся лес, выйшлі людзі зноў у стэп, на прастор—радасна азірнуў вольную зямлю Данко і зямляўся горда. Потым упаў і памёр Данко.

Гэта легенда пра чалавека, які знайшоў у сабе мужнасць у надзвычай цяжкіх умовах вясці за сабою людзей, які вывеў іх да шчаслівага жыцця, самаафярна аддаўшы сябе для агульнай справы.

Вось у «Песні пра Сокала» вядуць свой славыты дыялаг Сокал і Вуж. На смерць паранены Сокал, які жыў жыццём вольных і смелых, не адмаўляецца ад яго і ў сваю апошнюю мінуту. У яго няма нават і цені сумнення ў правільнасці выбранага шляху, наадварот, ён шчаслівы і гаворыць Вужу:

— «Пажыў я слаўна!.. Я зведаў шчасце!.. Я смела біўся!.. Я бачыў неба!.. Ты не пабачыш яго так блізка!.. Эх, ты, няшчасны!..»

І ў гэтым творы Горкі ўслаўляе шчасце барацьбы і бойкі, непахіснасць у барацьбе за светлае і волянае жыццё. Перадавы чытач, які на самім сабе адчуваў ненавісны прыгнет самадзяржаўя, вельмі добра разумеў, пра якую барацьбушла гаворка ў апавяданнях Горкага. Горкаўскія заклікі ўспрымаліся як палітычныя пракламацыі, як пра івеснікі уздыму рэволюцыйнай дзеянасці, новай хвалі барацьбы за лепшую будучыню народа. Як пісьменнік, шчыльна звязаны з народам, з яго думкамі і спадзяваннямі, Горкі з'явіўся выразнікам будучага буры. Ён стварыў магутны вобраз буравесніка, і ў цэлым радзе твораў, клікаючы на барацьбу за шчасце народа, сам з'явіўся буравеснікам першай рускай рэвалюцыі. Горкі выступіў у літаратуры як пісьменнік пролетарыята. Усё больш умацоўваючы свае сувязі з народам, з вызваленчай барацьбай рабочага класа і яго авангардам—партыяй большэвікоў, Горкі зрабіўся адным з адданейшых барацьбітоў за справу сацыялізма ў краіне Саветаў.

Талантам вялікага мастака Горкі знайшоў у народзе і яго творчасці магутныя вобразы і на гэтым матэрыяле ствараў свае гераічныя легенды, якія клікалі на барацьбу супроць прыгнетаўнікаў, супроць самадзяржаўя. У сваёй ранняй творчасці А. М. Горкі паказваў і свет адвержаных людзей, кінутых капіталізмам на дно жыцця,—басякоў. Ён паказваў, што ў іх, не гледзячы на нечалавечыя ўмовы існавання, жыве пратэст супроць добрапрыстасці ўяшчанскага сваста, што ў іх куды больш сапраўты чалавечыя якасці, чым у прадстаўнікоў так званага «прыстойнага грамадства». Гэтыя апавяданні напісаны таксама ў прызнята-рамантычным стылі.

Рамантызм ранняга Горкага быў рамантызмам рэволюцыйным, накіраваным у будучыню, але і ранні Горкі не быў выключна рамантыкам. У самога пісьменніка было выразнае адчуванне таго, што і ў першы перыяд творчасці ён не быў выключна рамантыкам, але і рэалістам. Так, у артыкуле «Пра тое, як я вучыўся пісаць» Горкі пісаў:

«Такім чынам, на пытанне: чаму я стаў пісаць? адказваю: з прычыны ціску на мяне «нудна-беднага жыцця» і таму, што ў мяне было так многа ўражанняў, што «не пісаць я не мог». Першая прычына

прымусіла мяне паспрабаваць унесці ў «беднае» жыццё такія вымыслы, «выдумкі», як «Кажка пра Сокала і Вужа», «Легенда пра паляючае сэрца», «Буратэснік», а пад уплывам другой прычыны я пачаў пісаць апавяданні «рэалістычнага» характару: «Дваццаць шэсць і адна», «Супругі Орловы», «Азарнік» *).

Горкі тут зусім правільна ўскрывае паходжанне і свайго раманізму і рэалізму. Горкі неаднаразова падкрэслівае неабходнасць у літаратуры выдумкі, але, калі мы паглядзім, якою выдумкай ён карыстаўся, то ўбачым, што ў самай выдумцы ён паказваў скрыты сэнс працэса, які адбываўся ў сапраўднасці. Так, праз баякоў, з жыццём якіх, дарэчы, ён пазнаёміўся вельмі блізка, ён выкачаў нездавальненне, пратэст супроць «прыстойнага», а на самай справе тупога мяшчанскага існавання.

«Нармальнае» жыццё мяшчан было нечужае Горкаму і, наадварот, ён часта бачыў каштоўныя этычныя і маральныя якасці ў вымунутых за борт грамадскага жыцця людзей. Сярод літэі, кніг і на дне жыцця, яму даводзілася бачыць людзей моцна вольных, настолькіх у дасягненні сваіх мэт, людзей, якія ні за што не ставіць аснову мяшчанскага добрабыту: грошы і т. д., людзей з выключнымі душэвымі якасцямі, якія не хацелі падпарадкоўвацца падмасце мяшчанскага жыцця. Баякі, Горкага — гэта людзі, вольныя і натурны, якія не ўкладваліся ў малыя рамкі мяшчанскага жыцця, якія не задаволены, якія выразнікі стыхійнага пратэсту. Вось, напрыклад, Малыш з апавядання «Малыш», якія паказаны вельмі рамантычна, выказаў свой пратэст тым, што ёй хацелася-б паехаць далёка-далёка ў мор і не варочацца да нікчэмных людзей, якія ёй апыкрылі.

Горкі ўспіўна раздзяляў мастацкі аспект жыцця ў яго творчасці ўсё пашыраюцца, ён робіць больш строгім і рэалістычным у мастацкіх сродках (басія ў «Выштых людзях» і ў драме «На дне» паказаны ўжо ў рэалістычным плане), а такім жа пераходзіць да паказу ў сваёй творчасці рабочых. Письменник усе болей шчыльна звязваецца з рэальным рухам, які пачынаў у гэты час разгортвацца, і практычныя мэты барацьбы рабочага класа ставіць перад сабой, як перад письменнікам, рад новых задач.

У Горкага на працягу ўсяго яго пісьменніцкага шляху была моцная вера ў магчымасць разумнай арганізацыі грамадства, у творчыя здольнасці чалавеча прайсці гаспадару жыцця, але, як бліжнюю дзіцяжыццяўлення, задачу перабудовы жыцця ён убачыў тады, калі ўспрымаў пачаў і ў сваёй творчасці да паказу рабочых. Першым вобразам рабочага ў яго творчасці быў машыніст Ніл у п'есе «Мя і я». Калі баякі мёрылі пра вольнае жыццё і былі выразнікамі пратэсту, то Ніл ставіць пытанне аб мэтах жыцця ў чыста практычным плане.

«—На ўсе сродкі душы маёй,—гаворыць ён,—здаволю сваё жаданне ўмяшання ў самую гушчу жыцця... мясціце яго так і гэтак, таму пераходзіць, таму дапамагаю... Вось у чым радасць жыцця».

Калі ў «Малыш» Ніл дзіцячым чынам, як прадстаўнік рабочага класа, то ў п'есе «Ворагі» рабочая маса паказана ўжо як знітаваная сіла, як калектыў, які процістаіць свету мяшчанства.

Падыйсці ўшчыльную да паказу рабочых у сваёй творчасці Горкі здолеў тады, калі блізка пазнаёміўся з іх жыццём і асабліва калі

* М. Горкі. «Пра літаратуру», выд. «Советский писатель», Масква, 1937 г. стар. 205.

сам прыняў удзел у вызваленчай барацьбе рабочага класа. У 1901 г. Горкі ўвайшоў у РСДРП і ў гэтым-жа годзе быў арыштаван у Ніжнім Ноўгарадзе і пасаджан у турму, а пасля—сослан у горад Арзамас, Ніжагародскай губерні за выданне «злачынных адозваў» да сормаўскіх рабочых. З гэтага пачынаецца праследванне пісьменніка з боку самадзяржаўя. Калі ў 1902 г. Горкага выбіраюць ганаровым акадэмікам па разраду прыгожага пісьменства, то па настаянню Нікалая II выбары ануліруюцца з прычыны «палітычнай ненадзейнасці» пісьменніка. У 1905 г. Горкі піша рад пракламацый і адозваў для ЦК партыі, пра гэта значна пазней у часе супрацоўніцтва Горкага з большэвіцкай «Звездзе» (1912 г.) Ленін пісаў яму такім чынам:

«Ці не напішаце майскі лісток? Або лістовачку ў такім-жа майскім духу? Кароценькую, «духаўдымную», га? Трасанне старыноі—памятаеце 1905 г.—і чырканыце пару слоў, калі з'явіцца ахвота напісаць» *).

У гэтым-жа 1905 г. Горкага за тое, што ён асмеліўся напісаць праўду аб «крывавай нядзелі», арыштоўваюць і саджаюць у Петрапаўлаўскую крэпасць, адкуль самадзяржаўе вымушана яго вызваліць. У 1906 годзе пад уплывам пратэстаў выдатных пісьменнікаў Захаду. каб ухіліцца ад праследвання, з боку дома, Горкі в'язджае за мяжу і пасяляецца на востраве Корфу. У гэтым-жа годзе ён переехаў у Амерыку па партыйных справах і пачаў перапісваць Расію. Ён твор, цалкам прысвечаны вызваленчай барацьбе рабочага класа—аповесць «Маці». Аповесць была моцна сарвана рускім цензурным апаратам, але мела надзвычайны поспех у рабочага класа. З'яўляецца гэтая аповесць вельмі асаблівым з'явішчам у літаратуры і хутка зрабілася настольнаю кнігаю заходняга рабочага. Гэты выдатнейшы твор А. М. Горкага не страціў свайго значэння і на сёння. З'яўляецца мастацкім дакументам жыцця і барацьбы за свабоду рускага пролетарыята. Ленін, прачытаўшы аповесць яшчэ ў рукапісе, даў ёй высокую ацэнку, назваўшы вельмі свечасвай кнігаю. Горкі ў сваіх успамінах пра Леніна так перадае размову з Леніным пра аповесць «Маці»:

«Я сказаў, што спяшаўся напісаць кнігу, але не справіўся растлумачыць, чаму спяшаўся,—Ленін, сцвярджаючы кіўнуўшы галавой, сам растлумачыў гэта: вельмі добра, што я паспяшаўся, кніга—патрэбная, шмат рабочых удзельнічае ў рэвалюцыйным руху і многія з іх не ведаюць і цяпер яны прачытаюць «Маці» з вялікай карысцю для сябе» **).

Ленін надзвычай высока цаніў Горкага як мастака. 16 лістапада 1909 г. Ленін пісаў Горкаму з Парыжа:

«Сваім талентам мастака Вы пратэстуете супраць руху Расіі і не адной Расіі—такую аграмадную карысць. Вы прывесце яшчэ столькі карысці, што ні ў якім выпадку не даведзецца для Вас даць сябе ва ўладу цяжкім настроям, выкінутым зь ідэямі самавольнай барацьбы» ***).

У 1907 г., з часу пятага «Звезда» партыі, на якой Горкі прысутнічаў, дапаўняў гэтае, і пазней, пісьменнік быў у сувязі з Леніным зноў пачынае вялікую работу ў большэвіцкіх літаратурных і большэвіцкай «Звезде» частку сваіх «Казак», рэдагуе белетрыстычны аддзел большэвіцкага органа «Просвещение» і т. д. У 1913 г., калі

*) М. Горкі. «Ліст да Г. Горкага», «Звезда», 1906 г., н. 6.

**) М. Горкі. «9 студзеня, Ленін», «Звезда», 1923 г., н. 1.

***). Письмы Ленина да Горкага. — стр. 26.

Горкі пачынаў з лютаўскай кніжкі рэдагаваць белетрыстычны аддзел «Просвещения», Ленін пісаў яму з Кракава:

«Вось сапраўды надзвычайна будзе, калі мы памаленьку далучым белетрыстаў ды рэшым «Просвещение»! Надзвычайна! Чытач новы, пролетарскі, зробім журнал танным, белетрыстыку будзеце выпускаць толькі дэмакратычную, без ныця, рэнегацтва» *).

1910—12 гг. Горкі стварэе новы бунны твор «Гарадок Оккураў», у якім паказвае беспрасветнае жыццё павятовай Расіі. Горкі ў гэтым творы настолькі тыпова паказаў жорсткія формы жыцця, коснасьць і прагавітасць герояў «цёмнага царства», што акураўшчына зрабілася такою-ж абагульняючай назвай, як абломаўшчына і т. д. У 1913 г. выходзіць першая частка аўтабіяграфічнай трылогіі «Дзяцінства», у 1916 г. другая — апавесць «У людзях». У гэтых творах, а таксама ў трэцяй частцы трылогіі — у «Мых універсітэтах», якія выйшлі значна пазней, пасля рэвалюцыі, Горкі расказвае пра надзвычай цяжкія ўмовы, у якіх рос, выходзіўся, вучыўся будучы вялікі пісьменнік. Як далекі і непадобны гэтыя ўмовы на тыя, у якіх жыве і развіваецца савецкая моладзь! Гэтыя творы асабліва трэба раіць чытаць маладым пісьменнікам, бо яны вельмі ярка паказваюць, што для таго, каб зрабіцца пісьменнікам, патрэбна надзвычайна вялікая праца над сабою.

Ужо ў 1914 г. Горкі пачынае вялікую працу па збіранні сіл пролетарскай і сялянскай літаратуры. Ён з вялікім энтузіязмам бярэцца за гэтую справу, выдае пад сваёй рэдакцыяй зборнікі пролетарскіх пісьменнікаў. Але асабліва разгарнулася дзейнасць Горкага ў гэтым напрамку ў савецкіх умовах, калі ён канчаткова пераехаў у 1929 г. жыць у СССР. З гэтага часу ён выяўляе надзвычайныя клопаты аб выхаванні маладых кадраў савецкіх літаратараў, піша цэлую серыю артыкулаў у дапамогу пачынаючаму пісьменніку, у якіх дзеліцца вопытам пісьменніцкай работы і дае надзвычай каштоўныя парады аб тым, што трэба рабіць, каб навучыцца праўдзіва і па-мастацку паказваць жыццё.

У цэлым радзе сваіх твораў Горкі з запалам сапраўднага барзца біта за разняволенне чалавека працы пісаў пра буржуазію і буржуазную інтэлігенцыю. Ужо ў такіх творах, як «Варэнька Олесова», ён выводзіць гадзенькага, нікчэмнага прыват-дацэнта Палканава, у «Чорце» паказвае тупасць гэтай інтэлігенцыі ў яе адносінах да пісьменнікаў, у п'есах «Мяшчане», «Дачнікі», «Варвары», малюючы жыццё буржуазнай інтэлігенцыі, галоўны ўпор робіць на бясспаспэчасць, непатрэбнасць, шэрую бясколёрнасць яе жыцця. У гэтым плане ён выступаў супроць буржуазнай інтэлігенцыі і ў радзе сваіх публіцыстычных твораў, у гэтым сэнсе даволі прыгадаць яго артыкулы «Пра мяшчанства», якія ён друкаваў у канцы 1905 г. у органе большэвікоў «Новая жизнь».

Бязлігасна рэалістычна паказаў А. М. Горкі жыццё буржуазіі ў «Фаме Гардзееве», «Справе Артамонавых» і інш. Якаў Маякін у «Фаме Гардзееве» упэўнен, што буржуазныя ўзаемаадносіны — воўчы эгазм, ваіна ўсіх супроць усіх, — гэта велічы жорсткага жыцця. У гэтым ён ніколі не адстае ад сучасных фактаў. Магчыма, ён нормы паводзінаў буржуазіі пераносіць на ўсё грамадства. Гэтыя свае думкі ён спрабуе прышчапіць і пратэстанту, шукальніку праўды Фаме Гардзееву.

«— Усякі сабе лепшага жадае, а што яно лепшае? Наперад за

*) «Письмы Ленина да Горкага», стар. 88.

людзей заісці, вышэй за іх стаць. Вось і ўсе стараюцца дасягнуць першага месца ў жыцці». Такім чынам, канкурэнцыю Маякін лічыць галоўным рэгулятарам грамадскіх узаемаадносін, а паколькі так, дык падобным «філосафам» нічога не абыходзіць апраўдань і зверскі прыгнёт і бесчалавечнасць і ўсё астатняе. Тут Горкі паказвае ў рэалістычна аголенай форме буржуазную «мудрасць». «Ніколі чалавек чалавеку не ўступіць» і «агульнае шчасце немагчыма» — вось яна «філасофія» капіталістычных драпежнікаў.

Але «чалавек чалавеку воўк». Вайна ўсіх супроць усіх, — гэта капіталістычны прынцып у яго чыстым, аголенай форме. Для таго, каб трымаць у руках рабочыя масы, буржуазія бываюць патрэбны слугі, якія маглі-б, каб заваяваць даверце ў народных мас, прыкрываць свае драпежнае нутро размовамі аб рэволюцыі, аб інтарэсах народа і т. д. Якраз выкрыццю такіх слуг буржуазіі, буржуазнай і калярэволюцыйнай інтэлігенцыі прысвечан найбольш глыбокі твор А. М. Горкі кага «Клім Самгін». У цэнтры гэтага твору стаць аздавак Клім Самгін, які марыць аб кар'еры, характэрнай для такіх людзей у буржуазных краінах. Зрабіць такую кар'еру яму перашкаджае царызм, і адсюль пачынаецца ўяўленне ў Самгіна аб тым, што ён чалавек перадавы, бо ён хоча скасавання царызма, бо ён, як быццам, спа-чувае рэволюцыі. Ён спрабуе хаваць непрыязнь да сапраўдных рэволюцыянераў і захапляецца правакатарамі. Яны яму вельмі па душы, ён круціцца каля рэволюцыйнага руху і са скуры лезе вон, каб хаваць «незалежнасць» сваёй нікчэмнай асобы. Ён адчувае сябе вельмі і вельмі нязручна ў момант рэволюцыйнага ўздыму, бо ён не верыць у сілу мас, бо ён панікёр, ён чужы ім, і, наадварот, у час задушэння рэволюцыі ён з гадзенькім задавальненнем мешчаціна думае пра тое, што вось усё «увондзе ў норму». У вобразе Кліма Самгіна А. М. Горкі выкрывае чужога чалавека ў рэволюцыйным руху, які ў рашаючы момант няўхільна выявіць свае сапраўднае нутро і акажацца або правакатарам або здраднікам. У часе поспехаў рэволюцыі людзі гэтага сорту наліпаюць на яе арганізм, яны як быццам нешта робяць, у кожным разе мільсяцца і гавораць гучныя фразы, а тым часам уладжваюць свой добрабыт (вядома, за кошт «любаві да народа») і навывперадкі лезуць утару па іерархічнай лесвіцы. Але як толькі прыходзіць складаны або проста рашаючы момант у рэволюцыі, калі трэба або перамагчы або загінуць, тады астаюцца сапраўдныя, крыштальна-чыстыя рэволюцыянеры, а ўвесь астатняе сапраўдныя, крыштальна-чыстыя рэволюцыянеры, а ўвесь астатняе, накіп, усё іншароднае аказваецца ў радах здраднікаў, правакатараў, шпіёнаў. У асобе Кліма Самгіна А. М. Горкі даў правобраз ворагаў народа.

Горкі вучыўся ў Леніна большэвізму і ўменню распазнаваць людзей. Горкі быў саратнікам Леніна і Сталіна, змагаўся разам з імі за адну справу — справу сацыялізма. Яго моцна ненавідзелі здраднікі і забойцы, правакатары і шпіёны з контррэволюцыйнага трацкіскага лагера. Ненавідзелі таму, што «да апошняга ўздыху Горкі жыў аднымі пачуццямі і мыслямі з тымі, хто з такім энтузіязмам будзе цяпер новае, сацыялістычнае грамадства пад кіраўніцтвам партыі Леніна-Сталіна. Яго вочы да канца дзен жыцця зіхацелі агнямі барацьбы і непрымрымасці да ворагаў працоўных, да фашыстаў і да ўсіх іншых прыгнятальнікаў, да душыцеляў культуры і падпальшчыкаў вайны» (Молатаў).

Перад тварам савецкага правасуддзя на папярэднім следстве адзін з гавароў антысавецкага «права-трацкіскага блока» Рыжаў

паказав. «Мне вядома, што Троцкі праз сваіх прадстаўнікоў у кантактным цэнтры ўсяляк распальваў злыбныя настроі ў дачыненні Горкага. Гэта, натуральна, тлумачыцца тым, што Троцкаму было добра вядома, што Горкі лічыць яго прайдзисветам і авантюрыстам. З другога боку, агульна вядома блізкасць Горкага і Сталіна і тая акалічнасць, што ён з'яўляецца незгінаным палітычным прыхільнікам Сталіна, выклікала злыбныя адносіны да яго нашай арганізацыі». У сваёй нянавісці да вялікага пісьменніка яны дэйшлі да нечуванага злачынства—пазладзейску ўмярцвілі яго. На вобразе Кліма Самгіна Горкі паказвае шлях, па якому чужыя ў рэвалюцыі людзі нечынуча прыходзяць да здрады радзіме, да правакацыі, да шпіянажу

Робота над «Клімам Самгіным» ішла роўналежна падзвычай вялікай публіцыстычнай і арганізацыйнай дзейнасці Горкага за апошняе дзесяцігоддзе яго жыцця. Калі ў «Кліме Самгіне» А. М. Горкі ў мастацкай форме канцэнтраваў увагу савецкай грамадскасці на пытаннях пільнасці да ворага, то ў сваіх публіцыстычных выступленнях ён з запалам адданейшага барацьбіта за сацыялізм гаварыў пра неабходнасць рэвалюцыйнай мужнасці і рашучасці ў барацьбе з ворагамі. У артыкуле «Калі вораг не здаецца—яго знішчаюць» (1930 г.) Горкі пісаў

«Мы жывем ва ўмовах пераможнага свету, усё буржуазнае сыхва. Гэта абавязвае рабочы клас дзейна рыхтавацца да самаабароны, да абароны ўсяго, што ўжо створана ім для сябе і ў глыбінні кожнага з нас тарыям усіх краін на працягу 13 год гераічнай самаабароны і работы будаўніцтва новага свету»^{*)}

Гэтыя словы Горкага такія-ж актуальныя цяпер, як і тады, калі ён іх пісаў. У сваіх артыкулах Горкі звяртаецца не толькі да савецкай грамадскасці, да рабочых, сялян і інтэлігенцыі Савецкага Саюза, але і да захадзеўскай пераможнай буржуазнай інтэлігенцыі, расійскай і ўсёй савецкай пераможнай інтэлігенцыі, якая набудовы сацыялізма ў Савецкім Саюзе. Пасля гэтага кожнаму з нас у слова Горкага перамяняецца з сусветным ласем, які карыстаецца вялікай павагай сярод працоўных усяго свету і ўсіх прыхільнікаў дэмакратыі і міру—арганізоўвала сусветную грамадскую думку для адпору фашызму, згуртоўваючы лепшыя сілы чалавечтва вакол Савецкага Саюза. Горкі піша аб пераможным поступе сацыялізма і перавазе сацыялістычнай формы гаспадаркі над капіталістычнай, аб культурнай рэвалюцыі, пераробцы чалавечай псіхікі («Працынізм», «Адказ гітлераўцу», «Гісторыя маладога чалавека» і інш.), аб пагрозе новай імперыялістычнай вайны, за абарону бацькаўшчыны працоўных—СССР, аб праблемах гуманізма ў рэвалюцыі. У артыкуле «З кім вы, майстры культуры?» (1932 г.) А. М. Горкі піша аб тым, што сапраўдны гуманізм, канчатковае вызваленне свету ад нянавісці сярод людзей прыйдзе толькі ў выніку перамогі рабочага класа над буржуазіяй і фашызмам.

«Вам, гуманістам, якія хочуць быць практыкамі»,—піша Горкі, час зразумець, што ў свеце дзейнічаюць дзве нянавісці: адна ўзнікла сярод драпежнікаў на глебе іх канкурэнцыі паміж сабой, а таксама ад пачуцця страху перад будучым, якое пагражае драпежнікам няўхільнай пагібельлю; другая—нянавісць пролетарыята—узнікае з яго агіды да рэчаіснасці і ўсе больш ярка асвятляецца яго ўсведамленнем права на ўладу. У той сіле, да якой абедзве гэтыя нянавісці даразві-

^{*)} М. Горкі. «Публіцыстычныя артыкулы», ОГИЗ, 1933 г., стар. 141.

тэся, нішто і ніхто не можа прымрыць іх, і нішто, апрэч няўхільнай, баявой сутычкі іх фізічных, класавых носыбітаў нішто, апрэч перамогі пролетарыята, не вызваліць свет ад нянавісці»¹⁾).

У 1932 г. Горкі арганізавалі сумесна з Аіры Барбюсам і Ромен Раланам антываенны кангрэс. І хоць галандскі ўрад, абараняючы справу буржуазіі, не пусціў Горкага на кангрэс, тым не менш прамова Горкага была сказана праз друку, яна дачысла да тых, каму прызначалася,—да ворагаў фашызма і ваіны.

Велізарнейшая работа Горкага, накіраваная супроць фашызма і ваіны, супроць ворагаў савецкай улады, прадэмакстраваў наступныя гады да апошніх дзён яго жыцця. Выключнае значэнне маюць яго артыкулы на літаратурныя тэмы, пра матэрыял пісьменнікаў і на агульналітаратурныя пытанні. Велізарную кар'еру пачаў Горкі, як старшыня правлення Саюза савецкіх пісьменнікаў, СССР, як кіраўнік савецкай літаратуры. У гэтым сэнсе ён ліквідаваў падгалады цэлы рад яго артыкулаў, у якіх ён унімаў важныя пытанні савецкай літаратурнай рэчаіснасці («Промова», «Літаратурныя забавы» і інш.), у якіх ён вучыў савецкіх пісьменнікаў найсэрэзнейшым адносінам да сваёй справы, выхоўваў у савецкіх пісьменнікаў класны сацыялістычнага чалавека. Горкі з'яўляецца адным з ініцыятараў стварэння гісторыі грамадзянскай ваіны, гісторыі фабрык і заводаў СССР, пачаў пераказваць гісторыю літаратуры, выдання «Гісторыя маладога чалавека ІІ стагоддзя» і інш.

На працягу 10-15 год Горкі быў самым бліжэйшым чалавекам з правадырамі савецкага пралетарыята В. І. Леніным і І. В. Сталіным. Гэтая доўгая натхненая яго на баявую барацьбу з ворагамі сацыялістычнай бальшавіцкай ідэі.

Горкі ўсё сваё жыццё, усю сваю ідэю і адукацыю адрадаваў усім працоўным, на страх ворагам рабочага класа» (Сталін).

В. М. Молатаў на жалобным мітынгу 21 чэрвеня 1936 года сказаў:

«Па сіле свайго ўплыву на рускую літаратуру Горкі стаіць за такімі гігантамі як Пушкін, Гоголь, Талстой, як лепшы прадэмакстраваў іх вялікіх традыцый у наш час. Уплыў мастацкага слова Горкага на лёс нашай рэвалюцыі непасрэднай і мацнейшым, чым уплыў якога-небудзь іншага нашага пісьменніка. Таму іменна Горкі і з'яўляецца сапраўдным роданачальнікам пролетарскай сацыялістычнай літаратуры ў нашым краіне і ў вачах працоўных усяго свету».

Неацаніма значэнне А. М. Горкага—вялікага пісьменніка, палкага трыбуна і выдатнага арганізатара для савецкай літаратуры і ўсёй краіны Савецкай. Горкі прышоў у літаратуру, як бравеснік рэвалюцыі, ён першы увасобіў у мастацкія вобразы ідэі Леніна і Сталіна, ён стварыў цэлую галерэю барацьбітоў за часце народа такіх як «Мяшчан», прадстаўнікі пролетарыята ў «Ворагах», такіх Власаў і яго маці Нілаўна з «Маці», такі Павел з апавесці «Трое» і інш. Горкі быў адным са стваральнікаў савецкай культуры—новай культуры чалавецтва. Усёю сілай свайго магутнага таленту ён славіў савецкага чалавека—творца сацыялізма. Вялікі пісьменнік ведаў і бачыў, што толькі савецкая ўлада і партыя большэвікоў могуць забяспечыць чалавеку працы сапраўды чалавечае, шчаслівае жыццё. Горкі

¹⁾ М. Горкі. «Публіцыстычныя артыкулы», ОГІЗ, 1933 г., стар. 340.

жыў, працаваў і змагаўся, як верны сын народа, як чалавек, да канца адданы справе соцыялізма. Ён змагаўся з нечысцю буржуазнага свету, як непахісны, нязломны сталінец. Ён загінуў на баявым пасту, як мужны пісьменнік і рэволюцыянер. Прэзрэнныя шпіены і забойцы з права-трацкісцкага лагера ўмяривлі нашага Гораха і самі заплацілі галовамі за гэта нечуванае злачынства. Але за гэта злачынства, як і за тысячы іншых, учыненых супроць працовага чалавецтва, павінны будуць расплачвацца і іх гаспадары—цёмныя сілы буржуазіі і фашызма.

Б. Зельцэр

Інструктар Сталінскага РК К П(б)Б

Выконваем рашэнні Студзеньскага Пленума ЦК ВКП(б)

У Сталінскім раёне гор. Менска разгарнулася вялікая работа па вывучэнню пастановы студзеньскага Пленума ЦК ВКП(б) і выпраўленню дапушчаных памылак і скажэнняў.

Ва ўсіх партыйных арганізацыях праведзены спецыяльныя партыйныя дні. У гуртках і школах партыйнай асветы, у цэхах і зменах фабрык і заводаў, ва ўстановах пастанову Пленума вывучаюць камуністы, комсамольцы, спачуваючыя, беспартыйныя.

У сваіх выступленнях і рэзалюцыях камуністы поўнасьцю адабраюць рашэнні студзеньскага Пленума ЦК ВКП(б), накіраваныя на далейшы ўздым большэвіцкай пільнасці, на канчатковае выкрыццё і ачышчэнне рады партыі ад замаскаваўшыхся ворагаў, астаткаў разгромленай трацкіска-бухарынскай і нацыянал-фашысцкай банды, на рашучае выпраўленне памылак, дапушчаных пры выключэнні камуністаў з партыі.

На партыйных сходах камуністы выкрывалі злачынныя метады і прыёмы ворагаў, якія арудавалі ў паасобных звонках партыйнага апарата. З рэзкай большэвіцкай крытыкай і самакрытыкай яны ўскрывалі памылкі і скажэнні, што за апошні час мелі месца як у першых партарганізацыях, так і ў райкоме пры разглядзе спраў аб партыйнасці паасобных таварышоў.

Ворагі народа, якія ў мінулым арудавалі ў ЦК КП(б)Б, у Менскім гаркоме і райкомах, выкарысталі праверку і абмен партыйных дакументаў, каб перабіць большэвіцкія кадры і захаваць у радах партыі трацкіска-бухарынскіх і нацыянал-фашысцкіх бандытаў. Без усякіх падстаў яны выключалі з партыі чэсных камуністаў, перадавікоў вытворчасці, стаханаўцаў за так званую «пасіўнасць» і іншыя малазначныя ўчынкі.

У рэзультате па Менскай партарганізацыі ў перыяд праверкі і абмену партдакументаў і за 1937 год сярод выключаных з партыі 667 чалавек было выключана за пасіўнасць і малазначныя ўчынкі, у тым ліку па Сталінскаму раёну за гэты час выключана з партыі 41 за пасіўнасць і 23 як механічна выбыўшыя.

Сярод выключаных першымі партарганізацыямі і бюро райкома выкрыта нямала ад'яўленых ворагаў народа, арыштаваных органамі НКВД. Аднак, ачышчаючы свае рады ад ворагаў народа—трацкіска-правых і буржуазна-нацыяналістычных агентаў фашызма, мы дапусцілі сур'езнейшыя памылкі і скажэнні, як гэта правільна адзначыў

студзеньскі Пленум ЦК ВКП(б). Не гледзячы на неаднаразовыя папярэджанні Цэнтральнага Камітэта партыі і асабіста таварыша Сталіна, нашы першачныя партарганізацыі і бюро райкома ва многіх выпадках павярхоўна, лёгкадумна падыходзілі да разбору справ аб выключэнні, пазбаўлялі камуністаў работы і нярэдка абывалі іх ворагамі народа, не маючы на гэта ніякіх падстаў.

У перасобных першачных партарганізацыях (Акадэміі Навук, Інстытута гісторыі партыі, ЦС Асоавіяхіма, Нафтазбыта і інш.) кампраметуючыя матэрыялы паступілі амаль на дзве трэці камуністаў. Праверкай выяўлена, што большасць заяў беспадстаўна.

У кіравніцтве Акадэміі Навук доўгі час арудавалі манерыя ворага народа. У партарганізацыі прайшла фатышвая, пікавая пільнасць. Кожны лічыў сваім абавязкам напісаць на другога заяву і так іх сабе копію, каб потым дэманстраваць яе на партсходах у якасці доваду, што ён займаецца «выкрыццём» ворагаў. Аб паказнай пільнасці сведчыць факт заводнага выключэння спачувальчага тав. Ю. толькі па вуснай заяве, тым часам як аб партыйнай целіх рэду ворагаў народа, арыштаваных органамі НКВД, партарганізацыя пытанні не ставіла.

Першачная партарганізацыя Ушождора выключыла з партыі тав. Г. за падстаў паступілых заяў аб сувязях яго з ворагамі народа, калі ён працаваў старшынёю мясцовата і ным старшынёю РК у Дзяткаўжынску. Бюро райкома партыі, разглядаючы гэту справу ў лістападзе 1937 г., адклала яе для дадатковага расследавання. Не гледзячы на гэта, першачная партарганізацыя Радзёкамітэта выключыла з партыі і зняла з работы жонку тав. Г. за сувязь са сваім мужам. Зараз бюро райкома адмяніла ранейшае першачнае партарганізацыі і аднавіла тав. Г. у радах партыі, адначасова ўказаўшы парткому Ушождор на лёгкадумны, несур'ёзны падыход пры разглядзе гэтай справы.

Партарганізацыя Мясакамбіната, пачынаючы з 1936 г., кожны год ставіла пытанне аб партыйнасці тав. К. па адных і тых-жа абавязаваннях. Іскон 1937 г. партарганізацыя абвясціла тав. К. сурова вымаган. Пасля гэтага ён працаваў ужо на Асфальта-Бетонным заводзе. На заводзках партарганізацыі і дырэкцыі завода, тав. К. працаваў надрэнна. Аднак, у парадку паказнай пільнасці партарганізацыя Асфальта-Бетоннага завода перагледзела яго справу, выключыла з партыі і зняла яго з работы. Зараз бюро райкома аднавіла тав. К. у партыі і прапанавала неадкладна аднавіць яго на рабоце.

Партарганізацыя люстэркавай фабрыкі выключыла з кзидытатаў партыі тав. Ф. за тое, што аб арышце свайго брата яна паведаміла раней беспартыйным рабочым, а не партарганізацыі, хоць апошняя ніякіх довадаў аб сувязі тав. Ф. з братам не мела.

Ад памылак і перастрахоўкі не зусім вольны і першачныя партарганізацыі Менскага гаркома, Сталінскага райкома КП(б)Б.

Першачная партарганізацыя Сталінскага РК КП(б)Б быў выключан з партыі загадчык аддзела палітвучобы райкома комсамола тав. К. Сакратаром райкома комсамола з'яўляўся тады вораг народа, «кіравніцтва» якога сказалася, безумоўна, і на палітвучобе. Палітвучоба, як і ўся работа РК ЛКСМБ, была развалена. Тав. К., як член бюро, вядома, вінаваты, што не здолеў выкрыць ворага, маючы аб ім рад сігналаў. Аднак, ніякіх матэрыялаў аб сувязі тав. К. з ворагамі не было. Не гледзячы на тое што тав. К. малады камуніст,

якога можна было выхаваць, бюро райкома выключыла яго з партыі. Цяпер бюро перагледзела справу тав. К. і аднавіла яго ў партыі.

На Менскай гарадской канферэнцыі: комсамола быў пазбаўлен дэлегацкага мандата і выключан з комсамола, будучы членам партыі, былы сакратар Гаркома ЛКСМБ тав. Ф. за тое, што ён працаваў сумесна з ворагамі народа, якія арудавалі ў ЦК ЛКСМБ. Пярвічная партарганізацыя Гаркома на падставе гэтых матар'ялаў выключыла яго таксама і з рады партыі. Райком грунтоўна праверыў высунутыя супроць тав. Ф. абвінавачанні. Сам ён—рабочы, бацька рабочы-стаханавец, куніст, усе браты і сёстры, жонка—комсомельцы. На ўсіх работах да работы ў менгаркамоле тав. Ф. сябе апраўдваў. Праўта, будучы тав. сакратаром Менскага ЦК ЛКСМБ, ён данасці рад грубых і непатрычальных чыноўніцкіх гэта не значыць, што да яго трэба прымяняць асаблівае пакарання—выключэнне з партыі. Бюро РК адмяніла рашэнне пярвічнай партарганізацыі і аднавіла тав. Ф. ў партыі члена першай, даўшы яму партыйнае спагнанне.

Бюро РК без папярэдняга абмеркавання на пяціхадзе партарганізацыі выключыла з партыі тав. Б.—загадчыка аддзела адукацыі пры Горсовеце. Ён абвінавачваўся ў тым, што спрымаў і перадаў на рад антысавецкіх вылазак у аддзеле адукацыі. Справа ў тым, што тав. Б. быў адзіным куністам з 300 работнікаў аддзела адукацыі. Аднаму тав. Б. было цяжка ахапіць палітычным уплывам гэтых людзей. Ні пярвічная партарганізацыя Горсовета, ні райком не дапамаглі яму. Замест дапамогі бюро райкома выключыла яго з партыі. Цяпер яно выправіла сваю памылку.

Ёсць яшчэ рад таварышоў, якія, як цяпер выясняецца, пасля дэталнай індывідуальнай праверкі і расследавання, выключаны з партыі незаслужана.

Памылка пярвічных партарганізацый і бюро райкома была ў тым, што яны часта забывалі аб іншых мерах партыйнага ўздзеяння паліма выключэння. Пры разглядзе вышэйадзначаных намі спраў яны павінны былі падыйсці па-большэвіцку чула, а не прымяняць да гэтых таварышоў вышэйшую меру партыйнага пакарання—выключэнне з партыі. Тым больш, што гэтыя людзі маюць нямала дадатных якасцей.

Партыя і таварыш Сталін зучыць нас уважліва ўважліва ўсё нашыя і асабістыя якасці куніста пры абмеркаванні яго справы. памятаючы, што выключэнне для члена партыі—пытанне жыцця і смерці.

Другая памылка пярвічных арганізацый і райкома партыі была ў тым, што яны не заўсёды чотка фармулявалі прычыны, пацягнуўшы за сабою выключэнне куністаў з партыі. Акрамя асабістых асноўнага, абвінавачвання многія партарганізацыі прыпісвалі куністу цэлы рад усякіх іншых учынкаў, прычым да справы падыходзілі не заўсёды аб'ектыўна. Можна прывесці рад фактаў, калі бюро райкома не указвала партыйным арганізацыям на іх няправільны падыход да справы і нярэдка частку беспадставных абвінавачванняў, уключала ў сваё рашэнне, г. зн. праштампоўвала. Гэту памылку мы таксама выпраўляем, не паўтараем яе пры разборы новых спраў.

Памылка таксама і ў тым, што мы яшчэ не прыцягнулі да адказнасці паклёпнікаў, якія займаюцца ілжывымі даносамі на чэсных куністаў. Гэты недахоп мы павінны выправіць неадкладна, па-

мятаючы ўказанне ЦО нашага партыі «Празды»: «Трэба вывесці на чыстую ваду ўсіх паклепнікаў, кар'ерыстаў-куністаў, нельга пакідаць беспакаранымі іх брудныя учынкi. Справа гонару партыі іх кіраўнікоў стварыць у арганізацыях атмасферу сапраўднай большэвідскай пільнасці, каб нікому не было павядна паклепнічаць на чэсных членаў партыі».

Аб тым, што у пазасобных партарганізацыях нашага раёна ёсць такія паклёпнікі, сведчаць факты.

На партсходзе завода імя Варашылава пры абмеркаванні справаздачы парткома былы рэдактар заводскай газеты, цяпер выкрыты як вораг народа, выступіў з паклепам адразу на трох членаў парткома. Аднаго назваў двурушнікам і падляцом, другога—удзельнікам антыпартыйнай групоўкі супроць газеты, трэцяга—зажымшчыкам крытыкі. Свае абвінавачванні ён не мог пацвердзіць ні адным канкрэтным фактам. Аб двух астатніх членах парткома сказаць нічога не мог, але ўсё-ж выразіў свае асабістае недавер'е ўсяму складу парткома і патрабаваў яго роспуску. І калі куністы далі рашучы адпор паклепніцкім выпадкам ворага, ён выступіў з новым паклепам на ўсю партарганізацыю. Калі на чарговым партыйным сходзе ў абарону гэтага ворага выступіў паклепнік Змачынскі, то партарганізацыя не дала яму ніякага адпору.

У пярвочнай партарганізацыі Асфальтава-бетоннага завода член партыі, кар'ерыст Жэманіц, скарыстоўваючы свае становішча рэдактара насценгазеты, увесь час займаецца паклепамі на чэсных куністаў і беспартыйных. Як цяпер выясняецца, у самога Жэманіц «рыльца ў пуху». Будучы загадчыкам гаспадаркі у Палацы піонераў, ён займаўся дробнымі пакаражамі, за што быў зволён з работы. Жэманіц ўжо раз выключаўся з партыі. Каб адвесці ад сябе агонь крытыкі, ён цяпер займаецца паклепамі. Бюро райкома прапанавала партарганізацыі прыцягнуць паклепніка Жэманіц да суровай адказнасці. Але яна чамусьці маучыць, і кар'ерыст-паклепнік застаецца непакараным.

Вельмі характэрны факт з тав. А., на якога Гомельская партарганізацыя прыслата кампраметуючы матар'ял. Справа заключалася ў тым, што нехта Чаушнік на пасаджэнні бюро Гомельскага гаркома ЛКСМБ 19 жніўня 1937 года выступіў з абвінавачваннем тав. А. у сувязях з работнікамі ЦК ЛКСМБ, якія потым былі выкрыты як ворагі народа. На гэтай падставе тав. А. знялі з работы і ставілі пытанне аб яго партыйнасці.

Аказалася, што гэта яўны паклёп. Па гэтаму пытанню праводзіўся партсход апарата гаркома комсамола, на якім сам Чаушнік гэты факт адмаўляў і заявіў, што «гэта я гаварыў для прыкрасы»...

Райком партыі спыніў справу тав. А. Трэба паклепніка прыцягнуць да суровейшай адказнасці.

У партарганізацыі Інстытута гісторыі партыі пры разглядзе справы тав. М. куніст Валадкевіч выключна паклепніцкі абзываў гэга М. здраднікам радзімы, ворагам народа і т. п. У Акадэміі Навук кіраўнікі выдавецтва Брэнеізіна і Сніцкі ў парадку перастрахоўкі знялі з работы кваліфікаванага лінатыпіста тав. П., як выключанага з партыі. Яго абвінавачвалі ў трацкізме і т. д. На працягу 6 месяцаў тав. П. хадзіў без работы. Пасля дэталёвай праверкі ўсе матар'ялы, якія паслужылі матывам для выключэння з партыі тав. П., былі абвергнуты, і бюро райкома аднавіла яго ў правах члена партыі без усякіх спагнанняў.

Падобныя факты мелі месца на Мясакамбінаце, Аўтарэмстанцы, фабрыцы імя Крупскай.

Безадказнымі, антыпартыйнымі, антысозэцкімі адносінамі да чэсных камуністаў кар'ерысты і перастрахоўшчыкі імкнуцца стварыць незадаволенасць, аслабленне, пасеяць смяротныя смяротныя скароты, скампраметаваць максімальную колькасць людзей. Нахлесты і перастрахоўшчыкі, імкнучыся фальшывай, паказнай пільнасцю адвесці ўвагу ад саміх сябе, ад уласнай бруднай асобы, дэзарыентуюць партыйныя арганізацыі, накіроўваюць іх на ложны след. Падобныя дзеянні нельга разглядаць інакш, як падрыўной работай пасобнікаў ворага.

Наша раённая партарганізацыя разгарнула работу па рэалізацыі рашэнняў студзенскага Пленума ЦК ВКП(б). Аднак праводзіцца гэтая работа яшчэ вельмі марудна.

За ўвесь час пасля Пленума пярвічныя партарганізацыі перагледзелі 89 спраў камуністаў, раней выключаных з партыі, з якіх 51 таварышоў у партыі адноўлены. Адноўлены без спажывання 30 і са спажываннямі 21 чал., адзін пераведзен у кандыдаты і адзін у спачываючыя.

Адна з адноўленых у правах члена партыі слесар завода імя Кірава тав. Л., член партыі з 1932 года, скончыўшы соўпартшколу, пачала працаваць у Мечскай дзяржаўнай бібліятэцы, дзе не здолела атрымаць след уключэння ў партработу. Тав. Л. ніхто не дапамог. У 1936 годзе пры абмене партдакументаў Сталінскім райком выключыў яе з партыі за «пасіўнасць». Тав. Л. пайшла працаваць зноў на свой завод, дзе праявіла сябе адной з лепшых работніц-стаканазак. Партарганізацыя і калектыў завода са здавальненнем сустрэлі рашэнне бюро райкома аб аднаўленні яе ў партыі.

Гэты факт наглядна сведчыць нам аб вялікім значэнні пастановы студзенскага Пленума ЦК ВКП(б).

Далёка не ўсё яшчэ зроблена намі для выпраўлення сваіх памылак. Бюро райкома аднавіла ў правах членаў партыі рад няправільна выключаных камуністаў, але ні па аднаму рашэнню прадстаўнік райкома асабіста не праінфармаваў членаў пярвічнай партарганізацыі аб дапушчэнні раней памылцы і аб рэабілітацыі таварыша. У выніку часам яўна парушаецца пастанова ЦК ВКП(б) аб стварэнні таварыскай абстаноўкі і выхаванні адноўленых у партыі камуністаў.

Возьмем прыклад. Бюро райкома адмяніла сваё ранейшае рашэнне і аднавіла ў партыі тав. К. Але ў тав. К. яшчэ няма партбілета: стары быў ануліраван, а новы з ЦК яшчэ не атрыман. Не глядзячы на тое, што па бюро райкома пры аднаўленні тав. К. прысутнічаў парторг Саюзпродмага тав. Вінік, ён не давёў аб гэтым рашэнні да ведама партарганізацыі, не дапускае тав. К. на закрытыя партсходы і нават на партвучобу. Зразумела, што з такімі адносінамі трэба неадкладна пакончыць.

Абмеркаванне гістарычных пастановы студзенскага Пленума ЦК ВКП(б) гэта не толькі дзеянне для кожнага члена партыі, а і для партарганізацыі праціва на рыскі і перадачу таварышам у роўні. Ускрываюцца скажэнні, партыйныя рэшэнні, намячаюцца дадатковыя практычныя мерапрыемствы і па рэалізацыі пастановы.

Аднак, яшчэ не ўсе камуністы і нават кіраўнікі партыйных арганізацый зразумелі ўвесь глыбокі сэнс гэтага дакумента. На сённяшняй такой вялікай пярвічнай партарганізацыі, як завод імя Варашылава

(былы сакратар парткома тав. Ярмалкевич) была прынята наступная рэзалюцыя: «Агульны сход вітае рашэнні студзенскага Пленума ЦК ВКП(б) і прымае іх да няўхільнага кіраўніцтва і выканання. Прапанаваць парткому мабілізаваць усіх адноўленых членаў партыі».

Прымаючы гэту стандартную рэзалюцыю, ніхто слова не сказаў аб тым, што ў кіраўніцтве партарганізацыі доўгі час арудаваў вораг, што ў час правэркі і абмену партдакументаў значная частка чэсных камуністаў была выключана з партыі за так званую «пасіўнасць», што ворагі тармазілі на заводзе прыем у партыю. Або ўзяць партарганізацыю промарцелі «Чырвоны інвант». Пасля зачыткі рашэнняў Пленума пастанавілі: «Даручыць тав. Арцюшэўскаму і тав. Мейерскласці план партыйна-масавай і палітычнай работы». Такі «стандарт» характэрны для ўсіх сходаў гэтай партарганізацыі.

У партарганізацыі пастэркавані рабілі выст. Гутэрман між іншым заявіў: «У нашай партарганізацыі не было выпадкаў пачепу па паасобных членаў партыі, але гэта не значыць, што яны пачыны зазнавацца». У пастанове сходу каротка запісалі: «Для глянбокага вывучэння рашэнняў Пленума правесці адны заняткі ў сетцы партвучобы». Зусім зразумела, што выступленне Гутэрмана палітычна шкоднае, што падобнае рашэнне па такому важнаму пытанню нельга назваць палітычным рашэннем.

Некаторыя зразумелі Пастанову ЦК ВКП(б) як усеагульную «амністыю». Цяпер, моў, «будуць усіх аднаўляць у партыі і ні якія справы нікога не будуць прыцягваць да адказнасці». Такія «ноткі» былі ў выступленнях тт. А. Ароцкера і Раговіна на заводзе «Большэвік». Так выступалі паасобныя члены партыі на заводзе імя Варашчыла і ў іншых партарганізацыях. Выступаючыя ў сядзімках камуністы далі рэзкі адпор падобным антыпартыйным настроям. Яны адзначалі велізарную работу партыі па разгроме ворагаў на рэста, па ачышчэнню яе радоў ад трацкіска-правых агентаў фашызма і ўказвалі, што аднаўляць у партыі трэба толькі няправільна выключаных.

Палітычны сход паказаў, што маса камуністаў правільна зразумела рашэнні студзенскага Пленума ЦК ВКП(б). Партарганізацыі прыступілі да вырашчвання памылак, дапушчаных пры выключэнні камуністаў з партыі.

Бюро Сталінскага райкома партыі ставіць перад пярвочнымі арганізацыямі задачу—хутчэй выправіць дапушчаныя памылкі і скажэнні, вышэй ўзяць большэвіцкую пільнасць, цвёрда і няўхільна праводзіць у жыццё рашэнні Пленума Сталінскага Цэнтральнага Камітэта партыі, памятаючы, што гэтым мы ўзьнімем яшчэ вышэй нашу боезгоднасць і павясям рашаючы удар па маскіруючыхся ворагах, што яшчэ больш умацуе нашы партыйныя арганізацыі.

У дапамогу прапагандысту і агітатару

Прыкладны план работы гуртка па вывучэнню „Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР“

Першы занятак

Аб надыходзячых выбарах вышэйшага органа дзяржаўнай улады БССР

Вынікі і значэнне прайшоўшых выбараў у Вярхоўны Совет СССР. Склад Вярхоўнага Совета СССР. Перамога блока камуністаў і беспартыйных—перамога ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі. Умацоўваючы саюз камуністаў і беспартыйных, бязлітасна выкачваючы тых, хто змагаўся з народам—права-грамадскіх дэлегантаў і ўсіх іншых наёмнікаў фашызму, працоўныя СССР пад кіраваннем партыі Леніна—Сталіна няўхільна ідуць наперад да новых перамог.

Надыходзячыя выбары ў Вярхоўны Совет БССР і значэнне іх. БССР—неадрыўная частка СССР. Беларусь у мінулым—поўкалонія царызма, цяпер—квітнеючая рэспубліка ў суседстве рэспублік БССР і Савецкага Саюза.

Прамысловасць, сельская гаспадарка і культура Савецкай Беларусі. Беларусь—фарпост СССР на Заходняй граніцы з імпэрыялістычным Захадам.

Беларусь—соцыялістычная дзяржава рабочых і сялян. Совет дэпутатаў працоўных—палітычная аснова БССР. Вярхоўны Совет БССР—вышэйшы орган дзяржаўнай улады.

Грамадскі ўклад БССР. Органы дзяржаўнай улады і дзяржаўнага кіравання БССР.

ЛІТАРАТУРА

Констытуцыя СССР. Раздзелы I, II, III.

Констытуцыя БССР. Раздзелы I, II, III.

Сталін: Аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР, раздзелы II і III.

Молатаў: Канстытуцыя сацыялізму. Прамова на VIII Надзвычайным з'ездзе Советаў, раздзел III.

Паведамленне Цэнтральнай выбарчай камісіі аб колькасці выбаршчыкаў, галасаваўшых за кандыдатаў блока камуністаў і беспартыйных на выбарах у Вярхоўны Совет СССР 12 XII 1937 г.

Даклад Мандатнай Камісіі аб складзе Совета Саюза ССР

Даклад Мандатнай Камісіі аб складзе Совета Саюза Нацыянальнасцей

Другі занятак**Выбарчае права, выбарчая сістэма**

Буржуазная дэмакратыя дэмакратыя для багатых, прыкрытае панаванне буржуазіі.

Абмежаваныя правы працоўных у буржуазна-дэмакратычных канстытуцыях.

Фармальны характар буржуазнай дэмакратыі. Поўнае палітычнае бяспраўе народаў у краінах фашызма.

Немагчымасць для шырокіх працоўных мас ва ўмовах капіталізма выкарыстаць прадастаўляемыя ім буржуазнымі канстытуцыямі мізэрныя правы.

Наямнасць магар'яльных умоў для росквіту пастаяднага соцыялістычнага савецкага дэмакратызма ў СССР і яго адлюстраванне ў Канстытуцыі БССР. Адлюстраванне ў Канстытуцыі БССР факта перамогі соцыялістычнага будаўніцтва ў нашай краіне. Соцыялістычная сістэма гаспадаркі і соцыялістычная ўласнасць на прылады і сродкі вытворчасці—эканамічная аснова БССР. Росквіт заможнага жыцця працоўных. Росквіт культуры ў БССР.

Сталінская Канстытуцыя—самая дэмакратычная ў свеце. Яна прадастаўляе шырокія гарантаваныя правы грамадзянам. Выбары ў нашай краіне праводзяцца на аснове ўсеагульнага, роўнага, прамого выбарчага права пры тайным (закрытым) галасаванні.

Усеагульнае выбарчае права ў БССР і ў чым яно выражаецца. Хто мае права выбіраць і быць выбраным у БССР.

Роўнае выбарчае права ў БССР на аснове разгорнутай да канца соцыялістычнай дэмакратыі.

Прамое выбарчае права ў БССР на аснове Сталінскай Канстытуцыі і ў чым яно выражаецца.

Тайнае (закрытае) галасаванне і ў чым яго значэнне.

ЛІТАРАТУРА:

Канстытуцыя БССР, раздзел IX.

Канстытуцыя СССР, раздзел XI.

«Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР», раздзел I.

Ленін: Тэзісы і даклад аб буржуазнай дэмакратыі і дыктатуры пролетарыята. Збор твораў, т. XXIV, стар. 7—20.

Сталін: Аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР, раздзел III.

Сталін: Гутарка са старшынёю амерыканскага газетнага аб'яднання «Скрыпс-Говард Ньюспейперс» панам Рой Говардам (апошняе пытанне).

Молатаў: Аб зменах у савецкай Канстытуцыі (даклад на VІІ в'ездзе Саветаў СССР 6 лютага 1935 г., раздзел II).

Молатаў: Канстытуцыя соцыялізма, раздзел II.

Калінін: Што дала савецкая ўлада працоўным.

СССР і краіны капіталізма. Раздзелы V і VI.

Наталевіч: Доклад аб праекце «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР». Раздзел «Соцыялістычная выбарчая сістэма і надыходзячыя выбары ў Вярхоўны Совет БССР». («Звязда» ад 27.II-1938 г., № 47).

Трэці занятак

Як утвараюцца выбарчыя акругі і выбарчыя участкі на выбарах у Вярхоўны Совет БССР.

Выбарчая Камісія, спісы выбаршчыкаў.

Выбарчыя акругі на выбарах у Вярхоўны Совет БССР—20 тысяч насельніцтва на акругу.

Рытэрысы прыняцця і аб'явы аб выбарчых участках у рэдакцыі «Канстытуцыі БССР» і ў рэдакцыях прэсы ў пазай Канстытуцыі БССР.

Кім утвараюцца выбарчыя акругі і выбарчыя участкі. Як утвараюцца выбарчыя акругі і участкі ў горадзе і ў вёсцы, у аддаленых мясцовасцях, у больніцах, на караблях і т. д.

Цэнтральная выбарчая камісія па выбарах у Вярхоўны Совет БССР. Акруговыя, участковыя выбарчыя камісіі. Іх склад, іх функцыі і кім яны зацвярджаюцца. Тэрміны складання выбарчых камісій.

Кім складаюцца спісы выбаршчыкаў. Хто ўключаецца ў спісы выбаршчыкаў, хто не ўносіцца ў спісы выбаршчыкаў. Парадак унясення ў спісы выбаршчыкаў ваеннаслужачых.

Як забяспечваецца грамадзянам магчымасць азнаямлення са спісамі выбаршчыкаў.

Як праводзіцца абскарджанне выключэння са спісаў выбаршчыкаў або няправільнае ўключэнне ў спісы выбаршчыкаў.

ЛІТАРАТУРА:

Констытуцыя БССР, раздзел III.

«Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР», раздзелы II, III, IV, V. Доклад тав. Наталевіча аб праекце «Палажэння аб Выборах у Вярхоўны Совет БССР», раздзел «Парадак арганізацыі і правядзення выбараў у Вярхоўны Совет БССР».

Чадверты занятак

Парадак выстаўлення кандыдатаў. Парадак галасавання і вызначэння рэзультатаў выбараў.

Якія арганізацыі маюць права выстаўляць кандыдатаў у Вярхоўны Совет БССР.

Парадак выстаўлення і рэгістрацыі кандыдатаў. Парадак апублікавання прозвішчаў выстаўленых кандыдатаў. Сталінскі блок камуністаў і беспартыйных — важнішая умова паспяховага правядзення выбарчай кампаніі па выбарах у Вярхоўны Совет БССР.

Вылучым у Вярхоўны Совет БССР патрыётаў, сацыялістычнай радзімы, дастойных людзей рэспублікі, непахісных барацьбітоў за справу Леніна—Сталіна, за шчасце рабочых і ўсіх працоўных.

Вышэйшы большэвіцкі пільнасць. Бязлітасна выкарчовваць ворагаў сацыялізма, ворагаў чарода, права-трацкісцкіх банытаў—фашысцкіх намітаў, шпіенаў, дыверсантаў, шкіднікаў, забойцаў—агентаў фашызма. Памятаць аб капіталістычным акружэнні.

Парадак устанаўлення дня і гадзін выбараў у Вярхоўны Совет БССР.

Выбарчы бюлетэнь, канверт, выбарчая скрынка, памяшканне для запаўнення бюлетэняў у выбарчым участку.

Неабходнасць асабістай яўкі выбаршчыка ў выбарчую камісію для падачы голасу.

Парадак выдачы выбарчага бюлетэня і канверта. Парадак запаўнення выбарчага бюлетэня. Як запаўняюць бюлетэнь нятрацымы і інваліды. Парадак падліку галасоў на падставе выбарчых бюлетэняў і аб'яўленне рэзультатаў галасавання па выбарчым участку. Парадак падліку галасоў на падставе пратаколаў участковых выбарчых камісій і акруговых выбарчых камісій. Парадак аб'яўлення кандыдата, выбранага па акрузе. Парадак перабалатыроўкі кандыдатаў у выпадку прызнання Цэнтральнай выбарчай камісіяй БССР выбараў несапраўднымі і па якіх прычынах выбары могуць быць адменены.

ЛІТАРАТУРА:

Канстытуцыя БССР, раздзел IX.

«Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР», раздзелы VI, VII, і VIII.

Сталін: Аб недахопах партыйнай работы і мерах ліквідацыі традыцыйных і новых двурэшнікаў (даклад на Пленуме ЦК ВКП(б), 3 сакавіка 1937 г.).

Сталін: Прамова на прадвыбарным сходзе выбаршчыкаў Сталінскай выбарчай акругі Масквы 11 снежня 1937 г.

Пісьмо т. Іванова і адказ т. Сталіна.

Молатаў: Аб выбарчым блоку камуністаў з беспартыйнымі (прамова на сходзе выбаршчыкаў Молатаўскай выбарчай акругі г. Масквы 8 снежня 1937 г.).

Пастанова Пленума ЦК ВКП(б) (студзень 1938 г.).

Калінін: Што дала савецкая ўлада працоўным. Раздзел «Камуністычная партыя—авангард працоўных».

Зварот Цэнтральнага Камітэта Усесаюзнай Камуністычнай Партыі (большэвікоў) да ўсіх выбаршчыкаў, рабочых, работніц, сялян і сялянак, да Чырвонай Арміі, да савецкай інтэлігенцыі.

Наталевіч: Аб праекце «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет БССР».

З а ў в а г а: Акрамя ўказаных матэрыялаў неабходна на занятках выкарыстаць наступную літаратуру:

Сталін: «Аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР»—даклад на Надзвычайным VIII Усесаюзным З'ездзе Советаў, 25 лістапада 1936 г.

Сталін: Прамова на нарадзе перадавых калгаснікаў і калгасніц Таджыкістана і Туркменістана з кіраўнікамі партыі і ўрада.

Молатаў: Канстытуцыя сацыялізма. Прамова на Надзвычайным VIII Усесаюзным З'ездзе Советаў.

Прамовы кіраўнікоў партыі і ўрада на прадвыбарных сходах выбаршчыкаў. (Выдана Партвыдаткам ЦК ВКП(б) асобнай брашурай у 1937 г.).

Калінін: «Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР і задачы Советаў».

Канстытуцыя СССР.

Канстытуцыя БССР.

Матэрыялы першай сесіі Вярхоўнага Совета СССР.

Матэрыялы VIII Сесіі ЦВК БССР.

Аддзел партыйнай прапаганды і агітацыі ЦК КП(б)Б.

КАНСУЛЬТАЦЫЯ

Брэсцкі мір і барацьба партыі большэвікоў супроць трацкісцка-бухарынскіх правакатараў вайны

Адною з важнейшых задач Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі быў рэволюцыйны выхад з сусветнай імперыялістычнай вайны, пытанне аб міры. На другі дзень пасля перамогі рэвалюцыі—8 лістапада 1917 года—II ўсерасіскі зезд саветаў прыняў пад бурныя авацыі ўсіх дэлегатаў ленінскі дэкрэт аб міры. «Рабочы і сялянскі ўрад,—гаварылася ў дэкрэце,—створаны рэвалюцыяй 6—7 лістапада (24—25 кастрычніка) і апіраючыся на Саветы рабочих, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў, прапануе ўсім ваюючым народам і іх ўрадам пачаць неадкладна перагаворы аб справядлівым дэмакратычным міры».

Кіруемая Леніным, Савецкая рэспубліка разгарнула напружаную і энергічную барацьбу за мір. 3 снежня ў Брэст-Літоўску адкрыліся перагаворы савецкай дэлегацыі з прадстаўнікамі краін германскай кааліцыі (Германія, Аўстрыя, Турцыя, Балгарыя). 15 снежня было заключана перамір'е на ўсім агроімным працягу рускага фронту і ваенныя дзеянні поўнасю спыніліся. Аднак вельмі хутка выявілася, што Антанта адмаўляецца весці перагаворы аб міры і што справа навінна ісці толькі аб міры Савецкай Расіі з імперыялістычнай Германіяй. Германскі імперыялізм поўнасю выявіў сваю драпежніцкую прыроду, навязваючы Рэспубліцы саветаў рабавічыя умовы міру, па якіх у руках Германіі заставаліся захопленыя ў часе вайны Польшча, Літва, большая частка Беларусі і Латвіі, а таксама выплачвалася 3-мільярдная кантрыбуцыя пад выглядам уплаты за ўтрыманне палонных. К сярэдзіне студзеня 1918 года перад Савецкай Расіяй ва ўвесь рост паўстала пытанне аб сепаратным і анексіянісцкім міры з Германіяй.

Ленін і Сталін стаялі за падпісанне міру з Германіяй, як-бы цяжка і былі яго ўмовы. І міжнародная і ўнутраная абстаноўка, гаварыў Ленін, абавязваюць нас заключыць мір: першыя месяцы пасля вялікай кастрычніцкай перамогі былі месяцамі трыумфальнага шэсця савецкай улады, якая легка справілася з супраціўленнем расійскіх памешчыкаў, капіталістаў і іх меншавіцка-эсэраўскай чэлядзі; а для маладая, неўзмацнеўшая яшчэ Савецкая рэспубліка аказалася перад тварам узброенага да зубоў германскага імперыялістычнага драпежніка; ваяваць мы не можам; змучаныя трохгадовай імперыялістычнай вайной, парожня масы не здолны ваяваць, пражнуць міру: старая армія—«хворая частка арганізма»; новая, Чырвоная Армія яшчэ не створана. У такіх умовах адзіным выхадом з праблемы

дведама невыгодны бой з праціўнікам, ва многа раз больш сильным. Калі мы не заключым міру з Германіяй, указваў Ленін, то Совецкая рэспубліка будзе раздаўлена, а мір на яшчэ больш цяжкіх умовах усёроўна будзе заключан, але не намі, а буржуазным урадам, які прыдзе на змену савецкай уладзе.

Працягваючы вайну, мы аб'ектыўна ператварымся ў агенту англа-французскага імперыялізма. У сваім артыкуле «Аб рэвалюцыі і Францыі» Ленін пісаў, што англа-французская буржуазія ставіць нам западню, дэбіваючыся таго, каб бяззбройная савецкая соцыялістычная рэспубліка працягвала вайну, каб савецкая ўлада загінула і неспаспешна вярнулася ў вайну з германскім імперыялізмам. Толькі заключэнне міру і выхад з вайны ў максімальнай ступені вывалялі Савецкую рэспубліку ад абодвух вораждуючых імперыялістычных груп. Мір магчымы, заявіў Ільіч, бо мы ў сваёй палітыцы міру апраемся на найглыбейшы супярэчнасці, якія раздзяляюць сусветны імперыялізм, на той факт, што паміж двума асноўнымі групамі імперыялістычных драпежнікаў ідзе вайна; заключыўшы мір, мы атрымаем перадышку, якую выкарыстаем для працягу і замацавання соцыялістычнай рэвалюцыі.

Заключэнне міру, указваў Ленін, не аслабіць, а, наадварот, яшчэ больш узмацніць міжнароднае значэнне нашай рэвалюцыі. «Прыклад соцыялістычнай Савецкай рэспублікі ў Расіі будзе стаяць жывым узорам перад народамі ўсіх краін, і прапагандыскае, рэвалюцыянізуючае дзеянне гэтага ўзору будзе гіганцкім. Тут—буржуазны лад і аголеная да канца захватная вайна двух груп драпежнікаў. Там—мір і соцыялістычная рэспубліка Саветаў».¹

Ленін быў прасякнут найглыбейшаю верай у невычарпальныя сілы нашай рэвалюцыі і яе найвялікшае міжнароднае значэнне. У Савецкай рэспубліцы Ленін бачыў аплот і базу сусветнай соцыялістычнай рэвалюцыі і імкнуўся ва што-б там ні стала захаваць яе існаванне.

У барацьбе за мір прыходзілася перамагаць шаленае супраціўленне ворагаў савецкай улады зне і ўнутры краіны—імперыялістаў, рускай буржуазіі, яе падатаскіх. Англа-французскія імперыялісты ўсёяк прабаўалі унікнуць Савецкую Расію ў вайну з Германіяй. Германскі імперыялізм быў таксама зацікаўлен у тым, каб бяззбройная савецкая рэспубліка працягвала вайну.

Заадно з імперыялістамі дзейнічалі руская буржуазія і яе верныя лакеі—меншавікі і эсэры. Яны ўсяляк паносілі «пахабны» мір, патрабуючы працягу вайны. Меншавікі ў сваёй паганенькай газетцы «Новый луч» з пенай у рта патрабавалі удзелу Савецкай краіны ў імперыялістычнай вайне, прыкрываючы гэта патрабаванне лозунгам «рэвалюцыя і вайна». З асаблівым асервяненнем выступалі супроць міру «левыя» эсэры, якія з кожным днём усё больш выяўлялі сваю контррэвалюцыйную прыроду.

Агентамі імперыялістычнай буржуазіі ўнутры партыі, саюзнікамі усіх антысавецкіх элементаў выступілі Троцкі і яго супольнікі—бухарины. Троцкі ведаў, што ваяваць Савецкая рэспубліка не ў стане. Гэты гнусны віртуоз маскіроўкі і івушніцтва прыкрываў сваю злачынную пазіцыю правакатара вайны лозунгам: Ні міру, ні вайны. Пралезшы ў рады большэвіцкай партыі, Ідушка-Троцкі лічыў за лепшае трымацца некалькі ў ценю, высочваючы супроць Леніна

свайго подлага супольніка Бухарына. Бухарынцы, як і Троцкі, дэбі-валіся звяржэння савецкай улады, прабуючы ўцягнуць Савецкую рэспубліку ў гібельную вайну. У мэтах маскіроўкі яны называлі сябе «левымі камуністамі», патрабавалі спынення ўсякіх перагавораў з германскімі імперыялістамі і аб'яўлення «рэвалюцыйнай вайны» Германіі.

У Троцкага і бухарынцаў было поўнае адзіноцтва з усім і Троцкі і бухарынцы прабавалі атрыць рабочы клас буржуазна-адрэ-нявер'я ў сацыялістычны характар Кастрычніцкай рэвалюцыі, атры-нявер'я ў магчымасць пабудовы сацыялізму ў адной краіне. І Троцкі і бухарынцы прабавалі падарваць у рабочага класа веру ў сваю сілу і ў здольнасць рабочага класа павесці за сабою сялянства, чым звелі партыю злачынную палітыку разрыву з сялянствам. Троцкісты і буха-рынцы падрывалі справу умацавання савецкай дзяржавы, прывелі перамогу сацыялізма ў нашай краіне. Яны правакацыйна павялічвалі партыі палітыку, якая магла-б прывесці да пагібелі пролетарскай дыктатуры. «Лёвая фразыя» прыкрывала контррэвалюцыйную пра-гэтых правакатараў вайны і агентаў імперыялізма. Трацкісты і буха-рынцы выступалі як сапраўдныя правакатары і падпальшчыкі вайны, узаемна падтрымліваючы, натхняючы адзін другога на барацьбу супроць партыі большэвікоў. Заадно з імі былі гучныя драпежнікі-дэструктары Каменеў і Зіноўеў.

Уся гэтая шаўка агентаў і ляхаў імперыялізма ўсё гэта павя-справакаваць напад Германіі на Савецкую рэспубліку. Іуда-Троцкі вераломна парушыў атрыманую ад Леніна прамую дырэктыву па-саць мір, як толькі немцы прад'явяць ультыматум. 9 лютага пра-стаўнікі контррэвалюцыйнай Цэнтральнай Рады ў Брэсце заключылі сепаратны мір з Германіяй, прадаўшы Украіну германскаму імперыя-лізму. Немцы катэгарычна патрабавалі ад савецкай дэлегацыі адка на свой ультыматум. Троцкі двудушна запытаў ЦК, як быць. Ленін і Сталін тэлеграмай зноў пацвердзілі сваю лінію: «Наш пункт по-гляду Вам вядомы; ён толькі умацаваўся за апошні час...»³ Але Троцкі злачынна парушыў дырэктыву Леніна. 10 лютага Іуда-Троцкі аказаў сваю заяву: міру не падпісваем, вайны не вядзем, армію дэмабілізуем. Мірныя перагаворы былі перарваны, савецкая дэлегацыя пакінула Брэст. Сваёй правакацыйнай заявай у Брэсце Троцкі паставіў Савецкую рэспубліку пад удар германскага імперыялізма. У гэтых перагаворах з прадстаўнікамі германскага генеральнага штаба Іудушка-Троцкі заяўляў, што савецкая ўлада бяссільная, што яна «труп, які няма каму ўбраць». Іудушка-Троцкі прыняў усе меры для таго, каб шырока адчыніць дзверы ў Савецкую рэспубліку германскаму імперыялістычнаму драпежніку.

Здрадніцтва Троцкага ў Брэсце было сустрэнута адабра-ем боку буржуазіі і яе прыспешнікаў і пасобнікаў. 11 лютага 1918 го-на пасяджэнні Петраградскага савета меншавікі і эсэры цалкам пад-трымалі пазіцыю Троцкага ў Брэсце: прадстаўнік меншавікоў «нене-немінучым крокам» паводзіны Троцкага; правы эсэр «са-даваде-нем канстатуе» разрыв мірных перагавораў. Выступіўшы ў спрэч-«левы» эсэр заявіў, што «пазіцыя рускай дэлегацыі лічыць адзін-верным шляхам». З усімі гэтымі заявамі паспяхову сапідарываўца Зіноўеў. На пасяджэнні ВЦРК 11 лютага, пачаўшыся гон-да-ма-м

³ Ленінскі зборнік XI, 192.

нак Троцькі быў падтрыман усімі вождзямі Леніна і савецкай улады: меншыкамі, правымі і «левым» эсэрамі, бухарынцамі.

Прышло ўсяго толькі дзенькі дзень, і рэзультаты злачынных паводзін Іудушкі-Троцкага ў Брэсце сказаны з усёй сілай. Грозная небяспэка нависла над Савецкай краінай. Германскі імперыялізм рушыў рушыць свае палчынны на Савецкую рэспубліку. 16 лютага ЦК паставіў налі камітэтам у вядомасць аб тым, што з 12 гадзінаў 18 лютага пачаўся кампаніе. Аднак Троцькі і яго супольнік Бухарын працягвалі сваю злачынную справу. 17 лютага вечарам і пасяджэнні ЦК Ленін заявіў, што трэба неадкладна прапанаваць Германіі новыя перагаворы для падпісання міру. Большасцю 6 галасоў (Троцькі, Бухарын, Ломаў, Урыцкі, Іоффе, Крэсцінскі) супроць 5 (у тым ліку Ленін, Сталін і Сьвердлов) прапанова Леніна была адхілена.

18 лютага зранцы сабраўся ЦК. Ленін настойліва патрабаваў перакладна паставіць немцам тэлеграму з прапановай міру. Троцькі і з ім з Бухарыным прадаўжалі сваю авантурыстычную лінію прапанаваць і падпатышчыкаў вайны, высоўваючы як асноўны довад супроць Леніна сцвяржэнне, якое сеяла небяспечныя ілюзіі, — «што немец не пасмее наступаць». Прапанова Леніна была адвергнута: за 6 галасоў, супроць — 7. Прайшло некалькі гадзін, і ілжывае сцвяржэнне здраднікаў — Троцкага і Бухарына — было ушчэнт разбіта канцом германскія войскі перайшлі ў наступленне па ўсяму фронту, рускія войскі адступалі, не аказваючы праціўніку ніякага супраціўлення. Дзвінск паў. Больш нельга было марудзіць ні мінуты.

Зноў сабраўся ЦК большэвікоў у гэты дзень найвялікшых іспыту — 18 лютага. Іудушка-Троцькі зноў лавіраваў, прабаваў сарваць прапанову міру немцам, прапануючы абмежавацца пасылкай запросу ў Берлін. Ленін і Сталін рашуча выступілі супроць здрадніцтва Троцкага, ускрылі пагібельны для рэвалюцыі характар яго прапановы.

«Трэба сказаць прама, па сутнасці, — гаварыў таварыш Сталін, — немцы наступаюць, у нас няма сіл, час сказаць прама, што трэба аднавіць перамовы».³

Ленін гнеўна бічаваў Троцкага:

«Ігра зайшла ў такі тупік, што крах рэвалюцыі немінучы. Халі далей займаць палітыку сярэдняю... цяпер няма магчымасці чакаць; гэта значыць здаваць рускую рэвалюцыю на лом... Паперкі мы пішам, а яны пакуль бяруць склады, вагоны, і мы акаляваем. Цяпер на карту пастаўлена тое, што мы іграючы з вайной, аддаем рэвалюцыю немцам. Гісторыя скажа, што рэвалюцыю вы аддалі»⁴.

З велізарнаю сілай абрушыўся на гэтым пасяджэнні Ленін на Бухарына, які адстойваў авантурыстычны лозунг «рэвалюцыйнай вайны». На рэвалюцыйную вайну, гаварыў Ленін, мужык не пойдзе і скіне ўсякага, хто адкрыта гэта скажа»⁵.

Ленін указваў, што халі немцы зараз прадзяць больш цяжкія умовы міру, то трэба будзе на іх гэтацца у межах выратавання рэвалюцыі. За ленінскую прапанову — паведаміць германскаму ўраду аб годзе неадкладна заключыць мір — упершыню выказалася большасць.

³ Дадаколы ЦК РСФСР, 1924, т. 1, с. 30.

⁴ Там жа, т. 1, с. 30.

⁵ Там жа, стар. 236.

Уточніў 18 на 19 ліста Савяцкім паслам тэлеграну германскаму ўраду аб гэтае пазіцыі м.р. Але германскія ўладзіцелы зняцягнучы аказ, прадавалі наступнае. Немцы прасунуліся да іека наперад на заход, занялі Нарву, Пскоў і Оршу, непасрэдна пагражалі Ісідораву і Смольску, занялі мноства ваенных і грамадзянскіх тавараў, старалі і іншыя ваенныя матэрыялы. Зладзіў Троцкі і яго пасольнік Бухарын сваёй значынай палітыкай прынялі рэвалюцыю на краі пачаеці.

23 ліста і рэдактар савецкага ўрада атрымліваў аказ ад немцаў. Гэта аказ, як і прадаваў, у Ленін і Сталін больш цяжка ўмешаць, чым раней. Германскія ўладзіцелы прадавалі наступнае. Савецкай рэспубліцы баставаць пазіцыю ўсю Латвію, Эстонію і Фінляндыю, заключыць мір з Усходняй Радзі, дэмаганізаваць усю армію (апрама таго пры падзеі і мір у Ленін аднялі ў пасольнік Троцкі і Бухарын).

Фактычна ў распараджэнні савецкага ўрада былі толькі адзін дзень для аказу немцам — 23 ліста. Гэта быў дзень самай вострай і напружанай барацьбы Леніна за мір. На пастарынным пасяджэнні ЦК Ленін у рэзкай і ультыматыўнай форме патрабаваў прыняцця германскіх умоў міру, заявіўшы, «што палітыка рэвалюцыйнага фразы скончана. Калі гэта палітыка будзе цяпер прадаўжацца, то выхадзіць і з урада і з ЦК. Для рэвалюцыйнай вайны патрэбна армія, яе няма. Значыць, трэба прымаць умовы».

Аб сваёй пазіцыі Ленін чакаў і тады да ведама ўсёй партыі. У вячэрнім выпуску «Правды» ад 23 ліста кожны член партыі, кожны рабочы з хваляваннем чытаў гэтыя ленінскія радкі:

«Толькі нястрымная фраза можа штурхаць Расію, пры гэтых умовах, у даны момант на вайну, і я асабіста, зразумела, ні секунды не застаўся-б ні ва ўрадзе ці ў Ц.К. нашай партыі, калі-б палітыка фразы ўзяла верх...»

Няхай ведае ўсякі: хто супроць безадкладнага хоць і архіцяжкага міру, той губіць Савецкую ўладу»⁶.

Ленінскую пазіцыю цалкам раздзялілі і з усёй сілай адстойвалі на пасяджэнні Сталін і Свердлов. «Або перадышка, або пагібель рэвалюцыі іншага выхадзі няма», — заявіў Сталін. Бухарынцы ярасна супраціўляліся: Троцкі верны сваёй іезуіцкай прыродзе, звываўся змясці. Але лінія Леніна ўзяла верх: большасцю 7 галасоў (у тым ліку Ленін, Сталін, Свердлоў) супроць 4, пры 4 устрымаўшыхся. ЦК галасаваў за прыняцце ўмоў міру.

Перамогу ў ЦК партыі трэба было яшчэ замацаваць на пасяджэнні ВЦВК, які павінен быў канчаткова вырашыць пытанне аб прыняцці або адхіленні пастаўленых немцамі умоў міру. Пасяджэнню ВЦВК прадэставала аб'яднанае пасяджэнне большэвіцкай і «лева-эсэраўскай» фракцыі ВЦВК, працякаўшае ў абстаноўцы лютай барацьбы. Услед за тым адбылося асобнае пасяджэнне большэвіцкай фракцыі. Ярасныя атакі бухарынцаў былі адбіты. Бухарынцы патрабавалі прадаставіць ім права свабоды галасавання на пасяджэнні ВЦВК у разліку на тое, што сумесна з «левымі» эсэрамі ім удалася на гэтым пасяджэнні сабраць большасць супроць Леніна і сарваць заключэнне міру. Гэта нечэснае ў гісторыі партыі патрабаванне бухарынцаў большэвіцкая фракцыя з абурэннем адвергла, выказаўшыся боль-

⁶ В. І. Ленін. Тв. т. XXII, стар. 276

шасцю галасоў за ленінскую палітыку міру. Нарэшце, каля 3 гадзіны ночы (з 23 на 24 лютага) адкрылася пасяджэнне ВЦВК. Ленін зрабіў кароткі даклад. «Левыя» эсэры ярасна выступілі супроць заключэння міру. Бухарынцы, груба парушаючы партыйную дысцыпліну, часткова ўшлі перад галасаваннем, часткова галасавалі супроць (напрыклад Бухарын) або ўстрымліваліся. Але дарэмны былі ўсе гэтыя маневры: 116 чалавек галасавалі за м.р., 84—супроць, устрымалася—20. ВЦВК паставіў у прыняццё ўмовы міру, і Ленін неадкладна паведамаў гэта рашэнне германскаму ўраду.

Тыдзень з 18 па 24 лютага 1918 года ад пачатку наступлення немцаў да прыняцця германскіх умоў міру адыграў найважнейшую ролю ў гісторыі нашай рэвалюцыі. Ленін тады пісаў, што гэты тыдзень «увойдзе як адзін з найвялікшых гістарычных пераломоў у гісторыі рускай і міжнароднай — рэвалюцыі»⁷. Правакацыя Троцкага і Бухарына паставіла пад пагрозу само існаванне маладой Савецкай рэспублікі. Непасрэдным rezultатам здрадніцтва быў яшчэ больш цяжкі мир з германскім імперыялізмам, страта огромных запасаў ваеннага снаражэння, захопленых немцамі пры наступленні. Трацкісты і бухарынцы «на справе дапамаглі германскім імперыялістам і перашкодзілі росту і развіццю рэвалюцыі ў Германіі»⁸. Такавы былі плады значызнай палітыкі трацкіска-бухарынскіх пашпальшчыкаў вайны. Ленін і Сталін сваёй цвёрдай і паслядоўнай палітыкай міру, бязлітасна громячы здрадніка Троцкага і яго супольніка Бухарына, адстаялі існаванне Савецкай рэспублікі.

Пасля рашэння ЦК большавікоў і ВЦВК аб падпісанні міру барацьба набыла яшчэ больш вострую, яшчэ больш жорсткую форму. Кадэты, меншавікі, правыя і «левыя» эсэры вялі разбэшчанае кампанію супроць Леніна, партыі, савецкага ўрада. З імі заадно выступалі трацкісты і бухарынцы. Бухарынцы, карыстаючыся тым, што стаялі ў кіраўніцтва ў радзе месц, у тым ліку ў такіх важнейшых арганізацыях, як Петраградская і Маскоўская, прабавалі ўзняць гэтыя арганізацыі на бунт супроць Леніна. 24 лютага маскоўскае абласное бюро, фактычна быўшае арганізацыйным цэнтрам бухарынства ўсерасійскім маштабе, «выказала недавер» ЦК, паграбавала перавыбраць ЦК і адмовілася падпарадкавацца яго рашэнню аб прыняцці германскіх умоў міру, заявіўшы, што «знаходзіць наўрад ці ўстарэнім раскол партыі ў бліжэйшы час». «Мы лічым,—пісалі бухарынцы,—мэтазгодным ісці на магчымасць утраты савецкай улады, якая становіцца цяпер чыста фармальнай». Гучнымі фразамі прыкрывалася страшэнная здрада, адкрыта агалашалася паражэнства ў адносінах савецкай улады.

Бухарынцы ў сваёй гнуснай барацьбе супроць партыі і савецкага ўрада, ўсяляк маскуючыся, прабавалі выкарыстаць негатаванне і абурэнне рабаўнічымі ўмовамі міру, ахапўшыя шырокія масы рабочых і членаў партыі, прабавалі абаверціцца на гэтыя настроі. Але рэвалюцыйны раскол хутка браў верх у сядомых рабочых. Хутка расейваўся ў масах чад «рэвалюцыйнай фразы».

З велізарнай сілай гучэла ў гэты гістарычны дзень агітацыя Леніна за мир. Амаль штодня ў «Правде» з'яўляліся палкія ленінскія артыкулы, якія цяжкім ударам абрушваліся на правакатараў вайны, штурхаўшых Савецкую ўладу на пагібель. 21 лютага быў апублікаваны

⁷ В. І. Ленін, Тв. т. XXII, стар. 210.

⁸ Там-жа, стар. 307.

артыкул Леніна «Аб рэволюцыйнай фразе»; 23 лютага—«Мір і вайна?»; 24 лютага—«Няшчасны мір» і «Тэзісы па пытанню аб безадкладным заключэнні сепаратнага і шэкспісцкага міру»; 25 лютага—«Цяжкі, але неабходны ўр»»; 26 лютага—напісаны Леніным зварот ЦК «Пазіцыя Ц.К. Р.С.-Д.Р.П. (большэвікоў) у пытанні аб сепаратным і анексіяшэцкім міры»; 28 лютага—«Дэман і страх»; 1 сакавіка—«На дзелавую глеба»; 3 сакавіка—напісаны адкрыцця VII партыйнага з'езда—«Сурэзны ўрок і сурэзная адказнасць»; пасля партыйнага з'езда і незадоўга да з'езда саветаў палкі артыкул Леніна «Галоўная задача нашых дзён». Жыццё і вяртанні хуткасцю пераконвала масы ў найспраўдлівейшай правдзе. Ленін паказвала, што ратунак толькі ў адным: сабраць усе сілы, каб, уласцю сваю волю і рашымасць, падпісаць цяжкі мір з тым, каб безадкладна пачаць па-сапраўднаму рыхтаваць абарону сацыялістычнай бацькаўшчыны. Партыя, рабочы клас, народныя масы ўсе цяжкія згуртоўваліся вакол Леніна.

Трацкісты і бухарынцы сумесна з «левымі» і правымі эсэрамі, глыбокім падполлі сталі арганізавань контррэвалюцыйную змешчэнне супроць Леніна як гавы савецкага ўрада. Гэтая нягасныя сталі сваёй мэтай сарваць брэсцкі мір, звергнуць савецкі ўрад, сарваць і забіць Леніна, Сталіна і Свердлова. Толькі цяпер, праз 20 год, стаю вядомы гнусныя планы гэтай чалавечай атрэфі.

3 сакавіка савецкая дэлегацыя ў Брэсце падпісала мірны дагавор, іманэстрацыйна адмовішыся абмяркоўваць яго. Але багатым здраднікам радзімы супроць брэсцкага міру не спыніліся працэсы і яшчэ ратыфікацыя мірнага дагавора. Вакол гэтай ратыфікацыі разгарнулася вострая барацьба. Першым этапам з'явіўся VII з'езд партыі, экстрана скліканы для канчатковага вырашэння пытання аб міры. На працягу павтара дзён, 6—8 сакавіка, на з'ездзе ішла запятая і вострая барацьба з трацкіска-бухарынскімі правакатарамі вайны. Зграя ворагаў была выкрыта і разбіта.

Пры абмеркаванні і галасаванні ланінскай рэзалюцыі аб міры Троцкі і бухарынцы выступілі з «папраўкамі», забараняючы савецкаму ўраду падпісаць мір з Украінскай Радай і фінляндыскім буржуазным ўрадам. Ленін падверг рэзкай крытыцы гэтую спробу—пазбавіць ЦК свабоды маневравання, і з'езд гэтую «папраўку» адхіліў. Услед за тым трацкісты ўнеслі прапанову адобрыць рэзалюцыю і водзіны Іудушкі-Троцкага ў Брэсце, яго адмаўленне падпісаць мір 10 лютага. З'езд рашуча адхіліў і гэту прапанову і заклікаў спробу пацярпеўшых паражэнне трацкістаў і бухарынцаў працягнуць у з'ездзе сваю падрыўную, дэзарганізатарскую работу.

Цэнтральны камітэт быў абран з'ездам у такім складзе, які забяспечваў правядзенне ланінскай лініі. Разграміўшы трацкіска-бухарынскую зграю, VII з'езд адыграў буніненскую ролю ва ўмацаванні партыі, у згуртаванні яе радоў на аснове ланінізма.

Наступным этапам барацьбы з'явіўся IV надзвычайны ўсерасіскі з'езд саветаў, які адбыўся 14—16 сакавіка. Для таго, каб сарваць ратыфікацыю мірнага дагавора, ворагі пусцілі ў ход усе сілы і спробы. Атмасфера на з'ездзе была нахалена да крайнасці. Агучым фронтом супроць Леніна і большэвіцкай партыі выступілі меншавікі, правыя і «левыя» эсэры, максімалісты, анархісты.

У гэтай напружанай абстаноўцы бухарынцы прадаўжалі сваю і вераломную палітыку ў адносінах партыі. На большэвіцкай фракцыі з'езда бухарынцы былі разбіты за зацвярджэнне мірнага да-

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

[illegible]

DATE RECEIVED COPY FROM FILE NUMBER

улады, для стварэння Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі

Совєцкїю рєспублїку на вайну і паражєннє.

момант перадышка магла быць сарвана.

ганта, націскаючи на нас і патрабуючи аб'явлення війни німцям.

[illegible]

Вельмі напруженим було становище в Європі після Другої світової війни, і турецької границі. З Фінляндії, Швеції, Данії, Польщі, Румунії, Югославії та Чехословаччини були заключені Сопотські угоди, які мали на меті запобігти виникненню війни з новими державами. Проте, після Другої світової війни, ситуація в Європі була напруженою, і країни Європи були змушені укласти угоди, які мали на меті запобігти виникненню війни з новими державами. Ці угоди були укладені в Сопоті, і вони мали на меті запобігти виникненню війни з новими державами. Ці угоди були укладені в Сопоті, і вони мали на меті запобігти виникненню війни з новими державами.

У гэтай напружанай палітычнай абстаноўцы ўзніклася адносна нешчыю палітыку камуністычная партыя і ўсё буржуазна і яе падгалоскаў—меншавікоў і эсэраў. Меншавікі і правыя эсэры з пачатку рта патрабавалі адмаўлення ад брэсцкага міру. «Левыя» эсэры правакавалі зрыў брэсцкага міру і вайну з Германіяй. Задно з імі выступалі трацкісты і бухарынцы. На пасяджэнні ЦК 10 мая 1918 года Сакольнікаў унёс рэзалюцыю, у якой падкрэслівалася, што «вайна з Германіяй з'яўляецца неминучай, перадышка—даная брэсцкім мірам—скончанай». У той-жа час ён прапанаваў «заключыць ваеннае пагадненне з англа-французскай кааліцыяй на прадмет ваеннай кааперацыі на пэўных умовах».

Трацкісты і бухарынцы выступілі як агенты ра антантаўскага імперыялізма. Недарма ў адскія планы англійскага разведчыка Локарта ўваходзіла ўсямернае выкарыстанне Троцкага і яго бухарынскіх ахвасця для зрыву брэсцкага міру і звяржэння савецкай улады. Локарт у сваіх мемуарах піша: «Я паслаў некалькі тэлеграм у Лондан, патрабуючы афіцыйных дырэктыв, якія дазволілі-б мне ўмацаваць пазіцыю Троцкага». У сваіх перагаворах з Троцкім Локарт абяцаў гэтаму прасмаленаму здрадніку і правакатару поўную падтрымку з боку Англіі ў выпадку зрыву брэсцкага міру і Троцкі яму абяцаў, што «мір будзе заключан на кароткі тэрмін». Так ужо ў 1918 годзе Ідушка-Троцкі сумесна з агентамі замежных разведак прыкладаў усё сілы да звяржэння савецкай улады.

Антанта прабавала падвесці пад пачаўшуюся інтэрвенцыю законную «падставу», прадставіць яе народным масам капіталістычных краін, гарача спачуваючым савецкай уладзе, не як грубае ўмяшанне ў справы Рэспублікі саветаў, а як «запрашэнне» антантаўскіх войскаў савецкім народам і ўрадам. З гэтай мэтай інсцэніраваліся выступленні ўсякага роду «грамадскіх дзеячоў». Так, у Маскве адбылася нарада членаў Устаноўчага сходу, прадстаўнічоў эсэраў, энэсаў, ка-

дэтаў, плеханаўскай групы «Адзінства», буржуазных кааператараў і т. д. Нарада прыняла рэзалюцыю, у якой гаварылася, што «умовы Брэскага міру не даюць Расіі арганізаваць адпор нашэцтвію германскага імперыялізма. Усе гэта дае падставу саюзнікам паспрабаваць арганізаваць абарону на рускай тэрыторыі. Такое выступленне павінна, па думцы нарады, выклікаць спачуванне усіх тых груп, якія не прызнаюць Брэскага міру».

У тым-жа напрамку дзейнічалі Троцкі і бухарынцы, якія прыкрываліся маскаю «лезіх камуністаў». Здраднік Троцкі ўсяляк пацягнуў справу інтэрвенцыі драпежнікам антантаўскага імперыялізма. 14 сакавіка Троцкі даў Мурманскаму савету злачынную дырэктыву: «Ваша абавязаннасць прыняць усякую садзейнасць саюзных мас». Гэтая дырэктыва заахвоціла контррэвалюцыйных царскіх афіцэраў, якія аказвалі агромны ўплыў на палітыку Мурманскага савета, і з'явілася апрауданнем для здрадніцкай дзейнасці кіраўнікоў савета. 15 сакавіка трацкісцкае кіравніцтва Мурманскага савета заключыла з прадстаўнікамі англа-французскай місіі пагадненне, у сілу якога пачалася «на законнай падставе» акупацыя Мурманскага края.

Ленін і Сталін прынялі ўсе меры да таго, каб прадухіліць акупацыю Мурманска англічанамі. У размове па прамому проваду са старшынёю Мурманскага савета Юр'евым Сталін ад свайго імя і ад імя Леніна заявіў:

«Прыміце наш адказ: нам здаецца, што вы крыху папаліся, цяпер неабходна выпутацца. Наяўнасць сваіх войск у Мурманскім раёне і аказаную Мурману фактычную падтрымку англічанам не могуць выкарыстаць пры далейшым ускладненні міжнароднай кан'юнктуры, як падставу для акупацыі»¹¹.

Але палітыка ганебнага супрацоўніцтва кіравніцтва Мурманскага савета з інтэрвентамі прадаўжалася. Тады Ленін паслаў апошняе папярэджанне Юр'еву:

«Калі вам дагэтуль няўгодна зразумець савецкую палітыку, роўна варожую і англічанам і немцам, то наракайце на сябе... З англічанамі мы будзем ваяваць, калі яны будуць прадаўжаць сваю палітыку рабунку»¹².

Акупацыя Мурманска, а ўслед за ім і Архангельска адбылася. Так Троцкі дапамог антантаўскай інтэрвенцыі на Поўначы.

Адначасова Троцкі аказаў садзейнасць японскай інтэрвенцыі на Далёкім Усходзе. Вось сведчанне аднаго з натхніцеляў і арганізатараў замежнай інтэрвенцыі ў СССР, Чэрчыль: «28 сакавіка Троцкі паведаміў Локарту, нашаму прадстаўніку ў Маскве, што ён не супярэчыць супроць уступлення ў Расію японскіх сіл для процідзеяння германскаму націску, калі толькі ў гэтым выступленні будуць удзельнічаць іншыя саюзнікі і дадуць са свайго боку некаторыя гарантыі. Ён прасіў, каб Вялікабрытанія назначыла брытанскую марскую камісію для рэарганізацыі рускага чорнаморскага флота і вылучыла брытанскага афіцэра для кантролю над рускімі чыгункамі. ... Англічане прыклалі ўсе намаганні, каб атрымаць фармальнае запрашэнне ад большэвіцкіх правадыроў»¹³. А праз некалькі дзён пасля гэтага

¹¹ «Правда» № 51 ад 21 лют. г. 1915 года.

¹² Там-жа.

¹³ В. Чэрчыль «Мировой кризис», стар. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

размови—5 красавіка—ва Владзівастоку высадзіўся дэсант англійскіх і японскіх войск. Так, пры садзейнасці Троцкага, пачалася «гэрвенцыя і на Далёкім Усходзе».

Не абмяжоўваючыся гэтым, Троцкі прадаваў соцыялістычную радзіму і амерыканскаму імперыялізму. Аб гэтым сведчыць перапіска тагочаснага амерыканскага пасла ў Савецкай Расіі Фрэнсіса са сваім урадам: «Троцкі заявіў Робінсу,—пісаў Фрэнсіс,—што ні ўрад, ні рускі народ нічога не маюць супроць амерыканскага нагляду над усімі адпраўкамі тавараў з Владзівастока ў Расію, а рускі і не супярэчаць супроць фактычнага кантролю над Сібірскай чыгункай»¹⁴.

У Троцкага, тройчы прэзэрэннага найміта японо-германскага фашызма, вялікі стаж па частцы ўсякага роду крываваых і брудных паслуг імперыялізму ў яго барацьбе супроць савецкай дзяржавы!

Партыя большэвікоў дала рэзкі адпор правакатарам вайны ЦК большэвікоў пацвердзіў сваю вернасць ленінскай палітыцы. «Знешняя палітыка Савецкай улады някым чынам не павінна быць змяняема. Наша ваенная падрыхтоўка яшчэ не закончана, і таму агульным лозунгам астаецца па-ранейшаму: лавіраваць, адступаць, чакаць, прадаўжаючы гэтую падрыхтоўку з усіх сіл»¹⁵,—заявіў ЦК на сваім пасяджэнні 13 мая, прыняўшы прапанаваныя Леніным «Тэзісы аб сучасным палітычным становішчы».

У той-жа дзень Ленін выступіў з дакладам на маскоўскай агульна-гарадской партыйнай канферэнцыі Тэзісы Леніна былі прыняты на канферэнцыі пераважнай большасцю галасоў. На наступны дзень 14 мая Ленін выступіў двойчы з дакладам аб становішчы Савецкай рэспублікі: першы раз на пасяджэнні фракцыі большэвікоў ВЦВК. Соўнаркома і прадстаўнікоў Маскоўскага савета; другі раз на аб'яднаным пасяджэнні ВЦВК і Маскоўскага савета. «... Мы гаворым сабе,—заявіў Ленін,—да абароны бацькаўшчыны мы адносімся з асцярожнасцю, усё, што можа наша дыпламатыя даць, каб аддаліць момант вайны, каб прадліць перарыв, мы абавязаны зрабіць, мы абяцаем рабочым і сялянам зрабіць усё для міру. І мы гэта зробім»¹⁶.

Супроць ленінскай палітыкі перадышкі на гэтым пасяджэнні заўважылі выступілі меншавікі, правыя і «левыя» эсэры, патрабуючы разрыву брэсцкага міру, узброенай барацьбы з немцамі і аднаўлення саюзных сувязей з Антантай. Але пераважнай большасцю галасоў была прынята рэзалюцыя, якая хваляла мірную палітыку савецкай улады і падкрэслівала неабходнасць умацавання работы па арганізацыі Чырвонай Арміі. Атака меншавіцка-эсэраўскай контррэвалюцыі была адбіта; трэба было даць адпор і іх супольнікам—бухарынцам. На наступны дзень—15 мая—адкрылася маскоўская абласная партыйная канферэнцыя. Бухарынцы, якія заселі ў маскоўскім абласным бюро, прыбеглі да самых машэніцкіх прыёмаў барацьбы супроць партыі. Прадстаўніцтва маскоўскай гарадской арганізацыі было ўдвая паменшана. Докладчыкам быў прызначан «левы» Ломаў, Леніну быў прадастаўлен толькі судаклад. Але ўсе гэтыя хітраванні не дапамагалі. Бухарынцы былі разбіты.

Адбіўшы ўсе спробы справакаваць вайну Савецкай Расіі з Германіяй і зладзіць савецкую уладу ў Заходняй, партыя большэвікоў цвёрда і паслядоўна прыводзіла ленінскую палітыку перадышкі. Іграшкіца,

¹⁴ Палковнік Робінс—прадстаўнік амерыканскага Чырвонага крыжа ў Расіі. Амерыканская чыгуначная місія працавала ў Сібіры яшчэ з часоў града Ёсэфаўскага.

¹⁵ Ленінскі зборнік XI, стар. 81.

¹⁶ В. І. Ленін. Тв. т. XXIII, стар. 14.

як яна ні была хістка і нетрывала вясной 1918 года, дала магчымасць камуністычнай партыі і савецкай уладзе перанесці цэнтр сваёй увагі і сіл на пытанні соцыялістычнага будаўніцтва.

Шлях да перамогі соцыялізма, указваў Ленін, ляжыць праз арганізацыю найстражэйшага і ўсенароднага ўліку і кантролю за вытворчасцю і размеркаваннем прадуктаў, праз павышэнне прадукцыінасацыяльнай і арганізацыю соцыялістычнага спаборніцтва. Барацьба супроць дробнабуржуазнай стыхіі, з якой нараджаецца і расце капіталізм, барацьба за стварэнне новай, соцыялістычнай дысцыпліны сталі ў цэнтры увагі.

«Вядзі акуратна і добрасумленна рахунак грошай,—пісаў Ленін. Гаспадарычай эканомна, не лядырнічай, не крадзі, захаван найстражэйшую дысцыпліну ў працы.—іменна такія лозунгі, якія справядліва асмейваліся рэволюцыйнымі пролетарыямі тады, калі буржуазія прыкрывала падобнымі гутаркамі сваё панаванне, як класа эксплуатацыйнага, становяцца цяпер, пасля звяржэння буржуазіі, чарговымі і галоўнымі лозунгамі моманту»¹⁷.

Ленін з усёй сілай падкрэсліваў, што практычнае правядзенне ў жыццё гэтых лозунгаў Савецкаю ўладай, яе метадамі, на падставе яе законаў, з'яўляецца неабходным і дастатковым для поўнай перамогі соцыялізма.

Такім быў геніяльны ленінскі план барацьбы за соцыялізм. Нездарма так успалашыліся буржуазія і яе дробна-буржуазныя лакеі! Нездарма увесь буржуазны і дробнабуржуазны друк ярасна атакаваў ленінскі план. Асабліва стараліся верныя халопы буржуазіі—меншавікі і эсэры. Сваю барацьбу супроць будаўніцтва соцыялізма і супроць працоўнай дысцыпліны яны прыкрывалі крытыкай «злева», паклепніцкі абвінавачваючы большэвікоў у «звароце да капіталізма». Буржуазія і яе прыхвасні ў барацьбе супроць уліку, кантролю і пролетарскай дысцыпліны прабавалі выкарыстаць дробнабуржуазныя забавоны, распальвалі дробнаўласніцкія інстынкты. Заадно з імі дзейнічалі бухарынцы, з аспервяненнем выступаўшыя супроць ленінскага плана будаўніцтва соцыялізма. На пасяджэнні ВЦВК 29 красавіка супроць Леніна дружна выступілі меншавік Мартаў і «левы» Бухарын, правы эсэр Ліхач і «левы» эсэр Карэлін. Писанні трацкісцка-бухарынскіх агентаў буржуазіі з «Коммуниста» нічым не адрозніваліся ад практыкаванняў «лева»-эсэраўскіх пісак са «Знамени труда». Нездарма Ленін назваў бухарынцаў «неданошанымі левымі эсэрамі».

Так у пытаннях і знешняй і ўнутранай палітыкі бухарынцы выступалі фактычна разам з усёй буржуазнай і дробнабуржуазнай контррэвалюцыяй—ад кадэтаў да «левых» эсэраў супроць Леніна і ленінскай палітыкі большэвіцкай партыі.

З канца мая—пачатку чэрвеня адзнакі зрыву перадышкі ўсе множыліся. Пачаўся чэхаславацкі мяцеж, арганізаваны па ўказцы англа-французскіх імперыялістаў. Мяцеж з'яўляўся састаўною часткай буйна-неншанай змовы супроць савецкай улады, змовы, на чале якой стаяў англійскі дыпламат-разведчык Локарт. Гэтая змова будавалася на актыўным выкарыстанні ўсіх ворагаў савецкай улады. Не выпадкова 7 ліпеня выбухнулі адначасова савінкаўскі мяцеж у Яраслаўлі, Рыбінску, Мураме, і «лева»-эсэраўскі мяцеж у Маскве. У разлікі Локарта уваходзіла і выкарыстанне Троцкага з яго бухарынскім ахвосцем. Гэтыя разлікі цалкам апраўдаліся.

У смуродным контррэволюцыйным падполлі, цесна звязаныя з імперыялістычнымі разведкамі, перапляліся ў адзін клубок трацкісты, бухарынцы, правыя і «левыя» эсэры. Бухарынцы былі поўнасьцю ў курсе падрыхтоўваўшагася «левымі» эсэрамі правакацыйнага захапства германскага пасла ў Маскве Мірбаха і контррэволюцыйнага ліпеньскага мяцежу. Паводзіны Пятакова і Бабнова на ІІІ з'ездзе КП(б)У, які адбываўся ў Маскве ў дні «лева»-эсэраўскага мяцежу, сведчылі аб тым, што бухарынцы на справе падтрымліваюць гэтую контррэволюцыйную банду, якая выступіла са зброяй у руках супраць савецкай улады. Пятакову і Бабнову адмовілася асудзіць контррэволюцыйны «лева»-эсэраўскі мяцеж, фактычна сапартыраваная ім.

Падтрымка «лева»-эсэраўскага мяцежу не ўмела зрабіла з трацкіска-бухарынскай шайкі ў 1918 годзе. Следствам па справе «права-трацкіскага блока» неабвяргальна даказана, што Бухарын яго саюзнікі, «левыя» эсэры, ведалі аб падрыхтоўцы правымі эсэрамі тэрарыстычных актаў супроць кіраўнікоў партыі і савецкага ўрада. Больш таго, нягоднік і двурэшнік Бухарын арганізаваў з дапамогай правых эсэраў зладзейскі замах на Леніна. За гэтыя злачынствы эсэраўскай тэрарысткі Каплан на жыццё Леніна цалкам і поўнасьцю адказвае ізверг Бухарын, які дарэмна спадзяваўся скрыць ад савецкага народа гэту нечуваную здраду і страшэннае злачынства.

Так, у выключна напружанай абстаноўцы 1918 года Троцкі, Бухарын і ўся іх бандыцкая шайка ішлі на любое злачынства і злодзеянне супроць Савецкай рэспублікі. У барацьбе супроць брэсцкага міру яны самкнуліся са злейшымі ворагамі савецкай улады імперыялістамі і іх лакеямі з лагера меншавікоў і эсэраў.

«Вядома,—гаварыў аб бухарынскім ахвосці Троцкага таварыш Сталін,—што яны крытыкавалі партыю «злева», выступаючы супроць Брэсцкага міру і кваліфікуючы палітыку партыі як апартуністычную, непролетарскую, згодніцкую у адносінах імперыялістаў. А на справе аказалася, што выступаючы супроць Брэсцкага міру, «левыя» камуністы перашкаджалі партыі атрымаць перадышку для арганізацыі і ўмацавання Савецкай улады, дапамагалі эсэрам і меншавікам, якія стаялі тады супроць Брэсцкага міру, палягчалі справу імперыялізма, які імкнуўся задзіць Савецкую ўладу ў самым яе зародку»¹.

Выкрываючы класавы сэнс палітыкі трацкістаў і бухарынцаў, якіх пасобнікаў імперыялізма, партыя у той час, аднак, яшчэ не ведала аб існаванні контррэволюцыйнага змовы верхавнікі так званых «левых» камуністаў. Толькі праз 20 год раскрылася гэтая страшэнная змова.

Большэвіцкая партыя ў барацьбе з трацкіска-бухарынскімі правакатарамі вайну дабілася перадышкі, а затым цверда і няухільна правадзіла палітыку захавання і ўмацавання гэтай перадышкі. І хоць перадышка 1918 года была вельмі нядоўга, яна адыграла навіялікую гістарычную ролю. Брэсцкі мир, указваў таварыш Сталін, даў партыі «магчымасць выйграць час, скарыстаць сутычкі ў лагеры імперыялізма, разлажыць сілы праціўніка, захаваць за сабою слянства і націск сілы для таго, каб падрыхтаваць наступленне на Калчака і Денікіна». Перадышка дала Савецкай рэспубліцы магчымасць умацаваць сваё міжнароднае і ўнутранае становішча. Партыя больш

¹ І. Сталін, «Аб ахвосці», стар. 149.

² І. Сталін, «Аб ахвосці», стар. 149.

вікоў ішла на нечувана цяжкі брэсцкі мір, ведаючы, што ён будзе нядоўгавечны. І калі ў лістападзе 1918 года ў Германіі разразілася рэволюцыя, Савецкая рэспубліка анулявала брэсцкі мір.

Дваццаць год прайшло з таго часу, як большэвікі, кіруемыя Леніным і Сталіным, вырвалі нашу краіну з сусветнай імперыялістычнай бяды. Мір быў заваяваны ў зыятай барацьбе супроць Троцкага і яго хатэльнікаў — Бухарынцаў.

Гісторыя ўсёй наступнай барацьбы большэвіцкай партыі супроць антыленінскіх груп цесна звязана з той барацьбой, якая разгарнулася ў першыя месяцы 1918 года. Усе антыленінскія групы запазычылі ў трацкісцка-бухарынскай зграі зброю для барацьбы супроць партыі Леніна—Сталіна, павтаралі гнусныя прыемы і метады трацкісцка-бухарынскага ворагаў соцыялізма, усе далей «удасканальваючы» гэтыя прыемы і метады.

Ужо тады ў сваёй барацьбе супроць большэвіцкай партыі трацкісцка-бухарынская зграя дашла да прамой здрады, да прамых перагавораў з імперыялістамі і ўдзелу ў контррэволюцыйных змовах, аднаўленскі прапавала забіць Леніна, Сталіна і Свердлова.

Раскрыцце слаўнай савецкай разведкай гэтых страшэнных злачынстваў робіць зразумелай усю гнусную, злачынную дзейнасць трацкісцкіх і бухарынскіх ізвергаў, ворагаў народа. Усе гэтыя нягоднікі: Троцкі, Бухарын, Пятакоў, Радэк і іншыя—увесь час прадаўжалі падрыхтоўку барацьбы супроць партыі Леніна—Сталіна і савецкай улады, пакуль не былі канчаткова выкрыты і разгромлены. Зараз удзельнікі «права-трацкісцкага блоку» трымаюць адказ перад савецкім судом за ўсе свае нечуваныя, крывавыя злачынствы, за д'ябальскія планы звар'яжэння ў СССР існуючага соцыялістычнага грамадскага і дзяржаўнага ладу, аднаўлення ўлады капіталістаў і памешчыкаў у нашай краіне, распродажу соцыялістычнай радзімы імперыялістычным драпежнікам.

Становішча Савецкай рэспублікі к вясне 1918 года было выключна цяжкім. Але большэвікі, кіруемыя Леніным, можна глядзелі ў твар нябачаным труднасцям, цвёрда ўпэўненыя ў перамозе. Непакісна была вера большэвікоў у невычарпальныя сілы народа, узнятага Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыяй да творчасці новага жыцця.

Партыя Леніна—Сталіна прайшла з таго часу слаўны, гераічны шлях. Пад яе кіраўніцтвам савецкі народ ператварыў «убогую і бязсільную» краіну ў магутную і багатую вялікую соцыялістычную дзяржаву рабочых і сялян, у краіну перамогшага соцыялізма, аплот міру, надзею ўсяго перадавога чалавецтва.

„Большевик“ № 5 ад 5 сакавіка 38 г.

Тэкст № 1319

Тыраж 7000

1 (60) зрук. ш. (7 зрук. арк.)

Зана ў паб. р. № III—81

Надпісана да друку 10 IV—38 г.

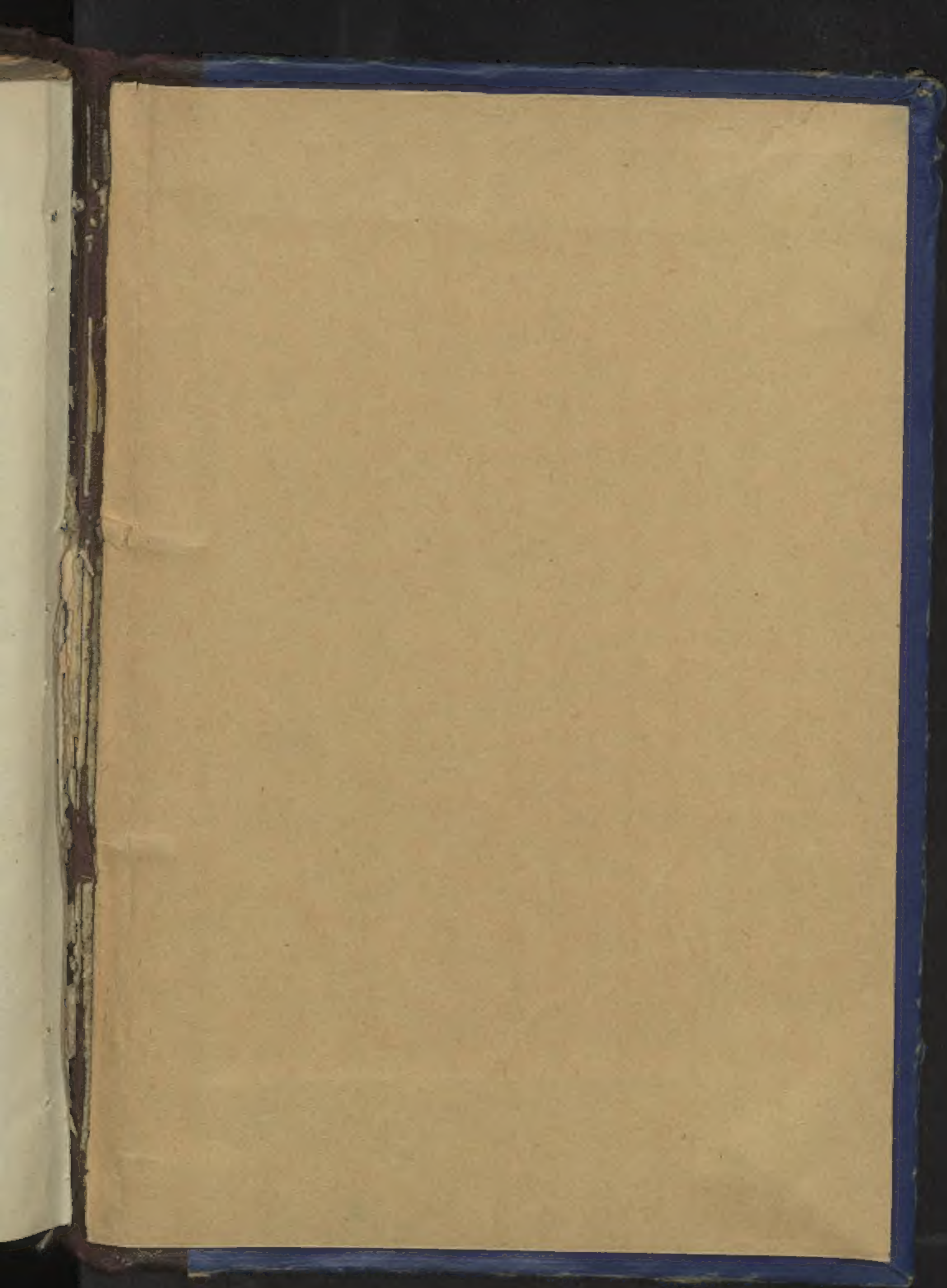
РЭДАКЦЫЯ

Менск, друк. імя Сталіна Зак. 3.62

Папраўка.

Па віне друкарні ў гэтым нумары дапушчаны апячаткі.
На стар. 19 пята абзац зверху трэба чытаць: «Вось
у пярэдняй Вярхоўны Совет СССР» і далей як у тэксьце.
На стар. 29 пачынаючы з 24 строка зверху трэба чытаць:
«аршынёю гэтага калгаса» і далей як у тэксьце.

Зак. № 3262.

1200